

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2013

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Joanna Krajewska – Istota niepokoju egzystencjalnego człowieka w utworach XX wieku	17
Marcin Radomski – „Żołnierze wyklęci”	29
Andrzej Dudziak – Kłęski żywiołowe – świat i Polska. Cz. 2	40
Bibliografie osobowe: Jan Czochrański	49
Mieczysław Albert Krąpiec.....	52
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Magdalena Rusnok – Gabinet osobliwości Juliana Tuwima	58
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	69
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	81
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	114
V. KRONIKA.....	117

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Rok Jana Czochralskiego ogłoszony przez Sejm RP

Rok Witolda Lutosławskiego ogłoszony przez UNESCO

Rok Juliana Tuwima ogłoszony przez Sejm RP

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na II kwartał 2013 roku. Szerszy zestaw dat na II kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

K w i e c i e ń

	IV		–	Miesiąc Pamięci Narodowej
	1 IV		–	Międzynarodowy Dzień Ptaków obchodzony od 1906 roku na mocy konwencji o ochronie ptactwa użytecznego
(145)	1 IV	1868	–	Ur. Edmond Rostand, poeta i dramaturg francuski (zm. 2 XII 1918)
(140)	1 IV	1873	–	Ur. Siergiej Rachmaninow, kompozytor rosyjski i pianista (zm. 28 III 1943)
	2 IV		–	Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci obchodzony od 1967 roku w rocznicę urodzin Hansa Christiana Andersena
(115)	3 IV	1898	–	Ur. Michael de Ghelderode (właśc. nazw. Adhemar Martens), dramaturg belgijski (zm. 1 IV 1962)
(45)	4 IV	1968	–	Zm. Martin Luther King, przywódca Murzynów amerykańskich w walce o równouprawnienie, laureat Pokojowej Nagrody Nobla (ur. 15 I 1929)
(40)	4 IV	1973	–	Zm. Tadeusz Krąszewski, powieściopisarz i dziennikarz związany z Wielkopolską (ur. 12 I 1903)
	5 IV		–	Dzień Leśnika i Drzewiarza

- (105) 5 IV 1908 – Ur. Herbert von Karajan, austriacki dyrygent symfoniczny i operowy (zm. 16 VII 1989)
- (485) 6 IV 1528 – Zm. Albrecht Dürer, niemiecki malarz i grafik (ur. 21 V 1471)
- 7 IV – Światowy Dzień Zdrowia obchodzony od 1950 roku w rocznicę wejścia w życie międzynarodowej konwencji zawierającej statut Światowej Organizacji Zdrowia – WHO
- 8 IV – Międzynarodowy Dzień Romów obchodzony od 1971 roku z inicjatywy Światowej Rady Romów
- (95) 8 IV 1918 – Zm. Lucjan Rydel, poeta i dramaturg (ur. 17 V 1870)
- (40) 8 IV 1973 – Zm. Pablo Picasso, malarz hiszpański, rzeźbiarz i działacz społeczny, twórca kubizmu (ur. 25 X 1881)
- (125) 9 IV 1888 – Ur. Anatolij Winogradow, pisarz rosyjski (zm. 26 XI 1946)
- (115) 9 IV 1898 – Zm. Stéphane Mallarmé, poeta francuski, przedstawiciel symbolizmu (ur. 18 III 1842)
- (45) 9 IV 1968 – Zm. Zofia Kossak-Szczucka-Szatkowska, polska powieściopisarka (ur. 8 VIII 1890)
- (120) 10 IV 1893 – Ur. Izabela Czajka-Stachowicz, pisarka (zm. 11 XII 1969)
- 11 IV – Ogólnopolski Dzień Walki z Bezrobociem
- 11 IV – Dzień Radia
- 11 IV – Międzynarodowy Dzień Solidarności Wyzwolonych Więźniów Politycznych obchodzony w rocznicę wyzwolenia obozu w Buchenwaldzie w 1945 roku
- 11 IV – Światowy Dzień Chorych na Chorobę Parkinsona proklamowany przez brytyjską królową Elżbietę w 1997 roku

	12 IV		– Międzynarodowy Dzień Kosmonautyki i Lotnictwa obchodzony od 1969 roku w rocznicę lotu (1961) Jurija Gagarina
(190)	12 IV	1823	– Ur. Aleksander Ostrowski, dramaturg rosyjski, twórca rosyjskiego teatru narodowego (zm. 14 VI 1886)
	13 IV		– Światowy Dzień Pamięci Ofiar Katynia obchodzony w rocznicę opublikowania przez Niemców w 1943 roku informacji o odkryciu w Katyniu masowych grobów oficerów Wojska Polskiego zamordowanych przez NKWD w 1940 roku
(100)	13 IV	1913	– Ur. Aleksander Rymkiewicz, poeta (zm. 26 IX 1984)
	14 IV		– Dzień Ludzi Bezdomnych ogłoszony przez Ruch Wychodzenia z Bezdomności „Markot”
	15 IV		– Międzynarodowy Dzień Kombatanta
(170)	15 IV	1843	– Ur. Henry James, pisarz amerykański (zm. 28 II 1916)
	16 IV		– Dzień Sapera
(185)	16 IV	1828	– Zm. Francisco Goya y Lucientes, malarz i grafik hiszpański (ur. 30 III 1746)
(75)	17 IV	1938	– Zm. Marcin Chwiałkowski, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (ur. 24 X 1885)
(55)	17 IV	1958	– Zm. Jakub Wojciechowski, robotnik, pamiętnikarz, związany z Wielkopolską (ur. 3 VII 1884)
	18 IV		– Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków obchodzony z inicjatywy UNESCO od 1984 r.
(70)	19 IV	1943	– Wybuch powstania w getcie warszawskim
(45)	19 IV	1968	– Zm. Kamil Giżycki, prozaik, podróżnik, etnograf (ur. 11 VIII 1893)
(30)	19 IV	1983	– Zm. Jerzy Andrzejewski, powieściopisarz, noweliści, krytyk literacki (ur. 19 VIII 1909)
	20 IV		– Międzynarodowy Dzień Wolnej Prasy

- (245) 20 IV 1768 – Zm. Giovanni Antonio Canal, malarz włoski okresu baroku, pejzażysta (ur. 18 X 1697)
- (90) 21 IV 1923 – Ur. Gustaw Holoubek, polski aktor teatralny i filmowy, reżyser i pedagog (zm. 6 III 2008)
- 22 IV – Święto Ziemi (Międzynarodowy Dzień Ziemi)
- (60) 22 IV 1953 – Zm. Jan Czochralski, polski chemik, metaloznawca, wynalazca powszechnie stosowanej metody otrzymywania monokryształów krzemu, stosowanej powszechnie do produkcji mikroprocesorów (ur. 23 X 1885)
- 23 IV – Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich (pod patronatem UNESCO) ustanowiony w 1997 roku na wniosek rządu Hiszpanii i Międzynarodowej Unii Wydawców
- 23 IV – Święto 15 Pułku Ułanów Poznańskich. Dni Ułana obchodzone corocznie w Poznaniu od 1986 r.
- (155) 23 IV 1858 – Ur. Max Planck, fizyk niemiecki (zm. 4 X 1947)
- 24 IV – Międzynarodowy Dzień Solidarności Młodzieży ogłoszony przez Światową Federację Młodzieży Demokratycznej na konferencji w Baudyngu w 1956 roku; obchodzony od 1957 roku
- 24 IV – Dzień Solidarności z Narodem Ormiańskim obchodzony z inicjatywy Parlamentu Europejskiego dla uczczenia rocznicy masakry Ormian w 1915 roku
- 25 IV – Międzynarodowy Dzień Świadomości Zagrożenia Hałasem obchodzony od 2001 roku z inicjatywy Towarzystwa Higieny Akustycznej
- 25 IV – Międzynarodowy Dzień Sekretarki
- (75) 25 IV 1938 – Zm. Aleksander Świętochowski, publicysta, prozaik i dramaturg (ur. 18 I 1849)
- 26 IV – Dzień Drogowca i Transportowca

- (215) 26 IV 1798 – Ur. Eugène Delacroix, malarz francuski, przedstawiciel romantyzmu w sztuce europejskiej (zm. 13 VIII 1863)
- (110) 26 IV 1903 – Ur. Anna Kowalska, pisarka (zm. 1 III 1969)
- 28 IV – Światowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy
- 28 IV – Światowy Dzień Miast Bliźniaczych obchodzony w ostatnią niedzielę kwietnia, w rocznicę założenia Światowej Federacji Miast Bliźniaczych w 1957 roku
- 29 IV – Międzynarodowy Dzień Tańca obchodzony od 1982 r. w rocznicę urodzin Jeana George'a Noverre'a (1727), francuskiego tancerza, choreografa i reformatora baletu
- (120) 29 IV 1893 – Zm. Józef Bliziński, dramaturg (ur. 10 III 1827)
- (90) 29 IV 1923 – Otwarcie portu w Gdyni
- 30 IV – Dzień Metalowca
- (130) 30 IV 1883 – Zm. Édouard Manet, malarz i grafik francuski (ur. 23 I 1832)
- (130) 30 IV 1883 – Ur. Jaroslav Hašek, pisarz czeski (zm. 3 I 1923)

M a j

- 1 V – Międzynarodowy Dzień Solidarności Ludzi Pracy – Międzynarodowe Święto Pracy
- (90) 1 V 1923 – Ur. Joseph Heller, pisarz amerykański, autor powieści „Parafraza 22” (zm. 13 XII 1999)
- 2 V – Dzień Polonii i Polaków za Granicą ustanowiony przez Senat RP
- 2 V – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowiony przez Sejm w 2004 r.

- (165) 2 V 1848 – Zm. Wissarion Bieliński, rosyjski filozof, myśliciel i krytyk literacki (ur. 30 V 1811)
- 3 V – Uchwalenie Konstytucji 3 Maja (1791), święto narodowe
- 3 V – Międzynarodowy Dzień Wolności Prasy ogłoszony w 1991 roku przez UNESCO i Światową Federację PEN Clubów
- 4 V – Dzień Strażaka
- 5 V – Dzień Europy (Rady Europy) ustanowiony w 1964 roku, dla upamiętnienia utworzenia Rady Europy (5 V 1949), celebrowany przez Radę jako „dzień tolerancji, praw człowieka i intergracji europejskiej”
- 5 V – Światowy Dzień Astmy
- (150) 5 V 1863 – Zm. Francesco Nullo, pułkownik włoski, bojownik o wolność Włoch i Polski, jeden z dowódców w powstaniu styczniowym (ur. 11 III 1826)
- (30) 6 V 1983 – Zm. Ludwika Woźnicka, pisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 23 XI 1924)
- (140) 7 V 1873 – Rozpoczęła działalność Akademia Umiejętności w Krakowie; od 1919 roku Polska Akademia Umiejętności, obecnie Polska Akademia Nauk (PAN)
- (180) 7 V 1833 – Ur. Johannes Brahms, kompozytor niemiecki (zm. 3 IV 1897)
- (145) 7 V 1868 – Ur. Stanisław Przybyszewski, prozaik, dramaturg (zm. 23 XI 1927)
- (110) 7 V 1903 – Ur. George Orwell (właśc. nazw. Eric Arthur Blair), angielski pisarz i publicysta (zm. 21 I 1950)
- 8 V – Dzień Zwycięstwa
- 8 V – Światowy Dzień Czerwonego Krzyża
- 8 V – Dzień Bibliotekarza
- (110) 8 V 1903 – Zm. Paul Gauguin (właśc. nazw. Eugene Henri Paul Gauguin), malarz francuski (ur. 7 VI 1848)

- (5) 8 V 2008 – Zm. Mieczysław Albert Maria Krąpiec, dominikanin, profesor filozofii, tomista, wieloletni rektor KUL, główny twórca lubelskiej szkoły filozoficznej (ur. 25 V 1921)
- 9 V – Dzień Europy (Dzień Unii Europejskiej) ustanowiony w 1985 roku przez Radę Europy dla upamiętnienia ogłoszenia przez ministra spraw zagranicznych Francji, Roberta Schumana, „Deklaracji 9 Maja” (1950 – znana jako plan Schumana), która dała początek Wspólnocie Europejskiej
- 10 V – Dzień Środków Społecznego Przekazu obchodzony przez Kościół katolicki pod hasłem „Internet – nowe forum głoszenia Ewangelii” (w Polsce obchodzony we wrześniu)
- (40) 11 V 1973 – Zm. Bohdan Arct, prozaik, popularyzator wiedzy lotniczej (ur. 7 V 1914)
- 12 V – Międzynarodowy Dzień Pielęgniarek
- (175) 12 V 1838 – Zm. Jędrzej Śniadecki, chemik, lekarz, biolog i filozof (ur. 30 XI 1768)
- (5) 12 V 2008 – Zm. Irena Sendlerowa, polska działaczka społeczna, Sprawiedliwa wśród Narodów Świata (ur. 15 II 1910)
- (105) 13 V 1908 – Ur. Aleksiej Arbusow, dramaturg rosyjski (zm. 20 IV 1986)
- (115) 14 V 1898 – Ur. Halina Górska, pisarka, działaczka społeczno-oświatowa (zm. 4 VI 1942)
- (70) 14 V 1943 – Utworzenie I Dywizji Wojska Polskiego im. Tadeusza Kościuszki
- 15 V – Międzynarodowy Dzień Rodziny proklamowany przez Zgromadzenie Ogólne NZ
- (310) 15 V 1703 – Zm. Charles Perrault, bajkopisarz, poeta i prozaik francuski (ur. 12 I 1628)

- (90) 16 V 1923 – Zm. Edward Lubowski, dramaturg, publicysta i tłumacz, posługiwał się pseudonimem Krut-Bolej (ur. 18 IV 1837)
- (5) 16 V 2008 – Zm. Andrzej Warchał, scenarzysta, autor opracowania plastycznego i reżyser filmów animowanych, dokumentalnych i aktorskich, satyryk, aktor „Piwnicy pod Baranami”, literat. (ur. 16 III 1943)
- 17 V – Światowy Dzień Telekomunikacji obchodzony w rocznicę założenia Unii Telegraficznej w 1865 roku
- 18 V – Międzynarodowy Dzień Muzeów obchodzony na wniosek Międzynarodowej Rady Muzeów
- (55) 19 V 1958 – Zm. Marie Pujmanova, pisarka czeska (ur. 8 VI 1893)
- 21 V – Dzień Strażaka
- 21 V – Światowy Dzień Kosmosu obchodzony od 1998 r.
- (200) 22 V 1813 – Ur. Richard Wagner, niemiecki kompozytor, poeta i prozaik (zm. 13 II 1883)
- (225) 23 V 1788 – Ur. Dezydery Chłapowski, generał, wielkopolski działacz gospodarczy (zm. 27 III 1879)
- (130) 23 V 1883 – Zm. Cyprian Kamil Norwid, poeta, dramaturg, malarz i grafik (ur. 24 IX 1821)
- (470) 24 V 1543 – Zm. Mikołaj Kopernik, astronom polski (ur. 19 II 1473)
- 25 V – Dzień Działacza Kultury i Drukarza
- 25 V – Międzynarodowy Dzień Dzieci Zaginionych obchodzony od 1990 r.
- (65) 25 V 1948 – Zm. Witold Pilecki, współorganizator Tajnej Armii Polskiej (TAP), ochotnik do obozu w Auschwitz, współautor raportu o obozie, uczestnik powstania warszawskiego, aresztowany przez UB w 1947 roku, skazany na karę śmierci i stracony (ur. 13 V 1901)
- 26 V – Dzień Matki

- (5) 26 V 2008 – Zm. Sydney Pollack, amerykański reżyser, producent, aktor (ur. 1 VII 1934)
- 27 V – Dzień Samorządu Terytorialnego uchwalony przez Sejm RP 29 VI 2000 r.
- (500) 28 V 1513 – Ukazała się pierwsza książka w języku polskim – modlitewnik „Raj duszny” w tłumaczeniu Biernata z Lublina
- (10) 28 V 2003 – Zm. Irena Jurgielewiczowa, pisarka, autorka utworów dla dzieci i młodzieży, pedagog (ur. 13 I 1903)
- 29 V – Dzień Weterana Misji
- (30) 29 V 1983 – Zm. Bogdan Rutha, prozaik poznański (ur. 17 VI 1920)
- 30 V – Dzień Rodzicielstwa Zastępczego ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 r.
- (420) 30 V 1593 – Zm. Christopher Marlowe, dramaturg i poeta angielski (data chrztu 6 II 1564)
- (235) 30 V 1778 – Zm. Voltaire (właśc. nazw. François-Marie Arouet), pisarz, dramaturg i filozof francuski (ur. 21 XI 1694)
- 31 V – Światowy Dzień bez Papierosa obchodzony na wniosek Światowej Organizacji Zdrowia od 1988 roku
- 31 V – Światowy Dzień Rozwoju Kultury obchodzony z inicjatywy UNESCO
- (140) 31 V 1873 – Ur. Tadeusz Rittner, dramaturg, pisarz (zm. 19 VI 1921)

C z e r w i e c

- 1 VI – Międzynarodowy Dzień Dziecka
- (30) 1 VI 1983 – Zm. Anna Seghers (właśc. nazw. Netty Reiling Radvanyi), pisarka niemiecka pochodzenia żydowskiego (ur. 19 XI 1900)

- (220) 3 VI 1793 – Ur. Antoni Malczewski, poeta (zm. 2 V 1826)
- (50) 3 VI 1963 – Zm. Nazim Hikmet, poeta turecki (ur. 2 I 1902)
- 5 VI – Międzynarodowy Dzień Ochrony Środowiska
- 5 VI – Dzień Szkoły bez Przemocy
- (130) 5 VI 1883 – Ur. John Maynard Keynes, ekonomista, teoretyk makroekonomii, jeden z twórców MFW i Banku Światowego (pierwotnie Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju) (zm. 21 IV 1946)
- (115) 5 VI 1898 – Ur. Federico Garcia Lorca, poeta i dramaturg hiszpański (zm. 19 VIII 1936)
- (195) 6 VI 1818 – Zm. Jan Henryk Dąbrowski, generał wojsk polskich, związany z Wielkopolską (ur. 2 VIII 1755)
- (65) 6 VI 1948 – Zm. Louis Jean Lumière, wynalazca, wraz z bratem, kinematografu (ur. 5 X 1864)
- (165) 7 VI 1848 – Ur. Paul Gauguin (właśc. nazw. Eugene Henri Paul Gauguin), malarz francuski (zm. 8 V 1903)
- (120) 8 VI 1893 – Ur. Marie Pujmanova, pisarka czeska (zm. 19 V 1958)
- (45) 9 VI 1968 – Zm. Helena Bobińska, prozaik, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 9 III 1887)
- (135) 12 VI 1878 – Ur. James Oliver Curwood, pisarz amerykański (zm. 13 VIII 1927)
- (115) 14 VI 1898 – Ur. Piotr Potworowski, malarz, scenograf, rzeźbiarz związany z Wielkopolską (zm. 24 IV 1962)
- (75) 14 VI 1938 – Ur. Jerzy Kosiński, pisarz amerykański polskiego pochodzenia (zm. 3 V 1991)
- (45) 14 VI 1968 – Zm. Salvatore Quasimodo, poeta włoski, laureat Nagrody Nobla w 1959 roku (ur. 20 VIII 1901)
- (170) 15 VI 1843 – Ur. Edward Grieg, kompozytor i pianista norweski (zm. 4 IX 1907)

- (140) 17 VI 1873 – Ur. Henri Barbusse, pisarz francuski (zm. 30 VIII 1935)
- (30) 17 VI 1983 – Zm. Miron Białoszewski, poeta, prozaik i dramaturg (ur. 30 VI 1922)
- (85) 18 VI 1928 – Zm. Roald Amundsen, norweski badacz polarny, zdobywca bieguna południowego (ur. 16 VII 1872)
- (390) 19 VI 1623 – Ur. Blaise Pascal, filozof i matematyk francuski (zm. 19 VIII 1662)
- (20) 19 VI 1993 – Zm. William Golding, prozaik, eseista angielski, laureat Nagrody Nobla w 1983 roku (ur. 19 IX 1911)
- (220) 20 VI 1793 – Ur. Aleksander Fredro, komediopisarz (zm. 15 VII 1876)
- (205) 20 VI 1808 – Zm. Franciszek Ksawery Dmochowski, poeta, krytyk i tłumacz (ur. 2 XII 1762)
- (115) 22 VI 1898 – Ur. Erich Maria Remarque (właśc. nazw. Erich Paul Remark), powieściopisarz niemiecki (zm. 25 IX 1970)
- (115) 22 VI 1898 – Ur. Zenon Kosidowski, pisarz, w okresie międzywojennym związany z Poznaniem, współredaktor „Zdroju” (zm. 14 IX 1978)
- 24 VI – Światowy Dzień Osteoporozy
- (175) 24 VI 1838 – Ur. Jan Matejko, malarz polski (zm. 1 XI 1893)
- 26 VI – Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii ustanowiony przez ONZ, obchodzony od 1988 roku
- (40) 26 VI 1973 – Drugi Kongres Nauki Polskiej (26-29 VI)
- 27 VI – Światowy Dzień Walki z Cukrzycą ogłoszony w 1991 roku
- (35) 27 VI 1978 – Lot kosmiczny pierwszego polskiego kosmonauty Mirosława Hermaszewskiego (statek Sojuz 30)
- 28 VI – Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956 ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 roku

- (135) 28 VI 1878 – Ur. Stanisław Brzozowski, krytyk, dramaturg, filozof (zm. 30 IV 1911)
- (85) 28 VI 1928 – W Warszawie odbył się zjazd delegatów kół młodzieży wiejskiej, na którym uchwalono utworzenie Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”
- (215) 29 VI 1798 – Ur. Giacomo Leopardi, poeta włoski (zm. 14 VI 1837)
- (5) 29 VI 2008 – Zm. Anka Kowalska, prozaik i poetka, działaczka KOR-u (ur. 22 II 1932)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Joanna Krajewska

ISTOTA NIEPOKOJU EGZYSTENCJALNEGO CZŁOWIEKA W UTWORACH XX WIEKU

Definicja pojęcia

„(...) nie ma na świecie człowieka, który nie byłby pogrążony w jakiejś rozpacz, który by nie zaznał nieco rozpacz, w którego najgłębszych pokładach nie mieszkałby jakiś niepokój, jakaś niespokojność, jakaś dysharmonia, jakiś lęk przed czymś nieznanym, czy przed czymś czego by sobie nawet nie chciał uświadomić” pisał w 1843 roku w traktacie *Choroba na śmierć* Sören Kierkegaard, patron dwudziestowiecznych filozoficznych rozważań o egzystencjalnym niepokoju. Dociekania duńskiego filozofa (zamieszczone również w innej fundamentalnej dla tego tematu pracy, zatytułowanej *Bojaźń i drżenie*) inspirowały przede wszystkim twórców tak zwanej filozofii egzystencjalnej, którzy uczynili tytułowe odczucie osią namysłu nad metafizyczną kondycją człowieka. Filozoficzne refleksje Kierkegaarda opierają się na rozpoznaniu ogromu odległości człowieka i Boga oraz konieczności żarliwej wiary, która może dystans ten zmniejszyć. W związku z tą nieprzebytą przestrzenią „ja” pełne jest nieokreślonego lęku, „bojaźni i drżenia”, „choroby na śmierć” i poczucia winy. Jerzy Kosak słusznie zwraca uwagę na fakt, iż chrystianizm duńskiego filozofa „nie przynosi wyzwolenia od trwogi, lęku, uczucia stałego zagrożenia i jest religią cierpienia – religijną formą wyrażenia dysharmonii między ideałem i jego realizacją, esencją i egzystencją, nicością” (Kossak, *Egzystencjalizm...*, s. 81), ponadto jest światopoglądem oddzielającym ludzi od siebie. Wszystkie te wątki znaleźć można u myślicieli dwudziestowiecznych, tyle że w egzystencjalizmie Heideggera, Sartre’a czy Camusa Bóg nie istnieje i człowiek jest odpowiedzialny sam przed sobą – lęk (u Heideggera trwoga) ma więc tu aspekt pozytywny, pozwala doświadczyć kruchości życia, absurdu, by móc porzucić ułudę i samookreślić się.

Prawidłowe rozpoznanie tematu wymaga tej wiedzy z zakresu historii filozofii, ale także wypracowania operacyjnej definicji pojęcia egzystencjalnego niepokoju.

Nasamprzód podkreślić należy różnicę między niepokojem (zamiennie lękiem) a strachem. Ten ostatni bowiem, zgodnie z tym, co podpowiada psycho-

logia, dotyczy kwestii namacalnych, konkretnych i jest racjonalny – boimy się groźnego psa czy burzy po to, by nasz organizm automatycznie zareagował i ochronił się przed niebezpieczeństwem. Źródła lęku natomiast są ukryte, trudno je uchwycić i zneutralizować, nie wiadomo, czemu służą i skąd się biorą. Niepokój egzystencjalny jest specyficzną odmianą tych irracjonalnych odczuć, ogarnia człowieka w obliczu spraw ostatecznych: tajemnicy przemijania i śmierci, cierpienia i klęski. Ogniskuje się wobec takich kwestii jak sens życia, pochodzenie zła, trwałość i fundamenty praw moralnych, zakres wolności człowieka; dotyka tego/tej, który/a staje wobec wątpliwości dotyczących istnienia Boga lub jego dobroci. Zapisy opisywanego stanu lub jego skutków towarzyszą kulturze europejskiej od zawsze (Edyp, Hamlet, Kordian czy Raskolnikow), jednak pokusić można się o stwierdzenie, że to dopiero literatura wieku XX uczyniła z egzystencjalnego niepokoju swoją *idée fixe*. Warto, by uczeń przygotowujący prezentację na ten temat wiedział, jak do tego doszło, a co za tym idzie, by uwzględnił w swoich rozważaniach różnorodne konteksty.

Specyfika tematu

Opracowanie tematu „Istota niepokoju egzystencjalnego człowieka w utworach XX wieku” wymaga bowiem uruchomienia dwu powiązanych ze sobą wątków: filozoficznych źródeł utraty bezpieczeństwa metafizycznego, oferowanego przede wszystkim przez religię oraz analizy związanego z postępem technicznym i rewolucją przemysłową przekonania o nadchodzącej zagładzie cywilizacji. Richard Sheppard, w pracy zatytułowanej *Problematyka modernizmu europejskiego*, próbując dokonać syntezy europejskiego modernizmu (rozumianego jako prąd kulturowy obejmujący literaturę i sztukę schyłku XIX i pierwszego pięćdziesięciolecia XX wieku), zauważył, że u źródeł modernistycznej antropologii leży zmiana w postrzeganiu tego, co konstytuuje rzeczywistość i naturę ludzką oraz w odczuwaniu relacji między człowiekiem a rzeczywistością. Pierwsza z nich polegała na zakwestionowaniu newtonowskiego modelu wszechświata i euklidesowego pojmowania przestrzeni jako statycznej, niezmiennej i trójwymiarowej. Odkrycia Alberta Einsteina, Wernera Heisenberga czy Louisa de Broglie’a udowodniły, że poza pozornie harmonijnym światem, który postrzegamy zmysłami, istnieje „metaświat” niemożliwy do opisanego w kategoriach tradycyjnej fizyki przyczynowości, w którym obserwuje się nieciągłości, luki i brak regularności. Wzmiankowane odkrycia wzbudziły poczucie, że za dostępną potocznemu doświadczeniu rzeczywistością kryją się energie nieprzeniknione, a przez to niebezpieczne; przyczyniły się one również do artystycznych gier z perspektywą, kwestionowania zasadności stosowania przyczynowo-skutkowej narracji czy eksperymentowania z porządkiem czasowym. Dziewiętnastowiecz-

ny humanista uważał, że człowiek obdarzony jest władzą rozumu, który pozwala sprawować kontrolę nad sobą samym, zło moralne i społeczne natomiast można według pozytywisty usunąć za pomocą wychowywania i reform. Jego optymizm etyczny i dobre samopoczucie zmacone zostały nowymi koncepcjami podmiotowości, wyrosłymi na gruncie tak zwanej Lebensphilosophie („filozofii życia”), którą uprawiali Artur Schopenhauer i Fryderyk Nietzsche (by wymienić tych najważniejszych) oraz freudowskiej psychoanalizy. Wspólną cechą tych szkół było przekonanie, że zachowanie człowieka determinowane jest pozaracjonalnymi siłami, tylko w ograniczonym stopniu poddaje się poznaniu i kontroli rozumu, wymuszającej stosowanie moralnych imperatywów: „człowiek Zachodu – pisze Sheppard, podsumowując dokonania Freuda – poczuł się głęboko zaniepokojony, ponieważ zdał sobie sprawę, że stłumione bóstwa i moce psychiczne przez nie reprezentowane nie znikną tylko dlatego, że on tego chce. I choć może próbować ukryć przed sobą samym wynikające stąd cierpienie psychiczne przez takie sublimacje, jak religia, kultura i poszukiwanie wiedzy, takie przeniesienia w ostatecznym rozrachunku są pozbawione mocy” (Sheppard, s. 104-105). Psychoanaliza i „filozofia życia” inspirowały literaturę, która odtąd zaczyna interesować się destabilizacją osobowości bohaterów, wystawionych na działanie irracjonalnych sił, którym wydawało się, że osiągnęli bezpieczną i stabilną tożsamość oraz demaskuje sposoby, dzięki którym iluzję tę udawało im się podtrzymywać. Jeśli chodzi o ostatnią zmianę, zmianę w postrzeganiu relacji człowieka i rzeczywistości, centralnym dla doświadczenia modernistycznego jest poczucie wydziedziczenia, wygnania, radykalnego wyobcowania oraz nadchodzącej cywilizacyjnej katastrofy.

Zmianom tym towarzyszy, to oczywiste, lęk, który przynajmniej dla dwu nurtów w dwudziestowiecznej literaturze stał się emocją bardzo ważną, mam tu na myśli dekadentyzm i katastrofizm, a dla egzystencjalizmu kluczową. Pierwszy z nich, ściśle rzecz ujmując, jest prądem artystycznym powstałym pod koniec wieku XIX, co nie przeszkadza jednak włączyć w zakres rozważań o literaturze dwudziestowiecznej problemów, które nurtowały dekadencjnych bohaterów i artystów: bezsens ludzkiego życia, kres kultury, utrata woli, wyobcowanie i krytyka burżuazyjnego społeczeństwa. Późniejszy nieco katastrofizm, występował w różnych fazach XX wieku, jednak szczególnym jego nasileniem charakteryzowały się lata 30. Nurt ten nawiązywał do romantycznych i młodopolskich wizji zagłady cywilizacji europejskiej, oprócz realizacji artystycznych znalazł też wyraz w refleksji kulturoznawczej i historiozoficznej (*Zmierzch Zachodu* Oswalda Spenglera czy *Upadek cywilizacji zachodniej* Floriana Znanieckiego), a pożywką jego były dwa wzrastające totalitaryzmy. Powstałe w tym nurcie utwory ukazują zanik wartości, mechanizację stosunków społecznych oraz mierzą się z niepokojem związanym z przewidywaną apokalipsą.

Egzystencjalizm wreszcie to wielotorowy kierunek filozoficzny, którego początków szuka się w filozofii starożytnej, w myśli Pascala czy wspomnianego już tu Kierkegaarda, za właściwych twórców uznaje się natomiast Martina Heideggera i Karla Jaspersa w Niemczech oraz Jeana Paula Sartre'a i Alberta Camusa we Francji. Zasadniczo za jego naczelną tezę uznaje się fakt samoistnej, wolnej, skończonej, niesprowadzalnej do żadnych zewnętrznych kategorii egzystencji człowieka. Władysław Tatarkiewicz wymienia cztery istotne dla egzystencjalizmu motywy, które warto w tym miejscu wymienić: 1) motyw humanizmu – właściwym tematem filozofii jest istnienie ludzkie, 2) motyw infinityzmu – człowiek, którego byt jest skończony, styka się wciąż w swoim istnieniu z nieskończonością, 3) motyw tragizmu – istnienie ludzkie wypełnione jest troską i grozą śmierci, 4) motyw pesymizmu – człowiek wrzucony jest w nicość, nie ma żadnych fundamentów, na których mógłby się oprzeć (Tatarkiewicz, s. 348). Filozofię egzystencjalną, zdaniem jej historyka, przenika nastrój troski i trwogi (które są innymi nazwami tudzież wariantami egzystencjalnego lęku), związany z rozpoznaniem absurdałności świata. Przypomnieć jednak należy w tym miejscu, że uczucie to jest warunkiem życia autentycznego, którego filozofowie ci wymagali od swoich wyznawców. Według Heideggera na przykład jednostka, póki nie odczuje trwogi, podlega działaniu bezosobowych sił, określanych jako „Się”. Dopiero metafizyczny lęk umożliwia jej wzięcie odpowiedzialności za własny los.

W literaturze przedmiotu przyjęło się dzielić egzystencjalizm na ateistyczny i teistyczny. W ramach tego pierwszego nurtu, do którego zalicza się między innymi wspomnianych Heideggera i Sartre'a, kładzie się nacisk na osamotnienie człowieka i absurdałność jego istnienia wobec braku instancji nadrzędnych czy sensotwórczych. Drugi nurt (reprezentowany na przykład przez filozofię Gabriela Marcela) zakłada możliwość szukania sensu życia na trudnej drodze wiary.

Dobór przykładów

Doboru literackich przykładów dokonać można na podstawie następujących kluczowych interpretacyjnych:

- historycznego – uczeń/uczennica wybiera utwory powstałe w różnych momentach historycznych i zastanawia się nad historycznymi determinantami egzystencjalnego lęku (np. niepokój dekadentów/kondycja człowieka, który był świadkiem/ofiarą Holocaustu),
- poetologicznego – uczeń/uczennica wybiera utwory realizujące różne poetyki, estetyki i konwencje literackie (np. powieść-parabola/dramat absurdu, tonacja serio/tonacja parodystyczna),

- aplikacyjne – uczeń/uczennica charakteryzuje wypracowane na gruncie filozofii egzystencjalnej konceptualizacje lęku/niepokoju i odnosi je do realizacji literackich,
- komparatystyczne – uczeń/uczennica przedstawia utwory należące do literatur różnych narodów oraz zwraca uwagę na wzajemne wpływy i zależności w literaturze światowej,
- problematyzujące – uczeń/uczennica skupia się na różnicach między przeżyciami bohaterów wybranych książek i zastanawia się, jak jest w nich opisywany niepokój egzystencjalny: jaki jest doń stosunek autora/narratora, co powiedzieć można o światopoglądzie wyrażonym w utworze.

Oto lista przykładowych lektur (oczywiście niekompletna), dla których zagadnienie niepokoju egzystencjalnego jest interpretacyjnie doniosłe: *Hymny* Jana Kasprowicza, *Próchno i Ozimina* Wacława Berenta, katastroficzna poezja Kazimierza Wierzyńskiego, Józefa Czechowicza, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Czesława Miłosza, proza Witolda Gombrowicza, poezja i dramaturgia Tadeusza Różewicza (szczególną uwagę należy zwrócić na jeden z pierwszych tomików o tytule *Niepokój*, poemat *Spadanie*, wiersz *Strach* czy dramat *Pułapka*), powieści i dramaty Witkacego (*Szewcy* na przykład obrazują niepokój metafizyczny w formie parodystycznej), proza Marka Hłaski, *Granica* Zofii Nałkowskiej, *Jezioro Bodeńskie* Stanisława Dygata, proza Adolfa Rudnickiego, Jerzego Andrzejewskiego, opowiadania i powieści Jarosława Iwaszkiewicza, *Jak być kochaną* Kazimierza Brandysa, *Głosy w ciemności* Juliana Strykowskiego, *Tragiczne pokolenie* Mariana Ruth-Buczkowskiego, *Kronika wypadków miłosnych* Tadeusza Konwickiego, *Hanemann* Stefana Chwina. Z literatury powszechnej: *Proces* Franza Kafki, Hermana Hessego *Wilk stepowy*, dramaturgia Samuela Becketta, *Dżuma* Camusa czy *Mdłości* Sartre'a. Warto wspomnieć jeszcze na koniec o dwóch książkach autobiograficznych: *Kręgach obcości* Michała Głowińskiego i o Henryka Elzenberga *Kłopotach z istnieniem* i eseistycznych: *Żyjąc tracimy życie. Niepokojące tematy egzystencji* Marii Janion oraz *Horror metaphisicus* Leszka Kołakowskiego.

Przykładowa interpretacja

Do analizy i interpretacji wybrałam trzy utwory wydane w zbliżonym czasie (w drugiej połowie lat 30. XX wieku), których bohaterowie mierzą się z egzystencjalnym niepokojem – opowiadanie Iwaszkiewicza *Młyn nad Utratą*, powieść Andrzejewskiego *Ład serca* oraz powieść Sartre'a *Mdłości* – realizujące jednak odmienne strategie artystyczne, a przede wszystkim oparte na różnych fundamentach światopoglądowych.

Bohaterami opowiadania *Młyn nad Utratą* (pisanego w 1936 r.) jest trójka przyjaciół – głęboko wierzący poeta i student filozofii Julek Zdanowski, arystokrata i *bon vivant* Karol Hopfer oraz czarnoskóry Desdemond King, nie mogący znaleźć swojego miejsca wyznawca estetyzmu. Wszyscy oni prowadzą, skazane na klęskę, poszukiwania uzasadnienia dla swojej egzystencji. Pierwszego z nich poznajemy w momencie, gdy, zdaje się, sens odnalazł. Jego religijność, notuje narrator,

„znalazła sobie w jego duszy nurt spokojny, głęboki i bardzo już pewny. Nie nawiedzały go, jak przed kilku jeszcze laty, żadne paroksyzmy strachu ani tragicznych zwątpień” (s.146-147).

Spokój i pewność bohatera sprawiają, że jego przyjaciele oraz ksiądz z pobliskiej parafii uważają, że Julek bliski jest osiągnięcia ideału świętości. Któregoś dnia w trakcie mszy świętej, którą kapłan odprawia tylko dla studenta, do kościółka przychodzi rozplakana kobieta. Bohater prosi ją, żeby się uspokoiła i podaje jej modlitewnik z zakreślonym fragmentem, mówiącym o żalu i niepokoju, które dręczą człowieka, dzięki którym jednak może on wiedzieć, że żyje, które wyszlachetniają i – paradoksalnie – zbliżają go do Boga. Zgodnie z tym rozumowaniem, abstrakcyjna świętość Julka oddała go od Boga. Pogląd taki reprezentuje też Karol, którego postawa narratorowi zdaje się być najbliższa. Bohater nie buduje intelektualnych czy religijnych iluzji, ideał przyjaciela podsumowuje więc następującymi słowami: „A mnie się zdaje (...), że to jest wyrzeczenie się lęku... największego bogactwa, jakim jest strach i tęsknota... (s. 153)”. Jemu więc niepokój towarzyszy ciągle, tonuje go nieco tylko – na modłę filozofii Schopenhauera, którego inspiracje widoczne są również w wątku opowiadania dotyczącym nagłej, niepoahamowanej i prowadzącej do zatracenia miłości Julka do młynarki – współczucie i współcierpienie z bliźnim (Schopenhauer uważał, że podstawą wszystkiego jest bezrozumny, bezcelowy i niezaspokajalny popęd, powodujący u człowieka poczucie braku i lęk, dlatego szuka on ulgi i pocieszenia w religii czy filozofii, wytwarzając na próżno złudzenia. Filozof znał tylko dwa lekarstwa przeciw męce życia, jeden natury moralnej, drugi estetycznej. Ten pierwszy to właśnie współczucie). Odkąd Julek przeprowadził się do kochanki, pani Łowieckiej, poczucie bezpieczeństwa powstałe na gruncie miłości fizycznej, mieszać się będzie z nocnymi niepokojami natury metafizycznej, które jednak w jego przypadku nie zostaną waloryzowane dodatnio. Pewnie dlatego, że zarówno jego religijność, jak i miłość do młynarki są próbą ucieczki. Pesymizm prozy Iwaszkiewicza jest łagodzony, jak zauważa autor wstępu do *Opowiadań*, Andrzej Zawada, uznaniem życiowej klęski, co „otwiera stały wątek

sérénité [pogodzenia z losem – przypis mój – J.K.], który odtąd będzie orientował i spajał całą tę twórczość (s. XXXI)”.

Akcja, drukowanej w odcinkach w „Prosto z mostu” w latach 1937-38, powieści Andrzejewskiego rozgrywa się w ciągu jednej nocy w białoruskiej wiosce Sedelniki i dotyczy, najogólniej mówiąc, splątanych losów kilkorga osób, stojących przed wyborem pomiędzy dobrem a złem, grzechem a odkupieniem, wiarą a zwątpieniem. Główny bohater, Paweł Siecheń, rozdarty wewnątrz katolicki ksiądz, poszukując tytułowego ładu serca, który zdaje się tu być metaforą pojętej na modłę jansenistyczną łaski (jansenizm – nurt w katolicyzmie powstały na przełomie XVI i XVII wieku, potępiony przez papieży, którego cechą charakterystyczną była pesymistyczna wizja natury człowieka, wynikająca z przekonania o predestynacji – całkowitym określeniu życia człowieka przez Boga, który tylko nielicznych obdarza łaską, człowiek wobec praw łaski jest absolutnie bezradny), opiekuje się sierotą Michasiem, próbuje pomóc zbrodniarzowi, zastanawia się, czy porzucając dla kościoła kobietę nie sprowadził jej na złą drogę. W rozmyślniach bohatera powraca ciągle motyw straszliwego spustoszenia powodowanego przez rozpacz, lęk i zwątpienie:

„Jakże daleko jest od nas Bóg! Jesteśmy tu samotni i nie wiemy, czy kiedykolwiek przestaniemy nimi być (...) Łaska może nie być dana człowiekowi. Oto prawda, która potwierdza nasze zło. Czyż wszyscy mogą być zbawieni? (...) Każdy z nas może zostać ofiarowany łasce lub wydany potępieniu. Wyrok jest już nakreślony” (s. 95).

„Czyż nie napiętnowałeś nas śmiercią, abyśmy żyli w okrutnym lęku i żebyśmy musieli sobą pogardzać? (...) Żyjemy, powoli umierając. Nie chcę umierać i myśl o śmierci przeraża mnie, ponieważ kocham siebie (...) Krzyż? Chrystus też się bał. Czyż nie zawołał w godzinę męki: »Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?«” (s. 99-100),

Podobnie jak u Kierkegaarda Bóg nie stanowi tu źródła sensu, a tym bardziej pocieszenia, więcej – jego istnienie potęguje lęki egzystencjalne bohatera, których mroczne i złowrogie opisy powracają na kartach książki wielokrotnie. Siecheń – pisze w wartym uwagi studium, zatytułowanym *Wątki egzystencjalistyczne w polskiej prozie lat trzydziestych* Stefan Morawski – „nie tylko pokutuje, że porzucił ongiś Annę i zniszczył jej życie, jego autentycznym przeciwnikiem jest Morawiec – zbrodniarz, grzesznik zatwardziały, którego udaje mu się w końcu nawrócić. Atoli zwycięskie w tym kluczowym pojedynku kapłan przegrywa podwójnie gdzie indziej – jego rozmowa z Anną jest rachunkiem sumienia, który niepokoju nie usuwa, a nawet wręcz przeciwnie – potęguje stan zawieszenia moralnego i metafizycznego; ponadto zaś wychowanek księdza,

Michaś, traci wiarę, gdyż przypadkowa, dramatyczna śmierć leśniczego, Dubowskiego, okazuje się silniejszym argumentem niż wszelkie wywody o *vanitas vanitatum* i nieodgadnionych wyrokach boskich (Morawski, s. 468-469)”.

Ostatni utwór, który omówię, wydane w 1938 roku *Mdłości* Sartre’a określić można gatunkowo jako powiastkę filozoficzną, w której kreacja bohatera – Antoine’a Roquenina – pozbawiona jest motywacji realistycznej. Jest to raczej studium doznawanych przezeń tytułowych mdłości, ich analiza filozoficzna służy ukazaniu fundamentalnej, istotowej straszności ludzkiego bytu. Żeby to się udało Sartre musiał uniezależnić swojego bohatera od wszystkiego, co potocznie zwimy grozą życia. Mdłości Roquenina nie mają swoich źródeł ani w okropności historii (Sartre’a nie interesuje tło historyczne, on bada stosunek między egzystencją człowieka a jej filozoficznym znaczeniem), ani w tragicznym splocie wypadków, nie dosięga go też jakieś fatalne przeznaczenie. Bohater prowadzi codzienne zwykłe życie, chodzi do baru, na spacerzy do biblioteki:

„Więc to są Mdłości: ta oślepiająca rzeczywistość? Tyle się nad tym głowiłem. Pisałem. Teraz już wiem: Ja istnieję – świat istnieje. I ja wiem, że świat istnieje. To wszystko. Ale jest mi wszystko jedno. To dziwne, że mi jest tak wszystko jedno pod każdym względem: to mnie przeraża. To od tamtego pamiętnego dnia, kiedy chciałem puszczać kaczkę. Miałem rzucić kamyk, spojrzalem na niego i wtedy wszystko się zaczęło: poczułem, że istnieję. A potem były także inne Mdłości; od czasu do czasu przedmioty zaczynają istnieć w ręce. Były Mdłości w barze »Pod Kolejazrem«, a także jeszcze jedne, przedtem, pewnej nocy, gdy wyglądałem przez okno; i jeszcze jedne w parku w niedzielę, i jeszcze inne” (s. 174-175).

Mdłości to metafizyczna choroba, na wskroś cielesne doznanie obrzydzenia, pojawiające się w momencie uświadomienia sobie swojej odrębności od świata przedmiotowego i nań skazania, w momencie odnalezienia absurdu jako klucza istnienia. Za ich sprawą bohater poszukuje autentyczności i unieważnia dotychczasowe sposoby na znajdowanie sensu życia (podróże, studiowanie historii, miłość do Anny) oraz odmawia jakiegokolwiek zaangażowania się, by zachować egzystencjalny niepokój.

Ten abstynencjonizm charakterystyczny jest dla egzystencjalizmu międzywojennego; jak pisze – Jerzy Kossak – autor wstępu do *Esejów* Camusa nurt ten wówczas „ukazywał człowieka zdruzgotanego, który rozpacza nad klęską wynikłą z rozwiania się ideału sytego, spokojnego życia mieszczańskiego lub poddaje się tępej rezygnacji (Kossak, *Wstęp*, s. 31)” Ale już w latach tużprzedwojennych, w obliczu groźby faszyzmu, problem wolności człowieka problematyzowany zaczynał być jako odpowiedzialność. Dopiero jednak „wybuch dżumy – lata okupacyjne – kontynuuje myśl Kossak – postawił ludzi jako jed-

nostki wobec zła, które dotknęło wszystkich. (...) [Głos] doktora Rieux z *Dżumy* nie jest to już głos jednostki walczącej o swoje tylko prawo do życia lub w samotnej ucieczce salwującej resztki wewnętrznej godności, rozpamiętującej rozmiary swej własnej tylko klęski i rozpaczy. To głos człowieka, który patrzy na zewnątrz, widzi konieczność obrony innych, czynnego przeciwstawienia się złu, które godzi we wspólny szereg. Samotniczy indywidualizm cofa się. Ustępuje miejsca poszukiwaniu ludzkiej solidarności (Kossak, *Wstęp*, s. 32-33)”. Warto o tych zmianach przy formułowaniu problematyki prezentacji maturalnej pamiętać.

Te trzy różne przykłady prowadzą do wniosków zaskakujących – najbardziej pesymistyczna w swojej wymowie zdaje się być *Ład serca* Andrzejewskiego, powieść oparta przecież na światopoglądzie katolickim. Wyrosłe na poczuciu klęski, nie usypiające niepokojów pogodzenie z losem bohaterów prozy Iwaszkiewicza oraz idolatria autentyczności Sartre’a (skutkująca podtrzymaniem ognia „bojaźni i drżenia”) są projektami trudnymi, ale z grubsza biorąc pozytywnymi.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia podmiotowa

1. ANDRZEJEWSKI Jerzy, *Ład serca*, Warszawa 1957.
2. IWASZKIEWICZ Jarosław, *Młyn nad Utratą*, w: *Opowiadania wybrane*, wstęp i oprac. Andrzej Zawada, Wrocław 2001.
3. SARTRE Jean Paul, *Mdłości*, przeł. i wstępem poprzedził Jacek Trznadel, Warszawa 1974.

Bibliografia przedmiotowa

1. BATAILLE Georges, *Literatura a zło. Emily Brönte – Baudelaire – Michele Blake – Sade – Proust – Kafka – Genet*, przeł. Maria Wodzyńska-Walicka, Zbigniew Bieńkowski, Kraków 1992.
2. BŁOŃSKI Jan, *Forma, śmiech i rzeczy ostateczne. Studia o Gombrowiczu*, Kraków 2003.
3. BOCHENSKI Tomasz, *Czarny humor w twórczości Witkacego, Gombrowicza, Schulza*, Kraków 2005.
4. BROD Max, *Franz Kafka. Opowieść biograficzna*, przeł. Tadeusz Zabłudowski, wstępem opatrzył Marek Wydmuch, Warszawa 1982.

5. BRODZKA Alina, *Spór o wartości kultury współczesnej w polskiej prozie narracyjnej*, w: *Literatura polska 1918-1975*, t. 2, pod. red. Aliny Brodzkiej, Stefana Żółkiewskiego i Małgorzaty Baranowskiej, Warszawa 1975.
6. BRONŻEWSKA Anna Maria, *Fenomen lęku w prozie Thomasa Bernharda*, Łódź 1989.
7. CAŁBECKI Marcin, „Czarna kropla nieskończoności”. *Fenomen lęku w poezji Jerzego Lieberta, Władysława Sebyły i Aleksandra Rymkiewicza*, Wrocław 2008.
8. CAMUS Albert, *Eseje*, przeł. Joanna Guze, wstęp Jerzy Kossak, Warszawa 1971.
9. *DWUDZIESTOWIECZNOŚĆ*, pod red. Mieczysława Dąbrowskiego, Tomasz Wójcika, Warszawa 2004.
10. FIUT Aleksander, *Moment wieczny. Poezja Czesława Miłosza*, Kraków 2011.
11. FIUT Aleksander, *W stronę Miłosza*, Kraków 2003.
12. FIUT Ignacy Stanisław, *Człowiek według Alberta Camusa. Studium antropologii egzystencjalnej*, Kraków 1993.
13. FRAN CZAK Jerzy, *Rzecz o nierzeczywistości. „Mdłości” Jeana Paula Sartre’a i „Ferdynurke” Witolda Gombrowicza*, Kraków 2002.
14. GADACZ Tadeusz, *Historia filozofii XX wieku*, T. 2, *Neokantyzm, filozofia egzystencji, filozofia dialogu*, Kraków 2009.
15. GAWRON Agnieszka, *Sublimacja współczesności i powieściopisarstwo Jerzego Andrzejewskiego wobec przemian prozy XX wieku*, Łódź 2003.
16. GOSK Hanna, *Wizerunek bohatera. O debiutanckiej prozie polskiej przełomu 1956 roku*, Warszawa 1992.
17. GRACZYK Ewa, *Przed wybuchem wstrząśnąć. O twórczości Witolda Gombrowicza w okresie międzywojennym*, Gdańsk 2004.
18. JANUSZKIEWICZ Michał, *Tropami egzystencjalizmu w literaturze polskiej XX wieku. O prozie Aleksandra Wata, Stanisława Dygata i Edwarda Stachury*, Poznań 1998.
19. JANUSZKIEWICZ Michał, *Stanisław Dygat*, Poznań 1999.
20. JANUSZKIEWICZ Michał, *Horyzonty nihilizmu. Gombrowicz, Borowski, Różewicz*, Poznań 2009.
21. JANUSZKIEWICZ Michał, „Wilk stepowy” *Hermannesa Hessego – powieść o lęku i wyobcowaniu*, w: *Przestrzenie lęku. Lęk w kulturze i sztuce XIX-XX wieku*, red. Dariusz Sikorski, Tadeusz Sucharski, Słupsk 2006.
22. JARZĘBSKI Jerzy, *Proza Dwudziestolecia*, Kraków 2005.
23. KISIEL Joanna, *Imiona lęku. Szkice o poetach i wierszach*, Katowice 2009.
24. KOSSAK Jerzy, *Egzystencjalizm w filozofii i literaturze*, Warszawa 1971.

25. KRASKOWSKA Ewa, *Zofia Nałkowska*, Poznań 1999.
26. KOŁODZIEJCZYK Ewa, *Czechowicz – najwyżej piękno. Światopogląd poetycki wobec modernizmu literackiego*, Kraków 2006.
27. KOPEĆ Zbigniew, *Jerzy Andrzejewski*, Poznań 1999.
28. KRYSZAK Janusz, *Katastrofizm ocalający. Z problematyki poezji tzw. Drugiej Awangardy*, Bydgoszcz 2004.
29. „KULTURA Współczesna” 2012, nr 3 – numer poświęcony lękom i niepokojom egzystencjalnym.
30. MARCINÓW Zdzisław, „*W szczęściu i trwodze*”. *Wątki egzystencjalne w twórczości Kazimierza Wierzyńskiego*, Katowice 2004.
31. MARKOWSKI Michał Paweł, *Czarny nurt. Gombrowicz, świat, literatura*, Kraków 2004.
32. MARKOWSKI Michał Paweł, *Polska literatura nowoczesna. Leśmian, Schulz, Witkacy*, Kraków 2007.
33. *MŁOSZ – Czechowicz: lektury paralelne*, pod red. Andrzeja Tyszczyka, Urszuli Wieczorek, Aleksandry Zińczuk, Lublin 2001.
34. MORAWSKI Stefan, *Wątki egzystencjalistyczne w polskiej prozie lat 30.*, w: *Problemy literatury polskiej lat 1890-1939*, seria I, pod red. Hanny Kirchner i Zbigniewa Żabickiego, Wrocław 1972.
35. *O TWÓRCZOŚCI Jarosława Iwaszkiewicza*, red. Alina Brodzka, Kraków-Wrocław 1983.
36. PODRAZA-Kwiatkowska Maria, *Wolność i transcendencja. Studia i eseje o Młodej Polsce*, Kraków 2001.
37. PODRAZA-Kwiatkowska Maria, *Somnambulicy, dekadenci, herosi*, Kraków 1985.
38. PRZYBYLSKI Ryszard, *Eros i Tanatos. Proza Jarosława Iwaszkiewicza*, Warszawa 1997.
39. PRZYBYLSKI Ryszard Kazimierz, *Być i pisać. O prozie Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*, Poznań 1991.
40. PUSZKO Hanna, *Sartre: filozofia jako psychoanaliza egzystencjalna*, Warszawa 1993.
41. SHEPPARD Richard, *Problematyka modernizmu europejskiego*, przeł. Paweł Wawrzyszko, w: *Odkrywanie modernizmu*, pod red. Ryszarda Nycza, Kraków 2004.
42. SIWIEC Marek, *Los, zło, tajemnica. Ku twórczym źródłom poezji Aleksandra Wata i Czesława Miłosza*, Bydgoszcz 2005.
43. SKRENDO Andrzej, *Poezja po śmierci Boga. Różewicz i Nietzsche*, w: tenże, *Poezja modernizmu. Interpretacje*, Kraków 2005.
44. SZCZUKOWSKI Dariusz, *Tadeusz Różewicz wobec niewyraźnego*, Kraków 2008.

45. SZKUDLAREK Ewa, *Lęk w dramacie. Osiem szkiców*, Poznań 2011.
46. SZTUKIECKA Grażyna, *Umrę cały? Rozmowy w cieniu śmierci. Senilna poezja Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Zbigniewa Herberta i Jarosława Marka Rymkiewicza*, Warszawa 2011.
47. SZYDŁOWSKA Waleria, *Camus*, Warszawa 2002.
48. SZYDŁOWSKA Waleria, *Dżuma Alberta Camusa*, Warszawa 1998.
49. SZYDŁOWSKA Waleria, *Czekając na Godotta Samuela Becketta*, Warszawa 2000.
50. SZYDŁOWSKA Waleria, *Egzystencja-lizm w kontekstach polskich: szkic o doświadczeniu, myśleniu i pisaniu powojennym*, Warszawa 1997.
51. SYNORADZKA Anna, *Andrzejewski*, Kraków 1997.
52. TATARKIEWICZ Władysław, *Historia filozofii*, t. 3, Warszawa 2003.
53. TISCHNER Łukasz, *Sekrety manichejskich trucizn. Miłosz wobec zła*, Kraków 2001.
54. TODD Olivier, *Albert Camus. Biografia*, przeł. Jan Kortas, Warszawa 2009.
55. WAHL Jean, *Krótką historią egzystencjalizmu*, przeł., wstępem, post. i przyp. opatrzył Jacek Aleksander Prokopski, Wrocław 2004.
56. WALAS Teresa, *Ku otchłani. Dekadentyzm w literaturze polskiej 1890-1905*, Kraków 1986.
57. WALASER Martin, *Opis formy. Studium o Kafce*, przeł. Edmund Misiołek, Warszawa 1972.
58. WÓJCIK Włodzimierz, *Zofia Nałkowska*, Warszawa 1973.
59. WRÓBEL Józef, *Miara cierpienia. O pisarstwie Adolfa Rudnickiego*, Kraków 2004.
60. WYKA Kazimierz, *Baczyński i Różewicz*, Kraków 1994.
61. WYDMUCH Marek, *Franz Kafka*, Warszawa 1982.
62. ZAWORSKA Hanna, *„Opowiadania” Jarosława Iwaszkiewicza*, Warszawa 1985.

Marcin Radomski

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

„ŻOŁNIERZE WYKLĘCI”

Mianem „żołnierzy wyklętych” określa się zbrojne podziemie niepodległościowe i antykomunistyczne działające w latach 1944-1956. Szacuje się, że opozycja wojskowa, która nie chciała pogodzić się z nową rzeczywistością i jako pierwsza przeciwstawiła okupacji sowieckiej i polskim komunistom liczyła w szczytowym okresie około 15-20 tys. ludzi w oddziałach zbrojnych a 200 tys. było aktywnie zaangażowanych w działania konspiracji niepodległościowej.

Już w 1944 roku w toku stopniowego zajmowania ziem polskich przez Armię Czerwoną marionetkowy organ władzy Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN) ogłosił konieczność likwidacji podziemnych oddziałów zbrojnych, które działały w czasie okupacji. Konsekwentnie realizowano proces rozbrajania uznających rząd emigracyjny żołnierzy. Realizując dyrektywy Moskwy dokonywano aresztowań ujawniających się oficerów i szeregowych. Represje i wewnętrzne poczucie obowiązku walki z sowiecką okupacją oraz komunizmem spowodowały ponowne zejście do podziemia i zaszywanie się w lasach.

W styczniu 1945 roku znający realia polityczne komendant Armii Krajowej gen. Leopold Okulicki ps. „Niedźwiadek” wydał rozkaz o rozwiązaniu struktur organizacji zbrojnej polskiego podziemia. Nadal jednak jej przywódcy stanowili zagrożenie zarówno dla władz sowieckich, jak i przejmujących władzę w Polsce komunistów. W marcu tego samego roku dokonano szeregu aresztowań polityków i przywódców wojskowych podziemia narodowego. W Moskwie zorganizowano pokazową sprawę sądową tzw. „proces szesnastu”, który miał na celu eliminację aparatu kierującego polską opozycją antykomunistyczną. Większość z oskarżonych została skazana na karę pozbawienia wolności na podstawie absurdalnych oskarżeń i wyreżyserowanego scenariusza.

Mimo to działały oddziały zbrojne przeciwne sowietyzacji kraju: Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość (WiN), Narodowe Siły Zbrojne (NSZ) a potem Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW). W terenie operowały również grupy partyzanckie, które nie podporządkowały się żadnej organizacji politycznej. Wszystkie siły konspiracji poakowskiej podejmowały działania zbrojne przeciwko NKWD oraz polskim formacjom Urzędu Bezpieczeństwa, Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego czy Milicji Obywatelskiej. Kres zmagani o Polskę niepodległą nadszedł w latach 50. kiedy służby bezpieczeństwa ostatecznie uporały się z partyzantką antykomunistyczną.

W latach 1944-1956 zginęło w walce 8,5 tys. żołnierzy podziemia. Na mocy wyroków trybunałów wykonano wyroki śmierci na 4,5 tys. „leśnych”, a pozostałych więziono i torturowano. Ponad 20 tys. z nich w konsekwencji zmarło w katowniach ówczesnego reżimu. Władze PRL-u dołożyły wszelkich starań, aby zakopać w bezimiennym grobie całe polskie podziemie walczące o samostanowienie i niepodległość. W myśl zasady, iż to zwycięzcy piszą historię po prostu wypaczono obraz partyzantów z lasu, przylepiając im łatkę „zapłutych kartów reakcji”.

Dopiero w 2011 r. „armia wyklęta” doczekała się przywrócenia należnego im miejsca w historii. Parlament RP ogłosił 1 marca Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w uzasadnieniu argumentując, że czyni to: „w hołdzie żołnierzom wyklętym – bohaterom antykomunistycznego podziemia, którzy w obronie niepodległego bytu Państwa Polskiego, walcząc o prawo do samostanowienia i urzeczywistnienia dążeń demokratycznych społeczeństwa polskiego, z bronią w ręku, jak i w inny sposób przeciwstawili się sowieckiej agresji i narzuconemu siłą reżimowi komunistycznemu”.

Prezentowane poniżej zestawienie w wyborze zawiera pozycje dotyczące tragicznej historii polskiej konspiracji niepodległościowej, która pod koniec wojny, nie godząc się z niekorzystnym dla kraju układem sił w Europie, została skazana na podwójną śmierć: fizyczne unicestwienie i zapomnienie. W zbranym materiale wyszczególniono cztery części: opracowania ogólne; biografie, wspomnienia i wywiady; materiały konferencyjne oraz materiały źródłowe. Wszystkie pozycje niniejszego zestawienia zostały wydane po 1990 roku. Pozwoliło to historykom, pasjonatom i uczestnikom powojennych wydarzeń na publikowanie prawdziwej historii dramatycznych losów „żołnierzy wyklętych”.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. „DOBIĆ wroga” : aparat represji wobec podziemia zbrojnego na Śląsku Cieszyńskim i Żywiecczyźnie (1945-1947) / Tomasz Kurpierz, Przemysław Piątek ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Katowice : Kraków : Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, 2007. – 465 s. : il.
Bibliogr. s. 437-450.
2. „ŁUPASZKA”, „Młot”, „Huzar” : działalność 5 i 6 Brygady Wileńskiej AK (1944-1952) / Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski. – Warszawa : „Volumen” : „Marabut”, 2002. – 944 s. : il., mapy
Bibliogr.

3. ANTYKOMUNISTYCZNE podziemie zbrojne na Białostocczyźnie : analiza współczesnej symbolizacji przeszłości / Marta Kurkowska-Budzan. – Kraków : Towarzystwo Wydawnicze „Historia Iagellonica”, 2009. – 256 s. : il. + dysk optyczny (CD-ROM).
Bibliogr. s. 225-247.
Bibliogr. przy niektórych ref.
4. ATLAS polskiego podziemia niepodległościowego 1944-1956 / [zespół red. Rafał Wnuk (red. nac.) i in. ; oprac. haseł Tomasz Balbus i in.]. – Warszawa ; Lublin : Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2007. – 574 s.
Bibliogr. s. 529-535.
5. KONSPIRACJA akowska i poakowska w powiecie brzozowskim (1939-1949) : geneza, struktura, działalność i likwidacja / Paweł Fornal. – Rzeszów : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2010. – 768 s. : il. – (Seria Wydawnicza IPN Oddział w Rzeszowie)
Bibliogr. s. 707-730 i przy biogramach.
6. KONSPIRACJA antykomunistyczna i podziemie zbrojne w Wielkopolsce w latach 1945-1956 / pod red. Agnieszki Łuczak i Aleksandry Pietrowicz. – Poznań : Oddział Instytutu Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2007. – 262 s. : il. – (Studia i Materiały IPN)
7. KONSPIRACJA i opór społeczny na Podkarpaciu w okresie PRL : praca zbiorowa / pod red. Janusza Kurtyki ; Państwowa Wyższa Szkoła Wschodnioeuropejska w Przemyślu. Instytut Historii i Archiwistyki. – Przemyśl : Wydawnictwo „Fort” Tomasz Idzikowski, 2007. – 187 s. : il.
Bibliogr. przy pracach.
8. NARODOWE Siły Zbrojne na Lubelszczyźnie 1944-1947 / Mirosław Piotrowski. – Lublin : Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, 2009. – 399 s. : il. – (Źródła i Monografie / Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II ; 336)
Bibliogr. s. 303-312.
9. NIEPODLEGŁOŚCIOWE oddziały partyzanckie w Krakowskim (1944-1947) : zostańcie wierni tylko Polsce... / Maciej Korcuć ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Kraków : Wydaw. Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, 2002. – 673 s. : il., mapa
Bibliogr.

10. NIEPODLEGŁOŚCIOWE podziemie zbrojne Częstochowy i okolic 1944-1956 : okruchy historii / Andrzej Wiktor Gała. – Częstochowa : Częstochowska Oficyna Wydawnicza, 1993. – 132 s.
Bibliogr. przy rozdz.
11. OBSZAR opanowany przez „leśnych” : działania partyzanckie oraz represje aparatu bezpieczeństwa na terenie Ochołtowa w latach 1945-1956 / Dawid Golik ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Kraków : Akade, 2010. – 254 s. : il.
Bibliogr. s. 233-240.
12. OSTATNI „leśni” Suwalszczyzny : oddział „Białego”-Burdyna / Krystyna Pasiuk. – Sejny : Fundacja „Pogranicze”, 2002. – 221 s. : il., mapa
Bibliogr.
13. PO DOLINACH i po wzgórzach... : monografia oddziału Jana Sadowskiego i Piotra Burdyna 1949-1952 / Bartłomiej Rychlewski. – Wyd. 3. popr. – Warszawa : Agencja Wydawnicza i Reklamowa Akces, 2010. – 464 s. : il.
Bibliogr. s. 461-464.
14. PODZIEMIE niepodległościowe w województwie białostockim w latach 1944-1956 / pod red. Tomasza Danileckiego ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa : IPN KŚZpNP, 2004. – 181 s. – (Konferencje IPN t. ; 16)
15. PODZIEMIE poakowskie na Kielecczyźnie w latach 1945-1948 / Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Kraków : Wydaw. Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, 2002. – 403 s. : il., mapa.
Bibliogr.
16. PODZIEMIE poakowskie w województwie śląsko-dąbrowskim w latach 1945-1947 / Adam Dziuba ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Kraków : Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego „Societas Vistulana”, 2005. – 558 s. : il.
Bibliogr. s. 525-532.
17. RUCH niepodległościowy na Podkarpaciu w latach 1939-1956 / Franciszek Mojak. – Jedlicze : Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, 2003. – 200 s. : mapy
18. STUDIUM zniewalania : walka aparatu bezpieczeństwa z polskim zbrojnym podziemiem niepodległościowym na Lubelszczyźnie (1944-1947) / Anna Grażyna Kister. – Kraków : „Arcana”, 2005. – 258 s.
Bibliogr. s. 241-251.

19. ŚLADAMI zbrodni : przewodnik po miejscach represji komunistycznych lat 1944-1956 / red. naukowa Tomasz Łabuszewski. – Warszawa : IPN – KŚZpNP, 2012. – 631 s. : il.
20. TRZECIA wojna światowa w oczekiwaniach emigracji i podziemia w kraju w latach 1944-1953 / Zygmunt Woźniczka. – Katowice : Wydaw. UŚ, 1999. – 371 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, nr 1808)
Bibliogr.
21. WOJNA po wojnie : antysowieckie podziemie w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1944-1953 / Grzegorz Motyka [i in.]. – Gdańsk ; Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar [i in.], 2012. – 665 s. : il.
22. ZAGŁADA Drugiej Rzeczypospolitej 1945-1947 / Aleksander Gella. – Warszawa : Agencja Wydawnicza „Cinderella Books” Andrzej Zasieczny, 1998. – 232 s. : il.
Bibliogr. s. 223-227.
23. ŻOŁNIERZE wyklęci / Jerzy Ślaski. – Warszawa : „Rytm”, [2004]. – 276 s.
24. ŻOŁNIERZE wyklęci : antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 roku / wybór i oprac. Grzegorz Wąsowski, Leszek Żebrowski. – Warszawa : „Volumen” : Liga Republikańska, 1999. – 343 s. : il., 2 mapy
25. ŻOŁNIERZE wyklęci : niezłomni bohaterowie / Joanna Wieliczka-Szarkowa. – Kraków : Wydawnictwo AA, 2013. – 462 s.

b. Artykuły

1. „ŻOŁNIERZE wyklęci” – najlepsi z najlepszych / Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2011, nr 49, s. 10
2. FASZYŚCI, reakcja, bandyci... Żołnierze Wyklęci w oczach komunistów / Piotr Ferenc-Chudy // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 8, dod. Żołnierze Wyklęci, s. XI
3. KTO nienawidzi żołnierzy wyklętych / Tomasz Łabuszewski ; rozm. przepr. Piotr Zychowicz // *Uważam Rze*. – 2012, nr 10, s. 68-70
4. NA ŁASKĘ UB nie liczył / Wojciech Muszyński // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 8, dod. Żołnierze Wyklęci, s. VIII
5. NA SOWIECKICH bagnietach : „Żołnierze Wyklęci” w nierównej walce z reżimem komunistycznym / Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski // *Gaz. Polska*. – 2009, nr 38, s. 16-18
6. NAJLEPSZY żołnierz „Łupaszkii” / Piotr Szubarczyk // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2011, nr 65, s. 24-25
7. NIE dajmy zginąć poległym... / Grzegorz Makus // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 8, dod. Żołnierze Wyklęci, s. III

8. NIEZŁOMNI wyklęci / Piotr Dybowski // *Nasza Polska*. – 2011, nr. 10, s. 15
9. NIEZŁOMNY Łukasz Ciepliński / Dariusz Baliszewski // *Wprost*. – 2009, nr 28, s. 58-59
10. OSTATNI partyzant / Michał Wójcik // *Gaz. Wybor.* (WAW). – 2005, nr 217, s. 24-25
11. OSTATNI żołnierz Niepodległej / Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita* (W3). – 2006, nr 66, s. A10-A11, A13
12. PO PROSTU – Niezłomni / Leszek Pietrzak // *Gaz. Polska*. – 2011, nr 8, dod. *Żołnierze Wyklęci*, s. VI-VII
13. PODZIEMNA armia powraca / Jan Żaryn ; rozm. przepr. Anna Ambroziak // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2012, nr 47, s. 7
14. SZUKAJĄ grobu Cieplińskiego / Krzysztof Szwagrzyk ; rozm. przepr. Mariusz Kamieniecki // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2011, nr 71, s. 6-7
15. ŚWIADECTWO i testament Polski Walczącej : grypsy Łukasza Cieplińskiego z celi śmierci / Elżbieta Jakimek-Zapart // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 102, s. 13-14
16. ŚWIĘCI wyklęci / Krzysztof Piławski // *Przeгляд*. – 2010, nr 10, s. 20-22
17. TE POMNIKI nas nie połączą : „żołnierze wyklęci” – partyzantka antykomunistyczna po wojnie / Rafał Wnuk ; rozm. przepr. Adam Leszczyński // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 129, s. 24-25
18. WIERNI wyklęci / red. Maciej Rosalak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2010, nr 49, s. 1-8
19. WiN – żołnierze wyklęci. / Rafał Nadbrzeski. – Cz. 1-2 // *Myśl Polska*. – 2005, nr 41, s. 18 ; nr 42/43, s. 18
20. WYKLĘCI bohaterowie / Marek Klecel // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 24, dod. *Dodatek historyczny IPN*, s. VI-VII
21. WYKLĘCI i wyklinacze. Propaganda i historia / Piotr Ferenc-Chudy // *Gaz. Polska*. – 2012, nr 9, dod. *Żołnierze Wyklęci*, s. I
22. ŻOŁNIERZE wyklęci – PAX – Bolesław Piasecki / Jan Engelgard // *Myśl Polska*. – 2012, nr 11/12, s. 8-9
23. ŻOŁNIERZE wyklęci, leśni bracia / Mirosław Czech // *Gaz. Wybor.* – 2012, nr 303, s. 38-39

II. Biografie, wspomnienia, wywiady

1. BOHATER na nasze czasy? : Józef Kuraś, Ogień z Waksmundu – porucznik czasu wojny / Jerzy S. Łątka. – Kraków : Wydawnictwo i Drukarnia Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2007. –127 s. : il.
Bibliogr. s. 119-122.

2. BYLI chłopcy, byli... : relacje ludzi „Ognia” / Kazimierz Garbacz „Orlik”. – Nowy Targ : Zakład Poligraficzny „MK”, 2009. – 223 s. : il.
3. BYŁ sens walki i sens śmierci / Krzysztof Pilecki. – Bydgoszcz : Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej. Oddział, 1998. – 136 s. – (Biblioteka Wileńskich Rozmaitości. Seria B nr 18)
Bibliogr. s. 134-135.
4. BYŁEM zastępcą Żubryda... / Mieczysław Kocyłowski [nazwa] „Czarny” [pseud.] ; wstęp i oprac. Andrzej Romaniak. – Sanok : Muzeum Historyczne, 1999. – 131 s.
5. JEDEN z wyklętych – major Jan Tabortowski „Bruzda” / Sławomir Polepszak. – Warszawa : Rytm, 1998. – 334 s.
Bibliogr. s. 302-310.
6. JEDEN z wyklętych : Zygmunt Szendzielarz „Łupaszko” 1910-1951 / Patryk Kozłowski. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Rytm, [2008]. – 213 s. : il.
Bibliogr. s. 179-186.
7. JÓZEF Cieśla „Topór” : przeciw brunatnemu i czerwonemu zniewoleniu / Wiesław Syrek. – Krosno : Muzeum Podkarpackie : Wydawnictwo „Ruthenus” Rafał Barski, 2009. – 408 s. : il.
Bibliogr. s. 361- 366.
8. JÓZEF Kuraś „Ogień” – partyzant Podhala / Bolesław Dereń. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Warszawa : Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, 2000. – 330 s. : il.
9. KONSPIRACJA i opór społeczny w Polsce 1944-1956 : słownik biograficzny / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. T.1-4. – Kraków ; Warszawa : IPN KŚZpNP, 2002. – 4t. (617, 683, 812, 935 s.) : il. – (Słowniki / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ; t. 1 ; 3 ; 4 ; 5)
Bibliogr. przy biogramach.
10. KSIĘGA świadectw : skazani na karę śmierci w czasach stalinowskich i ich losy / pod red. Krzysztofa Madeja, Jana Żaryna i Jacka Żurka ; [relacje i wspomnienia zebrali i oprac. Tomasz Balbus i in.] ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa : IPN, 2003. – 455 s.– (Relacje i Wspomnienia ; t. 5)
Bibliogr. s. 409-420.
11. LUCJAN Grabowski ps. „Wybicki”, „Lot” / [oprac. Stanisław Kryński]. – Ciechanowiec : Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka, 2010. – 302 s. – (Pamiętniki Historyczne ; t. 4)
Zawiera tekst pamiętników L. Grabowskiego.

12. LUDZIE podziemia AK-WiN w Polsce południowo-zachodniej (1945-1948). T. 1, Okręg Wrocław „Wschód”, odtworzony Okręg Wrocław, wrocławska komórka „Ż”, drugi Zarząd Obszaru Zachodniego / Tomasz Balbus ; przedm. Jerzy Woźniak – Wrocław : Instytut Pamięci Narodowej. Oddział : Zarząd Główny Stowarzyszenia Społeczno-Kombatanckiego „Wolność i Niezawisłość”, 2003. – 270 s. : il.
Bibliogr.
13. LUDZIE podziemia AK-WiN w Polsce południowo-zachodniej (1945-1948). T. 2, Komenda Obszaru Lwowskiego, Okręg Lwów, Okręg Tarnopol / Tomasz Balbus ; przedm. Andrzej Krzysztof Kunert. – Wrocław : Instytut Pamięci Narodowej. Oddział : Zarząd Główny Stowarzyszenia Społeczno-Kombatanckiego „Wolność i Niezawisłość”, 2004. – 691 s.
Bibliogr. przy biogramach.
14. MAŁOPOLSKI słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939-1956 / red. Teodor Gąsiorowski [i in.]. T. 1-16. – Kraków : Towarzystwo Sympatyków Historii, 1997. – 16 t. (166 ; 177 ; 239 ; 206 ; 160 ; 214 ; 256 ; 186 ; 223 ; 214 ; 185 ; 209 ; 162 ; 167 ; 214 ; 169 s.)
Bibliogr. przy biogramach.
15. MŁODOŚĆ zdeptana lecz nieujarzmiona : Demokratyczna Armia Krajowa w latach 1949-1955 / szkice, wspomnienia i dokumenty w oprac. Jana Prokopowicza. – Wyd. 3 rozsz. – Rzeszów : [„Bonus Liber”], 2008. – 254 s. : il.
Bibliogr. s. 217.
16. NA TROPIE „Groma” / oprac. źródłowo Bernard Kopiec. – Imielin : nakł. aut. : Drukarnia „Polmark”, 2009. – 28 s. : il.
17. NIEUGIĘTY żołnierz Rzeczypospolitej Polskiej : kpt./ppłk Jan Szatowski-Szatyński (23.01.1907 – 08.09.1988), ps.: „Zagończyk”, „Kowal”, „Jemioła” i inne : zarys drogi życiowej / [Robert Domański]. – Lublin : „Nowum – Poli Art Studio”, 1994. – 125 s.
18. NIEUJARZMIENI, Ojczyźnie zawsze wierni / Stanisław Świercz [oraz Tadeusz Jasiński, Irena Polakowska]. – Mława ; Warszawa : Komitet Budowy Pomnika i Tablic Pamiątkowych ku czci Pomordowanych w Praskich Więzieniach w latach 1944-1956, 2008. – 264 s. : il.
19. OCHOTNIK do Auschwitz : Witold Pilecki (1901-1948) / Adam Cyra. – Oświęcim : Chrześcijańskie Stowarzyszenie Rodzin Oświęcimskich, 2000. – 429 s. : il.
Bibliogr.
20. ODDZIAŁ partyzancki Wojciecha Lisa 1941-1948 / Mirosław Surdej. – Rzeszów : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni prze-

- ciwko Narodowi Polskiemu. Oddział ; Mielec : Muzeum Regionalne, 2009. – 368 s. : il. – (Seria Wydawnicza IPN Oddział w Rzeszowie)
Bibliogr. s. 335-345.
21. PODPORUCZNIK Stanisław Marchewka ps. „Ryba” 16 XI 1908 – 4 III 1957 / [red. Waldemar F. Wilczewski]. – Białystok : Oddział Instytutu Pamięci Narodowej, 2007. – 40 s. : il.
 22. POSZUKIWANY listem gończym / Czesław Czaplicki (vel Chodkowski vel Rylski). – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Wrocław : „Nortom”, [2004]. – 310 s.
 23. PRZERWANE życiorysy : Obława Augustowska – lipiec 1945 r. / Alicja Maciejowska. – Białystok : Instytut Pamięci Narodowej. Oddział, 2010. – 522 s. : il. – (Seria Wydawnicza Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku ; t. 10)
 24. RAPORT Rzepeckiego : historia twórcy antykomunistycznego podziemia / Piotr Lipiński. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2005. – 151 s.
 25. ROTMISTRZ Pilecki / Wiesław Jan Wysocki. – Warszawa : „Gryf” : „Pomost”, 1994. – 271 s.
Bibliogr. s. 248-259.
 26. SKAZANI na karę śmierci przez wojskowe sądy rejonowe w Bydgoszczy, Gdańsku i Koszalinie (1946-1955) / pod red. Dariusza Burczyka, Igora Hałagidy i Alicji Paczoskiej-Hauke ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Gdańsku. – Gdańsk : IPN. KŚZpNP, 2009. – 132 s. : il. – (Instytut Pamięci Narodowej ; t. 2) (Publikacje Gdańskiego Oddziału IPN ; t. 2)
Bibliogr. s. 115-117.
 27. SKAZANI na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Katowicach 1946-1955 / wstęp i oprac. Tomasz Kurpierz. – Katowice : IPN KŚZpNP, 2004. – 143 s. – (Studia i Materiały / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ; t. 6)
 28. SKAZANI na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie 1946-1955 / Filip Musiał ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Kraków : „Barbara” HUP, B. Gąsiorowska, 2005. – 473 s. : il.
Bibliogr. s. 403-426.
 29. SKAZANI na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie 1946-1954 / pod red. Tomasza Berezy i Piotra Chmielowca. – Rzeszów : IPN. KŚZpNP, 2004. – 96 s. – (Studia i Materiały / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ; t. 3)
 30. SKAZANI na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu 1946-1955 / pod red. Krzysztofa Szwagrzyka ; [oprac. zespół Tomasz Balbus i in.]. – Wrocław : IPN-KŚZpNP, 2002. – 86 s. – (Studia i Materia-

- ly / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ; t. 1)
31. SKAZANI za działalność w organizacjach niepodległościowych na Dolnym Śląsku : wyroki Wojskowego Sądu Rejonowego we Wrocławiu (1946-1955) / red. Monika Kała, Krzysztof Szwagrzyk ; [oprac. zespół Tomasz Balbus i in.]. – Wrocław : Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2005. – 373 s. – (Materiały Pomocnicze Biura Edukacji Publicznej IPN ; 4)
 32. ŚLADAMI zdarzeń sprzed pół wieku / Andrzej Bryndza. – Chrzanów : F.H.U. „Kinga”, 2010. – 175 s. : il.
 33. W GODZINIE próby : żołnierze podziemia niepodległościowego w Białostockiem po 1944 roku i ich losy / [wybór, wstęp i oprac. Anna Chmielewska, Jolanta Drozdowska, Justyna Gogolewska]. – Białystok : Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2010. – 304 s. : il.
Bibliogr. s. 261-266.
 34. WITOLD Pilecki „Serafiński” / Wiesław Jan Wysocki ; Towarzystwo im. Stanisława ze Skarbimierza. – Warszawa : „DiG”, 2000. – 124 s. : il.
Bibliogr.
 35. W SMUDZE kainowego cienia : skazani na śmierć przez sądy wojskowe na obszarze województwa pomorskiego (bydgoskiego) w latach 1945-1954 / Zdzisław Biegański. – Bydgoszcz : Przedsiębiorstwo Marketingowe „Logo” : na zlec. Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, 2000. – 187 s. : il.
Bibliogr.
 36. WOŁYNIAK, legenda prawdziwa / Dionizy Garbacz. – Wyd. 3 popr. i rozsz. – Stalowa Wola : Wydawnictwo Sztafeta, 2008. – 232 s. : il.
 37. WSPOMNIENIA Żołnierza Wyklętego / Jan Podhorski. – Poznań : Designcity Paweł Szymański, 2012. – 218 s. : il.
 38. WŚRÓD bagien, trzęsawisk i mgły / Czesław Hołub ; [grafika Zbigniew Danisz]. – Stargard Szczeciński : Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej. Koło, 1997. – 210 s. : il.
 39. WYKŁĘCI : podziemie zbrojne 1944-1963 / wybór i oprac. Marta Markowska. – Warszawa : Wyd. Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Niepodległości, 2013. – 191 s. : il.
 40. WYKŁĘTE życiorysy / Jolanta Drużyńska, Stanisław M. Jankowski. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2011. – 488 s. : il.
Bibliogr. s. 471-475.
 41. Z TARNOPOLA do oddziału „Orlika” / Jerzy Jurkiewicz „Junacz”. – Lublin : „Norbertinum”, 2004. – 161 s.

42. ZYGMUNT Szendzielarz „Łupaszko” 1910-1951 / Patryk Kozłowski. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Rytm, 2011. – 213 s. : il.
Bibliogr. s. 179-186.

III. Materiały konferencyjne

1. APARAT represji a opór społeczeństwa wobec systemu komunistycznego w Polsce i na Litwie w latach 1944-1956 / pod red. Piotra Niwińskiego ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa : IPN KŚZpNP, 2005. – 121 s. – (Konferencja IPN ; t. 24)
2. JEDNOSTKA przeciw totalitaryzmowi – w 60. rocznicę zamordowania rotmistrza Witolda Pileckiego : materiały z konferencji zorganizowanej przez Wicemarszałka Senatu Zbigniewa Romaszewskiego we współpracy z Komisją Praw Człowieka i Praworządności, Instytutem Pamięci Narodowej i Stowarzyszeniem „Dolnośląska Inicjatywa Historyczna”, 9 czerwca 2008 roku / [oprac. Małgorzata Lipińska] ; Senat Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : Kancelaria Senatu RP, 2008. – 183 s. : il. kolor.
3. KONSPIRACJA i walka zbrojna z „władzą ludową” w pierwszych latach powojennych – w świetle prawa : materiały konferencji naukowej, zorganizowanej przez Sąd Najwyższy w dniach 9-10 stycznia 1991 r. w Popowie / Sąd Najwyższy Rzeczypospolitej Polskiej. – Warszawa : SNRP, 1992. – 209 s.
4. OSTATNI leśni / pod red. Tomasza Łabuszewskiego ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa : IPN KŚZpNP, 2003. – 133 s. – (Konferencje IPN ; t. 13)
5. PODZIEMIE antykomunistyczne w latach 1944-1956 : wierni testamentowi Polski Niepodległej / [red. merytor. Jarosław Szarek ; aut. Wojciech Frazik i in.] ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Krakowie. – Kraków : „Societas Vistulana”, 2004. – 77 s.
Nota bibliogr. s. 36-38.
6. POLSKIE podziemie niepodległościowe na tle konspiracji antykomunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1944-1956 / pod red. Sławomira Poleszaka ; Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. – Warszawa ; Lublin, 2008. – 305 s. – (Konferencje IPN ; t. 35)
7. WOJNA domowa czy nowa okupacja? : Polska po roku 1944 / pod red. nauk. Andrzeja Ajnenkiela. – Warszawa : Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej : Oficyna Wydawnicza Rytm, 2001. – 435 s.

8. WOJNA domowa w Polsce 1944-1947 : materiały z konferencji naukowej, 18 marca 1997 / [red. Irena Tańska] ; Związek Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego. Komisja Historyczna. [Zarząd Główny]. – Warszawa : „Comandor”, 1998. – 91 s.

IV. Materiały źródłowe

1. NKWD o Polsce i Polakach : rekonesans archiwalny / pod red. Wojciecha Materskiego i Andrzeja Paczkowskiego ; Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : ISP PAN, 1996. – 159 s.
2. OBŁAWA Augustowska – lipiec 1945 r. : wybór źródeł / red. nauk. Jan Jerzy Milewski, Anna Pyżewska ; współpr. Tomasz Danilecki [i in.]. – Białystok ; Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2010. – 384 s. – (Seria Wydawnicza Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku ; t. 9)
3. OD „ŁUPASZKI” do „Młota” 1944-1949 : materiały źródłowe do dziejów V i VI Brygady Wileńskiej / [wybór i oprac.] Tomasz Łabuszewski, Kazimierz Krajewski. – Warszawa : „Volumen”, 1994. – 321 s. – (Biblioteka Archiwum Polski Podziemnej 1939-1956 ; t. 1)

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE – ŚWIAT I POLSKA

CZĘŚĆ 2 : POLSKA

W powszechnym przekonaniu Polska uchodzi za kraj wolny od kataklizmów. Nie oznacza to jednak, że znajdujemy się w obszarze bez zagrożeń przyrodniczych. Choć stosunkowo rzadko, ale zdarzają się huragany i trąby powietrzne (szczególnie po 2004 roku), powódzie o wielkim (1997) czy też mniejszym zasięgu, pożary dużych obszarów leśnych a nawet wstrząsy ziemi spowodowane ruchami tektonicznym (2004 – Czarny Dunajec; Mazury i Pomorze). Do srogich zim (np. 1928/29, 1939/40, 1952/53, 1962/63, 1978/79) z dużymi mrozami lub silnymi opadami śniegu jesteśmy względnie przyzw-

czajeni. W naszym klimacie występują one (według statystyk) raz na dziesięć lat.

W bieżącym numerze Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego prezentujemy drugą część tematu „Klęski żywiołowe”, w którym znajdziemy materiały o katastrofach przyrodniczych występujących na obszarze Polski. Obok opracowań ogólnych zgromadzone są tam prace dotyczące konkretnych typów wydarzeń. Zestawienie obejmuje pozycje zwarte (od 1972 roku) oraz artykuły (od 2004 roku).

III. Kataklizmy w Polsce

1. Opracowania ogólne

1. CZY Polsce grożą katastrofy klimatyczne? / [aut. Kazimierz Dobrowolski i in.]; Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus”. Polski Komitet Narodowy Międzynarodowego Programu „Zmiany Globalne Geosfery i Biosfery” przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : „Elipsa”, 2003. – 164 s. : il., mapy
Bibliogr. przy pracach.
2. EKSTREMA pogodowe w Polsce : obserwacje, pomiary, prognozy / pod red. Macieja Maciejewskiego i Mieczysława S. Ostojkiego. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2008. – 199 s. : il. – (Monografie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej)
Bibliogr. przy rozdz.
3. EKSTREMALNE zdarzenia meteorologiczne i hydrologiczne w Polsce : ogólnopolskie seminarium, Warszawa, 24-26 listopada 2008 : tom streszczeń i rozszerzonych streszczeń / red. Jacek A. Jania, Joanna Szafranec; Uniwersytet Śląski. Wydział Nauk o Ziemi. – Sosnowiec : Uniwersytet Śląski. Wydział Nauk o Ziemi, 2009. – 147 s. : il.
Bibliogr. przy streszcz.
4. WODY opadowe a zjawiska ekstremalne : monografia / pod red. Janusza Łomotowskiego. – [Warszawa] : Wydawnictwo Seidel-Przywecki, 2011. – 233 s. : il.
Bibliogr. przy rozdz.

2. Opracowania szczegółowe

A. Huragany i trąby powietrzne

1. BOŻE, nie dopuść, by się powtórzyło / Margita Kotas // Niedziela (A). – 2007, nr 31, s. 32-33

2. GIGANTYCZNE straty po przejściu trąb powietrznych // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd. 1, 2). – 2012, nr 164, s. 3
3. HALNY / Edward Hartwig; [wstęp i nota Barbara Kosińska]. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1999. – 112 s.
4. HURAGAN w lasach – klęska czy zakłócenie rozwoju? : Nadleśnictwo Pisz, 4 lipca 2002 : studium przypadku / Kazimierz Rykowski. – Sękocin Stary : Instytut Badawczy Leśnictwa, 2012. – 192 s. : il.
Bibliogr. s. 169-190.
5. HURAGAN zrujnował plantacje / Adam Kruczek // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2011, nr 165, s. 6
6. KATAKLIZM nad Wielkopolską : wichury nadeszły z północy / Michał Nicpoń // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd. 1, 2). – 2012, nr 164, s. 3
7. KRAINA Wielkich Pozorów / Edyta Gietka // *Polityka.* – 2007, nr 35, s. 87-89
8. KRAJOBRAZ po nawałnicy / Marcin Zieliński // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 173, s. 6
9. KRAJOBRAZ po trąbie / Helena Leman // *Przegląd.* – 2012, nr 31, s. 22-24
10. NAWAŁNICE szalały nad Wielkopolską / Michał Nicpoń // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd. 1, 2). – 2012, nr 164, s. 1
11. POWIAŁO grozą / Agnieszka Jędrzejczak // *Przekrój.* – 2007, nr 35, s. 24-25
12. TRĄBOWE / Adam Grzeszczak, Paweł Wrabec // *Polityka.* – 2008, nr 35, s. 12-13
13. WICHURA nad południową Wielkopolską / Andrzej Kurzyński // *Kron. Wielkop.* – 2011, nr 4, s. 143-146
14. ŻAŁOBA na jeziorach / Bronisław Tumiłowicz // *Przegląd.* – 2007, nr 35, s. 18-19

B. Powodzie

a. Pozycje zwarte

1. BIBLIOTEKA Uniwersytecka we Wrocławiu : powódź 1997 i w rok po powodzi / [oprac. i red. Ewa Głodowska, Andrzej Ładomirski]. – Wrocław : BU, 1998. – 52 s. : il.
2. BOGATYNIA 2010 w fotografii Patryka Cielińskiego : po wielkiej wodzie / [oprac.] Florian Tadeusz Firlej. – Gubin : FTF Wydawnictwo Prywatne, 2012. – 92 s. : il.

Album zawiera fot. z wystawy „Bogatynia 2010 – po wielkiej wodzie”.

3. DORZECZE Odry : monografia powodzi 2010 / pod red. Macieja Maciejewskiego, Mieczysława S. Ostojkiego, Tamary Tokarczyk. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, 2011. – 164 s. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM). – (Monografie / [Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej])
Bibliogr. przy rozdz.
4. DORZECZE Odry : monografia powodzi, lipiec 1997 / pod red. Alfreda Dubickiego, Henryka Słoty, Jana Zielińskiego. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 1999. – 241 s. : il. kolor., mapy. – (Atlasy i Monografie)
Bibliogr. przy rozdz.
5. DORZECZE Wisły : monografia powodzi, lipiec 1997 / pod red. Jerzego Greli, Henryka Słoty, Jana Zielińskiego. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 1999. – 204 s. : il. kolor., mapy. – (Atlasy i Monografie)
Bibliogr. przy rozdz.
6. DORZECZE Wisły : monografia powodzi : maj – czerwiec 2010 / pod red. Macieja Maciejewskiego, Mieczysława S. Ostojkiego, Tomasza Walczykiewicza. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2011. – 236 s. : il. + 1 dysk optyczny (CD-ROM). – (Monografie / [Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej])
Bibliogr. przy rozdz.
7. KATAKLIZMY w dziejach Raciborszczyzny / Grzegorz Wawoczny. – Racibórz : „Nowiny Raciborskie”, 1998. – 127 s. il.
Bibliogr. s. 83-85.
8. KATASTROFALNY spływ wodno-gliniasty w Muszynie w lipcu 2002 roku / Janusz Dziewański [i in.]. – Kraków : Wydaw. IGSMiE PAN, 2003. – 41 s. : il., mapy. – (Studia, Rozprawy, Monografie / Polska Akademia Nauk. Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią; 118)
Bibliogr.
9. KLĘSKI elementarne w widłach Wisły i Sanu od XVII do I połowy XX w. / Waldemar Prarat. – Wrzawy; Sandomierz : Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, 2006. – 188 s. : il.
Bibliogr. s. 167-171.
10. MONOGRAFIA powodzi sztormowych 1951-1975 / Aleksander Majewski, Zbigniew Dziadziuszko, Alicja Wiśniewska. – Warszawa : Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1983. – 215 s. : fot., mapy, wykr. – (Atlasy i Monografie)
Bibliogr. s. 211-214.

11. NAJWIĘKSZA katastrofalna powódź w dziejach Gdańska i prawdopodobieństwo jej powtórzenia w obecnych warunkach / Jerzy Makowski; Polska Akademia Nauk. Instytut Budownictwa Wodnego. – Gdańsk : Wydaw. IBW. PAN, 1994. – 47 s. : il., mapy. – (Biblioteka Naukowa Hydrotechnika; nr 18)
Bibliogr. s. 39-42.
12. Odra i jej dorzecze – powódź 1997 : II międzynarodowa konferencja Kudowa Zdrój 7-9.09.1998 r. / [kol. red. Włodzimierz Czamara i in.]. – Wrocław : Wydaw. AR, 1998. – 2 t. (254; 198 s.) : il., mapy. – (Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Konferencje; 21 (t. 1, 2))
Bibliogr.
13. POWODZIE na Śląsku Opolskim od XII do XX w. : 1997 : Opole, Nysa, Głuchołazy, Jarnołtówek, Prudnik, Kędzierzyn-Koźle, Krapkowice, Lewin Brzeski, Brzeg, Kościelice, Michałowice, Lubsza, Czepielowice, Stobrawa, Rybna, Szydłowice, Błota, Dobrzyń / [koncepcja i red. Danuta Emmerling; oprac. cz. opisowej Bogdan Kociński]. – Opole : „Adan”, [1998]. – 96 s. : il.
14. POWÓDŹ 2010 : forum naukowo-techniczne : pod patronatem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska Stanisława Gawłowskiego : 28-29 czerwca 2010 / [kom. nauk.-org. przew. Maciej Maciejewski i in.]; Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Komitet Gospodarki Wodnej PAN. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2010. – 201 s. : il.
Bibliogr. przy ref.
15. POWÓDŹ 2010 – przyczyny i skutki : praca zbiorowa / pod red. Ewy J. Lipińskiej; Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. – Rzeszów : Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, 2011. – 254 s. : il. + 1 dysk optyczny (DVD). – (Biblioteka Monitoringu Środowiska)
Bibliogr. s. 250-254.
16. POWÓDŹ : [lipiec 1997 / zdjęcia Jacek Bednarczyk i in.; wybór zdjęć, oprac. graf. i red. Małgorzata Cebo-Foniok i in.]. – Warszawa : „Amber”, 1997. – 127 s. : fot.
17. POWÓDŹ na Opolszczyźnie w sierpniu 1977 roku : materiały monograficzne / [kom. red. Alojzy Melich, przewodn.] : Rada Naukowa Wojewody Opolskiego. – Opole : Wojewódzki Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej, 1979. – 295 s. : il., mapy. – (Materiały i Studia Opolskie; z. 37, 38)
Bibliogr. przy rozdz.
18. POWÓDŹ tysiąclecia : Opole, w lipcu 1997 roku / [tekst Krystyna Raczyńska; fot. K. Raczyńska, Zygmunt Drużbicki, Jerzy Stemplewski]. – Opole : Urząd Miasta Opola, 1997. – S. 3-132 : fot. kolor.

19. POWÓDŹ w dorzeczu górnej Wisły w lipcu 1997 roku : konferencja naukowa w Krakowie, 7-9 maja 1998 / [red. nauk. Leszek Starkel, Jerzy Grela]. – Kraków : Wydaw. Oddziału Polskiej Akademii Nauk, 1998. – 307 s. : il., mapy
Bibliogr. przy ref.
20. POWÓDŹ : w fotografiach wybranych przez Polską Agencję Fotografów „Forum” / [fot.] Janusz Biczuk [i in.]; tekst Eryk Mistewicz; red. Jarosław Stachowicz, Krzysztof Wójcik]. – Warszawa : Polska Agencja Fotografów „Forum” : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1997. – 128 s. : fot.
21. POWÓDŹ w Gdańsku w lipcu 2001 / Wojciech Majewski. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2010. – 110 s. : il. – (Monografie Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej)
Bibliogr. s. 108-109.
22. POWÓDŹ w Gdańsku 2001 : praca zbiorowa / pod red. Jerzego Cyberskiego; [aut. Borowiak Magdalena i in.]; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Wydział V Nauk o Ziemi. – Gdańsk : Wydaw. Gdańskie, 2003. – 165 s. : il., mapy
Bibliogr. przy pracach.
23. POWÓDŹ w lipcu 1970 r. : monografia / [red. Krzysztof Fiedler, Stefan Ilnatowicz, Alina Stolarska]; Instytut Gospodarki Wodnej. – Warszawa : Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1972. – 246 s. : il., mapy
Bibliogr.
24. POWÓDŹ w Nysie / Janusz Sanocki; [zdjęcia J. Sanocki i in.]. – Nysa : NTSK [Nyskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne], 1997. – 88 s. : fot.
25. POWÓDŹ w powiecie poznańskim w 2010 roku / Piotr Kowalczak, Paweł Kurosz, Łukasz Sobolewski. – Poznań : Starostwo Powiatowe, 2010. – 87 s. : il.
26. POWÓDŹ w regionie Małopolskiego Przełomu Wisły w lipcu 2001 : konferencja naukowo-techniczna, Warszawa 17 stycznia 2002 r. / Politechnika Warszawska. Instytut Zaopatrzenia w Wodę i Budownictwa Wodnego. Zakład Budownictwa Wodnego. – Warszawa : PW. IZWiBW, 2002. – 157 s. : il., mapy
Bibliogr. przy pracach.
27. POWÓDŹ : Wrocław lipiec 1997 / Mariusz Urbanek tekst, układ zdjęć; Adam Hawałej wybór zdjęć; Jan Stolarczyk oprac. graf. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, [1997]. – 168 s. : fot., 2 mapy
28. POWÓDŹ : Wrocław od 12 do 14 lipca 1997 / fot. Tadeusza i Macieja Szwedów. – Wyd. 2. – Wrocław : „Atut”, 1997. – [83] s. : fot.
29. POWÓDŹ zatorowa na Wiśle w rejonie Zbiornika Włocławek w zimie 1982 r. / pod red. Wojciecha Majewskiego; [aut. Mieczysław Banach i in.;

instytucje biorące udział w oprac. Centralne Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Wodnego Hydroprojekt. Oddział Włocławek itd.]. – Warszawa : Wydawnictwa Geologiczne, 1985. – 240 s. : il., mapy. – (Monografie / Polska Akademia Nauk. Komitet Gospodarki Wodnej)

Bibliogr. przy rozdz.

30. PRZEBIEG i skutki ulewy w dorzeczu górnego Sanu w dniu 26 lipca 2005 r. / Elżbieta Cebulak [i in.]. – Warszawa : Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, 2008. – 56 s. : il. kolor. – (Materiały Badawcze / Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Meteorologia; 40)
Bibliogr. s. 54.
31. RAPORT z potopu '97 : fakty – dramat ludzi / Włodzimierz Łoziński, Jan Tarnowski. – Wrocław : „Atla 2”, 1997. – 228 s. : il. kolor.
32. WEZBRANIA rzek polskich w latach 1951-1990 / Juliusz Stachý [i in.]. – Warszawa : IMiGW, 1996. – 80 s. : il., mapy. – (Materiały Badawcze / Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Hydrologia i Oceanologia; 20)
Bibliogr.
33. WILGOĆ / Jan Płaskoń; [fot. Roman Kwaśniewski]. – Opole : „Kanon”, 1998. – 190 s. : il.
34. WROCŁAWSKA kronika wielkiej wody : 10 lipca – 18 sierpnia : wstępny raport / oprac. Grzegorz Hryciuk [i in.]; red. Wojciech Wrześniński; Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. – Wyd. 2. – Wrocław : „Gajt”, 1997. – 138 s. : il., 1 mapa
35. WYJĄTKOWE zdarzenia przyrodnicze na Dolnym Śląsku i ich skutki / pod red. Piotra Migonia; [aut. Marek Błaś i in.]. – Wrocław : Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, 2010. – 319 s. : il. – (Rozprawy Naukowe Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego; 14)
Bibliogr. przy pracach.
36. ZATORY i powódzie zatorowe na dolnej Wiśle : mechanizmy i warunki / Marek Grześ; Polska Akademia Nauk. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania. – Warszawa : PAN. IGIPZ, 1991. – 184 s. : il.
Bibliogr. s. 139-144.
37. ZARYS monografii powodzi w Polsce w 40 [czterdziesto]-lecie Głównego Komitetu Przeciwpowodziowego / Główny Komitet Przeciwpowodziowy w Warszawie. – Warszawa : Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, 1988. – 92 s.
Bibliogr. s. 90-92.
38. ŻYWIOŁ : powódź we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku / koncepcja albumu, wybór i układ fot. Tomasz Kizny; oprac. graf. Danuta Błahut-Biegańska; [oprac. i wybór tekstów oraz kalendarium historyczne Grze-

gorz Braun]. – Warszawa; Wrocław : Wydaw. Naukowe PWN, 1998. – 162 s. : fot., 2 mapy

b. Artykuły

1. BIERUŃ : krajobraz po wielkiej wodzie / Grzegorz Sztoler // *Śląsk*. – 2010, nr 7, s. 8-12
2. BŁOTNA tragedia / Przemysław Semczuk // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 51, s. 32-33
3. CZEKANIE na wielką wodę / Jarosław Grzędowicz // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 5, s. 13
4. DZIEŃ, w którym domy zeszły ze wzgórza / Iza Michalewicz // *Newsweek Polska*. – 2010, nr 27, dod. Kobieta, s. 16-19
5. FALA jak nóż w plecy / Elżbieta Południk // *Wprost*. – 2010, nr 23, s. 15-19
6. FALOCHRON / Piotr Pytlakowski // *Polityka*. – 2010, nr 25, s. 24-26
7. I ZNAK został wam dany / Katarzyna Woynarowska // *Niedziela (A)*. – 2010, nr 34, s. 12-13
8. NA POCZĄTKU był deszcz / Piotr Pytlakowski // *Polityka*. – 2010, nr 22, s. 108-113
9. NA WODZIE pisane / Adam Zubek // *Polityka*. – 2010, nr 9, s. 12-15
10. NIE wierzę już tej reze / Katarzyna Woynarowska // *Niedziela (A)*. – 2010, nr 32, s. 34-35
11. OBY się nie powtórzyło / Barbara Michałowska // *Tyg. Solid*. – 2011, nr 34, s. 12-13
12. PAŃSTWO berka / Anna Szulc, Małgorzata Świąchowicz // *Przekrój*. – 2010, nr 33, s. 8-11
13. PO WIELKIEJ wodzie / Konstanty Juliański // *Tyg. Solid*. – 2010, nr 23, s. 24-25
14. POLSKA pod wodą / Jakub Jałowiczor // *Tyg. Solid*. – 2010, nr 22, s. 14-15
15. POWODZIE w Wielkopolsce w latach 1888 i 1889 / Waldemar Karolczak // *Kron. Wielkop.* – 2006, nr 4, s. 19-47
16. POWÓDŹ nieudolności / Leszek Szymowski // *Najwyższy Czas!*. – 2010, nr 22, s. IX-X
17. POWÓDŹ w Koninie i powiecie konińskim w 1924 roku / Janusz Gulczyński // *Kron. Wielkop.* – 2011, nr 2, s. 22-33
18. POWÓDŹ w Wielkopolsce w 2010 roku / Krzysztof Kasprzak // *Kron. Wielkop.* – 2011, nr 1, s. 58-74
19. POWTÓRKA z powodzi / Beata Dżon // *Przegląd*. – 2010, nr 21, s. 18-21

20. PROROCTWO wróżbity : ludzie bez państwa – Krosnowice po drugiej powodzi / Anna Mateja // Tyg. Powsz. – 2006, nr 35, s. 8-9
21. SAŚIEDZI / Dariusz Koźlenko // Newsweek Polska. – 2010, nr 25, s. 24-27
22. SKAZANI na powódź? / Katarzyna Woynarowska // Niedziela (A). – 2010, nr 22, s. 4-7
23. TA POWÓDŹ została w sercu / Beata Tomanek // Śląsk. – 2011, nr 8, s. 10-13
24. TAKA cicha katastrofa / Zofia Oszacka; rozm. przepr. Janina Paradowska // Polityka. – 2010, nr 37, s. 23-25
25. TONIEMY / Agnieszka Sowa // Polityka. – 2011, nr 7, s. 26-29
26. TRZA się było ubezpieczać? / Krzysztof Uściński // Odra. – 2010, nr 9, s. 117-120
27. WIELKA woda w Dwikozach / Andrzej Arczewski // Przegląd. – 2010, nr 24, s. 15-18
28. WYRWA : powódzie – niekończąca się historia / Michał Olszewski // Tyg. Powsz. – 2010, nr 22, s. 3-4
29. Z WODY powstał : reporter „Przeglądu” w Bogatyni / Artur Zawisza // Przegląd. – 2010, nr 33, s. 12-15
30. ZOSTAŁ mi tylko strych... / Beata Tomanek // Śląsk. – 2010, nr 8, s. 16-21
31. ŻEBY nas nie zalało / Andrzej Dryszel // Przegląd. – 2010, nr 6, s. 18-19
32. ŻEBY nie lunęło : dziesięć lat temu przyszła wielka powódź / Michał Olszewski // Tyg. Powsz. – 2007, nr 27, s. 4

C. Pożary

1. POŻAR Konina 24 czerwca 1796 roku / Zdzisław Włodarczyk // Kron. Wielkop. – 2005, nr 4, s. 31-36
2. POŻAR miasta i zamku w 1536 r. // Kron. M. Poznania. – 2004, nr 4, s. 157-161
3. WIELOPOLE, Wielopole / Przemysław Semczuk. – (Zatajone katastrofy PRL) // Newsweek Polska. – 2010, nr 31, s. 40-41
4. ZIELONO po horyzont / Jolanta Matiakowska // Śląsk. – 2007, nr 10, s. 60

D. Trzęsienia ziemi

1. TRZĘSIENIA ziemi w Polsce / Maria Hojny-Kołoś. – Bibliogr. // Geografia w Szkole. – 2008, nr 6, s. 33-41

2. TRZĘSIENIE ziemi na Podhalu w 2004 roku i jego skutki / Adolf Szpytma // *Almanach Nowotarski*. – 2005, nr 9, s. 194-200

E. Zima

1. EGZAMIN z zimy / Wojciech Rogacin, Igor Ryciak // *Newsweek Polska*. – 2006, nr 4, s. 18-25
2. HU, ha, ha, nasza zima zła / Przemysław Semczuk // *Newsweek Polska*. – 2008, nr 52, s. 46-47
3. KRUCHY kraj / Adam Grzeszak // *Polityka*. – 2010, nr 50, s. 12-14
4. RZĄD się odmrozi / Teresa Wójcik // *Gazeta Polska*. – 2010, nr 5, s. 12
5. STRATY na polach / Andrzej Dryszel // *Przeгляд*. – 2012, nr 15, s. 49
6. ZAMROŻONE sady / Andrzej Arczewski // *Przeгляд*. – 2007, nr 20, s. 23-24
7. ZIMA mrozi, nie dowozi, w zaspach tkwi... / Katarzyna Cinzio // *Niedziela (A)*. – 2010, nr 5, s. 34-35

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Jan Czochralski
(60 rocznica śmierci)

Jan Czochralski – ur. 23.10.1885 r. – zm. 22.04.1953 r. – chemik, metaloznawca. Urodził się w Kcyni (wówczas zabór pruski) w rodzinie polskiego rzemieślnika. W rodzinnej miejscowości ukończył Seminarium Nauczycielskie. Później pracował jako pomocnik drogerzysty w Krotoszynie. W 1904 roku wyjechał do Berlina. Tam zatrudnił się w aptece. Po dwóch latach przeszedł do laboratorium firmy Kunheim a później otrzymał pracę w koncernie AEG. W tamtym okresie zdał eksternistycznie egzaminy do Wyższej Szkoły Technicznej w Berlinie-Charlottenburgu i w 1910 roku uzyskał tytuł inżyniera chemika ze specjalnością w metalurgii. W 1913 roku opublikował pierwszą pracę z zakresu krystalografii metali, której był współautorem. Mimo awansu na stanowisko szefa laboratorium w AEG znalazł nowego pracodawcę we Frankfurcie (1917), gdzie zorganizował laboratorium metaloznawcze dla firmy Metallbank und Metallurgische Gesellschaft. Pod koniec 1928 roku powrócił do Polski (za namową prezydenta

Ignacego Mościckiego), otrzymał tytuł doktora honoris causa Politechniki Warszawskiej (PW) i został profesorem tej uczelni (1929). Na politechnice stworzono wówczas wydzielony Instytut Metalurgii i Metaloznawstwa, który pod kierunkiem Czochralskiego wykonywał m.in. prace na zlecenie wojska. Po klęsce wrześniowej, na prośbę współpracowników, założył prywatną firmę, Zakład Badań Materiałów, dzięki czemu wiele osób zyskiwało środki do życia. Dobre stosunki z Niemcami, tolerowane przez Armię Krajową, dały mu możliwość uratowania przed śmiercią wielu osób, ale zostały też wykorzystane do zarzutów o kolaborację z okupantem. To stało u podstaw decyzji Senatu Politechniki Warszawskiej z 1945 roku o wykluczeniu naukowca z grona profesorskiego PW. Powrócił do rodzinnej Kcyni, gdzie otworzył zakład chemiczny BION, produkujący artykuły apteczno-drogeryjne. Zmarł w poznańskim szpitalu po rewizji dokonanej w jego domu przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. Z zarzutu współpracy z Niemcami został oczyszczony dopiero w 2009 roku.

Wśród największych dokonań Czochralskiego, najczęściej cytowanego współczesnego polskiego uczonego, należy wymienić: pomiar szybkości krystalizacji metali (1916) określany „metodą Czochralskiego”, którą wykorzystano do uzyskiwania monokryształów germanu i krzemu, co legło u podstaw rozwoju współczesnej elektroniki i fizyki ciała stałego; metal B, czyli bezcynowy stop łożyskowy dla kolejnictwa; opracowanie diagramów rekrystalizacji służących do opisu własności materiałów.

Działalność w kilku towarzystwach naukowych w kraju i za granicą. Był jednym z założycieli i prezesem Niemieckiego Towarzystwa Metaloznawczego. W życiu kulturalnym zaznaczył swą obecność jako mecenas sztuki.

Wydał ponad 100 publikacji naukowych, w tym dwie pozycje książkowe: „Stopy łożyskowe i ich techniczne zastosowanie” (1920 – wspólnie z G. Welte-rem) oraz „Nowoczesne metaloznawstwo w teorii i praktyce” (1924).

Część jego dorobku objęta tajemnicą wojskową, polską czy niemiecką, pozostaje nadal nieznaną.

a. Pozycje zwarte

1. JAN Czochralski (1885-1953) / Paweł E. Tomaszewski. – Bydgoszcz : Ośrodek Kultury Regionalnej : Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne, 1999. – 21 s. : il. – (Zeszyty Regionalne Kcyńskiego Towarzystwa Kulturalnego; 2)

Bibliogr. s. 21.

Sesja naukowa z okazji 45 rocznicy śmierci prof. Jana Czochralskiego (1885-1953), Grocholin 6 czerwca 1998 r.

2. JAN Czochralski i jego metoda / Paweł Tomaszewski. – Wrocław : Instytut Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN : „Atut” – Wrocławskie Wydaw. Oświatowe, 2003. – 93 s. : il.
Bibliogr.
3. POWRÓT : rzecz o Janie Czochralskim / Paweł E. Tomaszewski. – Wrocław : Oficyna Wydawnicza ATUT : Instytut Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN, 2012. – 307 s. : il.
Bibliogr. s. 281-300.
Bibliogr. publikacji Jana Czochralskiego s. 194-202.

b. Artykuły

1. CO daliśmy światu : era Czochralskiego / Anna Zechenter // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2012, nr 299, dod. Magazyn nr 18, s. M5
2. DOROBEK profesora Jana Czochralskiego / Paweł Tomaszewski // *Chemia w Szkole*. – 2004, nr 2, s. 9-19
3. JAN Czochralski 1885-1953 / Paweł Tomaszewski // *Nauka*. – 2003, nr 4, s. 81-85
4. O JANIE Czochralskim i jego krzemie / Zbigniew Wiśniewski // *Fizyka w Szkole*. – 2006, nr 4, s. 18-21
5. METALOZNAWCA europejskiego formatu / Jerzy Jasiuk. – (Swego nie znacie ; cz. 30) // *Prz. Techniczny*. – 2001, nr 41, s. 19
6. METODA profesora Czochralskiego / Agnieszka Rybak // *Rzeczpospolita* (W3). – 2011, nr 164, s. P6-P7
7. MOJA przygoda z prof. Janem Czochralskim / Paweł Tomaszewski ; rozm. przepr. Piotr Czartoryski-Sziler // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2006, nr 60, s. 20-21
8. [PIĘĆDZIESIĄTA] 50. rocznica śmierci Jana Czochralskiego / Paweł Tomaszewski // *Wiad. Chemiczne*. – 2003, nr 7/8, s. 789-791
Symposium Międzynarodowe w Toruniu i Kcyni.
9. PROFESOR Jan Czochralski – historia najwybitniejszego polskiego inżyniera / Janusz Rachoń, Zbigniew Brzózka // *Analityka : Nauka i Praktyka*. – 2011, nr 3, s. 56-57
10. PROF[ESOR] Jan Czochralski : zapomniany uczony / Dorota Augustyn-Szaruga // *Chemia w Szkole*. – 2003, nr 5, s. 324-325
11. SCENY z życia patrioty, którego uznano za zdrajcę / Piotr Cieśliński // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 163, s. 18-19
12. SYMPOZJUM w 50. rocznicę śmierci Jana Czochralskiego / Paweł Tomaszewski // *Postępy Fizyki*. – 2003, z. 4, s. 174-176

13. UCZONY, którego nie ma / Piotr Cieśliński // G a z . W y b o r . – 1998, nr 142, dod. s. 6-12
14. W 115 rocznicę urodzin Jana Czochralskiego / Anna Pajączkowska. // P o s t ę p y F i z y k i . – 2000, z. 3, s. 146-148
15. WIELKI nieznajomy / Marek Henzler. – (Patroni Roku 2013) // P o l i t y - k a . – 2013, nr 1, s. 25-27

Mieczysław Albert Krąpiec
(5 rocznica śmierci)

Mieczysław Albert Maria Krąpiec – ur. 25.05.1921 r. – zm. 8.05.2008 r. – filozof, dominikanin, współtwórca lubelskiej szkoły filozoficznej. Urodził się w Berezowicy Małej na Podolu (dzisiejsza Ukraina). Ukończył gimnazjum klasyczne w Tarnopolu (1939). W tym samym roku wstąpił do zakonu dominikanów w Krakowie i rozpoczął konspiracyjne studia filozoficzne i teologiczne. W 1945 roku otrzymał święcenia kapłańskie. W latach 1946-1954 pracował jako wykładowca w Kolegium Filozoficzno-Teologicznym w Krakowie. Doktorat z filozofii uzyskał za pracę „O miłości przyrodzonej względem Boga nade wszystko” (1946) napisaną pod kierunkiem o. Jacka Woronieckiego (nostryfikowaną na „Angelicum” w Rzymie). Później obronił doktorat z teologii (1948) na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (KUL). W 1951 roku został zatrudniony na KUL-u, gdzie habilitował się (1957) i uzyskał tytuł profesora zwyczajnego (1968). Przebywał w Monachium (1965) jako stypendysta Fundacji Aleksandra von Humboldta. W latach 1970-1983 (wybierany pięciokrotnie) pełnił funkcję rektora KUL-u. W czasie swojej kadencji rozwinął struktury naukowe oraz bazę materialną uczelni wykorzystując m.in. okres popularności placówki związany z wyborem na papieża. Karola Wojtyły, jednego z wykładowców KUL-u. Zaktywizował prace nad „Encyklopedią katolicką”, był inspiratorem powstania „Powszechnej encyklopedii filozofii”.

Należał do grona wybitnych współczesnych przedstawicieli neotomizmu w skali światowej – obok takich postaci jak E. Gilson i E. L. Mascall. Szczególne uznanie zyskały jego prace w dziedzinie epistemologii i metafizyki. W swojej twórczości wykazywał, że dzieła Tomasza z Akwinu są rozwinięciem i kontynuacją myśli Arystotelesa. Rozpatrywał problemy: poznania, miłości, wolności, kultury, religii, prawa, zła, śmierci, moralności, polityki, wytwarzania, stosunku języka do rzeczywistości. Wydał około 50 książek i ponad 400 artykułów, studiów

i rozpraw. Powszechne uznanie znalazło wyraz w licznych nagrodach, wyróżnieniach (m.in. doktoraty honorowe trzech uczelni) i odznaczeniach. Był członkiem wielu towarzystw naukowych – polskich i zagranicznych; autorem publikacji tłumaczonych na angielski, francuski i rosyjski.

Na jego dorobek składają się m.in.: „Realizm ludzkiego poznania” (1958); „Z teorii metodologii metafizyki” (1962); „Struktura bytu” (1963); „Metafizyka” (1966); „Człowiek i prawo naturalne” (1975); „Język i świat realny” (1985); „U podstaw rozumienia kultury” (1991); „O ludzką politykę” (1996).

a. Pozycje zwarte

1. KONCEPCJA filozofii kultury w ujęciu o. M. Alberta Krąpca / Amantius Akimjak. – Lublin : „Norbertinum” Wydawnictwo – Drukarnia – Księgarnia, 2006. – 67 s.
Bibliogr. s. 8-12.
2. NIESTRUDZONY sługa prawdy / [kom. red. Zofia J. Zdybicka, Andrzej Maryniarczyk, Mirella Nawracała-Urban] ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2011. – 200 s. : il.
Bibliogr. s. 199.
3. O CZŁOWIEKU / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Romuald Jakub Weksler-Waszkinel. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2008. – 131 s. – (Rozmowy z Ojcem Krąpcem)
Bibliogr. s. 129-131.
4. O POLSKĄ kulturę humanistyczną : z Mieczysławem Albertem Krąpcem rozmawia Piotr Stanisław Mazur. – Szczecinek : Fundacja „Nasza Przyszłość”, 2006. – 128 s.
5. O POLSKIEJ kulturze humanistycznej / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Piotr S. Mazur. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2011. – 182 s. – (Rozmowy z Ojcem Krąpcem)
Bibliogr. s. 179-182.
6. O POZNAWANIU / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Henryk Kiereś. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu : Katedra Metafizyki KUL, 2009. – 193 s. – (Rozmowy z Ojcem Krąpcem)
Bibliogr. s. 189-193.
7. O PRAWIE / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Krzysztof Wroczyński. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2011. – 188 s. – (Rozmowy z Ojcem Krąpcem)
Bibliogr. s. 183-188.

8. O SZTUCE / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Henryk Kiereś. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu. Katedra Metafizyki KUL, 2012. – 130 s. – (Rozmowy z Ojcem Krąpcem)
Bibliogr. s. 123-130.
9. POLSKI Arystoteles XX wieku / [red. Andrzej Maryniarczyk]. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu. Katedra Metafizyki KUL, 2010. – 112 s. : il. kolor. – (Wykłady Otwarte imienia Ojca Profesora Mieczysława A. Krąpca)
10. PORZUCIĆ świat absurdów / z Mieczysławem A. Krąpcem rozmawia Jan Sochoń. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2002. – 198 s.
11. PRAWDA istnienia : ku rozumieniu metafizyki M. A. Krąpca OP : praca zbiorowa / pod red. Jerzego Tupikowskiego. – Warszawa : Wydawnictwo Misjonarzy Klaretynów Palabra, 2009. – 147 s.
12. PROMOTOR kultury klasycznej / [oprac. red. Mirella Nawracała-Urban]. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu. Katedra Metafizyki KUL, 2011. – 149 s. : il. kolor. – (Wykłady Otwarte imienia Ojca Profesora Mieczysława A. Krąpca)
13. SPÓR o rozumienie filozofii / red. nauk. Andrzej Maryniarczyk, Katarzyna Stępień. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu : Katedra Metafizyki KUL, 2009. – 368 s. – (Zadania Współczesnej Metafizyki ; 11)
14. TRANSCENDENCJA człowieka w przyrodzie : ujęcia Mieczysława A. Krąpca i kard. Karola Wojtyły / Ignacy Dec. – Wyd. 3. popr. – Wrocław : Papieski Wydział Teologiczny, 2011. – 324 s. (Rozprawy Naukowe / Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu ; 3)
Bibliogr. s. 271-291.
15. U ŹRÓDEŁ tożsamości kultury europejskiej : [ku podstawom kultury, etyki, polityki] / oprac. red. Tomasz Rakowski. – Lublin : Fundacja „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, 1994. – 232 s.
16. W TROSCE o rozumienie człowieka / [oprac. red. Mirella Nawracała-Urban]. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu. Katedra Metafizyki KUL, 2012. – 222 s. : il. kolor. – (Wykłady Otwarte imienia Ojca Profesora Mieczysława A. Krąpca)
17. WIERNOŚĆ rzeczywistości : księga pamiątkowa z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej na KUL o. prof. Mieczysława A. Krąpca / [kom. red. Zofia J. Zdybicka i in.]. – Lublin : Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, 2001. – 834 s. : il.

b. Artykuły

1. BIBLIOGRAFIA prac Mieczysława A. Krąpca OP oraz opracowania dotyczące jego osoby, poglądów i twórczości / Agata Szymaniak // *Człowiek w Kulturze*. – 2007, nr 19, s. 11-64
2. CHARAKTERYSTYCZNE rysy personalizmu Mieczysława A. Krąpca OP / Ignacy Dec // *Człowiek w Kulturze*. – 2007, nr 19, s. 99-110
3. CZŁOWIEK żyje na wieczność / Mieczysław Albert Krąpiec ; rozm. przepr. Justyna Wiszniewska // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2007, nr 300, s. 25-28
4. FILOZOF wierny rzeczywistości / Andrzej Maryniarczyk // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 114, s. 17
5. FILOZOFIA była jego drugą naturą / Andrzej Maryniarczyk ; rozm. przepr. Adam Kruczek // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 106, s. 17
6. FILOZOFIA kultury polskiej w ujęciu Mieczysława A. Krąpca OP / Paweł Tarasiewicz // *Człowiek w Kulturze*. – 2007, nr 19, s. 163-177
7. FILOZOFICZNY hit eksportowy / Marcin Olbrycht // *Myśl.pl*. – 2009, nr 14, s. 66-67
8. IN MEMORIAM: Albert Mieczysław Krąpiec (1921-2008) / Tomasz Do-statni // *Znak*. – 2008, nr 9, s. 146-148
9. „KOLEGO, nie ma co rozpaczać...” / Tadeusz Zasępa ; rozm. przepr. Krzysztof Hudzik // *Niedziela* (A). – 2008, nr 27, s. 22-23
10. KONCEPCJA współczesnej filozofii realistycznej – metafizyki : od Arystotelesa i św. Tomasza z Akwinu do Mieczysława A. Krąpca / Andrzej Maryniarczyk // *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*. – 2009, nr 2, s. 83-94
11. MIECZYŚLAW Albert Krąpiec (25 V 1921-8 V 2008) : filozof w białym habitie – w powołaniu do służby Mądrości / Urszula M. Żegleń // *Ruch Filozoficzny*. – 2008, t. 65, nr 3, s. 381-391
12. MIECZYŚLAW Albert Krąpiec OP – życie i dzieło // *Człowiek w Kulturze*. – 2007, nr 19, s. 7-9
13. MIECZYŚLAWA A. Krąpca OP antropologia integralna / Piotr Stanisław Mazur // *Człowiek w Kulturze*. – 2007, nr 19, s. 155-162
14. MIELIŚMY szczęście... / Anna Zalewska // *Cywilizacja*. – 2008, nr 25, s. 8-10
15. NIEZUŻONY w służbie prawdzie : w 85 rocznicę urodzin O. Prof. Mieczysława A. Krąpca OP / Piotr S. Mazur // *Cywilizacja*. – 2008, nr 17, s. 9-13

16. NIEZWYKŁY intelekt filozoficzny i wspaniała osobowość / Ignacy Dec ; rozm. przepr. Sławomir Jagodziński // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2008, nr 115, s. 9
17. NIGDY nie żartował z filozofii / Andrzej Maryniarczyk ; rozm. przepr. Justyna Wiszniewska // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 119, s. 12-13
18. O FILOZOFIE, pięknie i metafizyczności / Władysław Stróżewski ; rozm. przepr. Urszula Wieczorek // *E t h o s* . - 2009, nr 1/2, s. 246-260
19. O LUBELSKIEJ szkole filozoficznej / Mieczysław A. Krąpiec ; rozm. przepr. Katarzyna Stępień // *Człowiek w Kulturze* . – 2007, nr 19, s. 65-71
20. O REALISTYCZNĄ filozofię kultury / Piotr Jaroszyński // *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* . – 2009, nr 2, s. 61-69
21. „OD FILOZOFII i polityki nie ma ucieczki” : wspomnienie o ojcu profesorze Mieczysławie Krąpca / Henryk Dyrda // *Myśl Polska* . – 2011, nr 41/42, s. 12
22. ODSZEDŁ Ojciec Mieczysław A. Krąpiec / Lusja Ogińska // *Myśl Polska* . – 2008, nr 22, s. 10
23. OJCA M. A. Krąpca bój o polską kulturę. – Cz. 1-2 / Piotr Jaroszyński // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 114, s. 19; nr 118, s. 18
24. OJCIEC Krąpiec / Jan W. Góra // *Niedziela (A)* . – 2008, nr 21, s. 10
25. OJCIEC Profesor M.A. Krąpiec – życie i twórczość / Katarzyna Stępień // *Cywilizacja* . – 2008, nr 25, s. 11-17
26. OJCIEC Profesor Mieczysław Albert Krąpiec – filozof i człowiek / Zofia J. Zdybicka // *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* . – 2009, nr 2, s. 95-104
27. OJCIEC Profesor Mieczysław Albert Krąpiec – mistrz i autorytet / Paweł Gondek // *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* . – 2009, nr 2, s. 5-6
28. OJCIEC profesor Mieczysław Krąpiec – promotor ludzkiej polityki i praw człowieka / Katarzyna Stępień ; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2011, nr 113, s. 13
29. POZNANIE zdroworoządkowe i jego funkcja w filozofii realistycznej w ujęciu Mieczysława A. Krąpca OP / Wojciech Daszkiewicz // *Człowiek w Kulturze* . – 2007, nr 19, s. 243-263
30. POŻEGNANIE Mistrza! / Henryk Dyrda // *Myśl Polska* . – 2008, nr 23/24, s. 5

31. PRZEŁOM w dziejach polskiej filozofii : koncepcja filozofii metafizycznej Mieczysława A. Krąpca OP / Andrzej Maryniarczyk // Człowiek w Kulturze . – 2009, nr 19 , s. 73-97
32. SŁUGA Boga, Polski i kultury / Arkadiusz Robaczewski // Myśl Polska. – 2008, nr 23/24, s. 8
33. ŚLADAMI Mistrzów: Woroniecki – Bednarski – Krąpiec / Katarzyna Stępień // Cywilizacja . – 2009, nr 30, s. 210-212
Symposium w Warszawie.
34. „ŚWIAT to skroplona myśl Boga” : Mieczysława A. Krąpca koncepcja racjonalności / Gabriela Besler // Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego . – 2009, nr 2, s. 37-47
35. UCZYŁ, jak służyć Bogu i Ojczyźnie / Urszula Buglewicz // Niedziela (A). – 2008, nr 20, s. 33
36. WIELKI arystokrata ducha / Jacek Dytkowski, Sławomir Jagodziński // Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2008, nr 115, s. 1, 3
37. WSPOMNIENIE o Ojcu Profesorze Mieczysławie Albercie Krąpcu OP / Władysław Stróżewski // Kwartalnik Filozoficzny . – 2008, t. 36, z. 4, s. 5-12
38. WYDAWAŁ się najlepszym i najszcześliwszym z ludzi / Ignacy Dec // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2009, nr 107, s. 13
39. WYWIAD z prof. Mieczysławem A. Krąpcem, redaktorem naczelnym „Zeszytów Naukowych KUL” w latach 1979-1983 (z. 3) / rozm. przepr. Robert Kryński // Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego . – 2007, nr 4, s. 167-169
40. ZACIĄGNĘLIŚMY wobec Niego dług wdzięczności : Ojciec Krąpiec a Powszechna Encyklopedia Filozofii / Andrzej Maryniarczyk ; rozm. przepr. Katarzyna Stępień // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 266, s. 8-9

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Magdalena Rusnok
Dział Instrukcyjno Metodyczny

GABINET OSOBLIWOŚCI JULIANA TUWIMA

Scenariusz lekcji bibliotecznej
adresowanej do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych

Cele:

- zapoznanie uczniów z wybranymi wydarzeniami z życia Juliana Tuwima, które wpłynęły na jego warsztat literacki;
- zmotywowanie ich do samodzielnego wskazania charakterystycznych cech jego twórczości;
- ukazanie różnorodności i ponadczasowości jego poezji;
- zapoznanie uczniów z współczesnymi wykonaniami jego wierszy.

Metody:

poradanka, praca w grupach, metoda kapeluszy myślowych de Bono z wykorzystaniem karty pracy.

Środki dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna w Power Point;
- kolorowe kapelusze (mogą być np. wykonane z brystolu): biały, czerwony, czarny, żółty, zielony, niebieski;
- flipchart (6 kart dla każdego kapelusza);
- małe kartki papieru z wypisanymi fragmentami tekstów autorstwa Tuwima.

Przebieg zajęć:

Proponuję, by zajęciom towarzyszyła krótka (maksymalnie 10 slajdów) prezentacja multimedialna. Można pobrać ją ze strony [WBPICAK](#) (zakładka **Pliki do pobrania**) lub przygotować samemu. Propozycja kolejnych slajdów: 1. temat lekcji, 2. Julian Tuwim – krótka notka biograficzna 3. gabinet osobliwości, 4. osobliwości Tuwima, 5. dzieciństwo i pierwsze pasje, 6. zainteresowania lingwistyczne, 7. w kręgu Skamandra, 8. Tuwim liryczny, 9. Tuwim zaangażowany.

Planowany czas lekcji to 60 minut.

1. Pierwszy etap lekcji przewidziany jest na 15 minut. Prowadzący przedstawia uczniom temat spotkania (slajd nr 1 – temat lekcji). Wyjaśnia, że kryją się w nim pewne zagadki, które być może sami potrafią rozszyfrować.
 - Pierwsza z nich – *dlaczego spotkanie dotyczy tego właśnie autora?* (pytania dodatkowe: *z jakich utworów go znacie? Czy Tuwim pisał tylko dla dzieci?*)
 - Druga – *co to właściwie jest „gabinet osobliwości”?* (pytania pomocnicze: *co to znaczy „osobliwość”? z czym się kojarzy?*)
 - Trzecia – *co ma jedno z drugim wspólnego?*

W razie potrzeby prowadzący wyjaśnia, że rok 2013 został ogłoszony przez Sejm RP **Rokiem Juliana Tuwima** (slajd nr 2 – krótka notka biograficzna), który nie tylko był twórcą wierszyków dla dzieci, takich jak *Lokomotywa*, *Zosia Samosia* czy *Ptasie radio*, ale przede wszystkim autorem poezji kierowanej do dorosłych, podejmującej bardzo różne tematy. Twórczości zarówno poważnej, zaangażowanej społecznie, jak i żartobliwej, pisanej dla kabaretów, w których działał. Tuwim to również twórca poezji lirycznej, melancholijnej, nastrojowej.

Gabinet osobliwości (slajd nr 3) – inaczej *kunstkamera*, to w zasadzie taki poprzednik muzeum. To nazwa popularnych wśród władców i szlachty szczególnie w XVI i XVII wieku kolekcji dzieł sztuki, numizmatów, zabytków starożytnych, egzotycznych przedmiotów i innych osobliwości, często kuriozów (przedmiotów dziwnych), jak np. róg jednorożca, przedmiotów związanych z magią i alchemią.

Tuwim i osobliwości (slajd nr 4 – sam cytaty). Tuwim był oryginalnym typem bibliofila. Oryginalnym, ponieważ kolekcjonował dzieła nie szczególnie wybitne, cenne, pięknie wydane, ale pozycje dziwne, dziwaczne, grafomańskie, wytwory ludzkiej głupoty lub szaleństwa. Opisywał je potem i cytował na łamach czasopism, a tak sam komentuje swoje zbiory:

Muszę obiektywnie stwierdzić, że gdyby istniała u nas (a może by ją stworzyć?) katedra dziwologii, mógłbym wobec braku odpowiednich wykwalifikowanych konkurentów, z czystym sumieniem wyklądać ten przedmiot.

Posiadam nieprzebrane mnóstwo nikomu niepotrzebnych informacji. Mój księgozbiór, przez 35 lat gromadzony, dziś nie istniejący [zniszczony w czasie drugiej wojny światowej – przyp. red.], składał się – nie w całości oczywiście, ale w dobrej połowie – z dzieł osobliwych, rzadkich, dziwnych groteskowych.

J. Tuwim, *Słowo wstępne do Cicer cum caule, czyli groch z kapustą*, Warszawa 2009, s. 6.

Wśród tych dziwactw znajdowały się pozycje z zakresu demonologii, nauki o potworach, rozprawy o wonnościach i aromatach, truciznach, stare zielniki i bestiaria, stare książki kucharskie, podręczniki „czarnej magii”, gramatyki i słowniki egzotycznych języków, zbiory anegdot, karykatur i wiele innych.

Ta pasja zbieracza wzięła się już z dzieciństwa (slajd nr 4 – sam cytat). Kiedy to mały Julek, kolejno oddawał się różnym zainteresowaniom, a to kupował w aptece różne substancje chemiczne, by przygotowywać mikstury i substancje pirotechniczne, czego o mały włos nie przyplacił utratą wzroku; a to zainteresował się mechaniką, zbierał pudełka, drucziki, korbki, deseczki, z których montował dziwne wehikuły, w końcu zainteresował się magią.

Przez pewien czas zbierałem zioła lekarskie, przywoziłem do miasta z łąk inowłodzkich miętę, rutę, macierzankę, dziewannę, suszyłem, w torebki układałem. Nikt się tym nie leczył. Więc po co? Dlaczego? (...) W tym samym mniej więcej czasie była mania kosmetyczno-wonnościowa. Już nie siarkę i saletrę kupowało się u p. Thornia [aptekarz – przyp. red.], lecz wonne olejki: goździkowy, różany, jaśminowy, octy jakieś aromatyczne, w których gotowało się skórki od cytryn, wanilię i bobkowe liście (wawrzyny! wawrzyny!), mieszało się, kombinowało, zaprawiało, w zakorkowanych buteleczkach trzymało... Po co? Nie wiem. **Sądzę, że po to, aby w przyszłości być poetą.** [pogrub. red.]

J. Tuwim, *Nauka szkolna i zainteresowania pozaszkolne*,
w: tegoż, *Pisma prozą*. Warszawa 1964, s. 51–52.

Te dziecięce fascynacje stały się według samego poety podstawą jego warsztatu literackiego. Co więc znalazło się w gabinecie osobliwości jego poezji? Jaka ta poezja jest?

2. Prowadzący proponuje uczniom wcielić się w rolę literackich detektywów, którzy odkryją tajniki poezji Tuwima. Wyjaśnia, że pomoże im w tym 6 kapełuszki myślowych.

Prowadzący dzieli uczniów na 5 grup, każdej z nich przydziela kolejno inny wiersz oraz kartę pracy w formie tabeli do wypełnienia. Tłumaczy, co oznaczają kolejne kapelusze (można wykorzystać gotowe kapelusze lub zrobione z brystolu, mogą to być również tylko obrysy, ważne, by kolory się zgadzały). Wyjaśnia, że na wspólną pracę mają 15 minut. W tym czasie prowadzący obserwuje i ewentualnie pomaga.

3. Następnie kolejno każda grupa odczytuje wiersz i przedstawia swoje spostrzeżenia, inni uczniowie mogą dopowiadać swoje uwagi. Prowadzący zapisuje je na kartkach na flipcharcie odpowiadających kolejnym kolorowym kapeluszm. Prezentacji wyników towarzyszą slajdy z nazwą danego nurtu w twórczości Tuwima (grupa 1 – zainteresowania lingwistyczne, grupa 2 i grupa 3 – Skamander, grupa 4 – Tuwim liryczny, grupa 5 – Tuwim zaangażowany). (25 minut)

Grupa 1

Słowisień

Karolowi Szymanowskiemu

W białodrzewiu jasnie dźni słoneczno,
Miodzie złoci białopątem żyśnie,
Drzewia pełni pszczelą i pasieczną,
A przez liście kraśnie pęk słowisźnie.

A gdy sierpiec na niebłoczcu tyście,
W ciniem ciemnie jeno niedośpiewy.
W białodrzewiu ćwirnie i srebliście
Słodzik słowi słowisieńskie ciewy.

Czwarty tom wierszy 1923

Grupa 2

Do krytyków

A w maju
Zwykłem jeździć, szanowni panowie,
Na przedniej platformie tramwaju!
Miasto na wskroś mnie przesywa!
Co się tam dzieje w mej głowie:
Pędy, zapędy, ognie, ogniwa,
Wesoło w czubie i w piętach,
A najweselej na skrętach!
Na skrętach – koliście
Zagarniam zachwytem ramienia,
A drzewa w porywie natchnienia
Szaleją wiosenną wonią,

Z radości pęka pąkowie,
Ulice na alarm dzwonią,
Maju, maju! –
Tak to jadę na przedniej platformie tramwaju,
Wielce szanowni panowie!...

Sokrates tańczący 1920

Grupa 3

Colloquium* niedzielne na ulicy

„Pani ma bardzo ładne czerwone usta,
Ale zdaje mi się, że są troszeczkę pomalowane.
Co za dziw? Wiadomo, że kobieta – to istota pusta...
Puchu marny, jak mówi poeta... To przecież znane.

Ale, proszę pani, czy to przeszkadza prawdziwej miłości?
Pani pozwoli, że ją do domu odprowadzę...
Co? Pani nie zawiera na ulicy znajomości?
Nie rozumiem... Ja przecież pani nie zawadzę...

Skąd znam panią? To dobre!

Widziałem, jak z kinematografu
Wychodziła pani zeszłą razą w towarzystwie gości...
Szukałem panią! Jak babcię Kocham! A tu trzeba trafia,
Że znowu panią widzę... Co za zbieg okoliczności!

Pani wybaczy, że ja tak mówiłem na pani usta...
Ale, moja pani, w dzisiejszych czasach...

Bo tak – to mi się pani podoba...
Nie lubię, gdy niewiasta jest subtelna... Są guściki i gusta,
A pani to w sam raz... Przepraszam, po kim ta żaloba?

Szanowny tatuś pani powiększył grono aniołków!
Co za nieszczęście! Proszę pani, a kto wspomaga matkę?
Stryjo? No, no... Może pani przyjmie ten bukietik fiołków?
Może wstąpimy razem na herbatkę?

Sokrates tańczący 1920

* *colloquium* – łac. rozmowa

Grupa 4

Wspomnienie

Mimozami jesień się zaczyna,
Złotawa, krucha i miła,
To ty, to ty jesteś ta dziewczyna,
Która do mnie na ulicę wychodziła.

Od twoich listów pachniało w sieni,
Gdym wracał zdyszany ze szkoły,
A po ulicach w lekkiej jesieni
Fruwały za mną jasne anioły.

Mimozami zwiędłość przypomina
Nieśmiertelnik żółty – październik.
To ty, to ty, moja jedyna,
Przychodziłaś wieczorem do cukierni.

Z przemodlenia, z przeomdlenia senny,
W parku płakałem szeptanymi słowy.
Księżyc z chmurek prześwitywał jesienny,
Od mimozy złotej majowy.

Ach czułymi, przemiłymi snami
Zasypiałem z nim gasnącym o poranku,
W snach dawnymi bawiąc się wiosnami,
Jak ta złota, jak ta wonna wiązanka.

Siądma jesień 1922

Grupa 5

Mieszkańcy

Straszne mieszkania. W strasznych mieszkaniach
Strasznie mieszkają straszni mieszczanie.
Pleśnią i kopcem pełźnie po ścianach
Zgroza zimowa, ciemne konanie.

Od rana bełkot. Bełkocą, bredzą,
Że deszcz, że drogo, że to, że tamto.
Trochę pochodzą, trochę posiedzą,
I wszystko widmo. I wszystko fantom.

Sprawdzą godzinę, sprawdzą kieszenie,
Krawacik musną, klapy obciągną
I godnym krokiem z mieszkań – na ziemię,
Taką wiadomą, taką okrągłą.

I oto idą, zapięci szczelnie,
Patrzą na prawo, patrzą na lewo.
A patrząc – widzą wszystko oddzielnie:
Że dom... że Staszek... że koń... że drzewo...

Jak ciasto biorą gazety w palce
I żują, żują na papkę pulchną,
Aż, papierowym wzdęte zakalce,
Wypchane głowy grubo im puchną.

I znowu mówią, że Ford... że kino...
Że Bóg... że Rosja... radio, sport, wojna...
Warstwami rośnie brednia potworna
I w dżungli zdarzeń widmami płyną.

Głowę rozdętą i coraz cięższą
Ku wieczorowi ślepo zwieszają
Pod łóżka wążą, złodzieja węższą,
Łbem o nocniki chłodne trącając.

I znowu sprawdzą kieszonki, kwitki,
Spodnie na tyłkach zacerowane,
Własność wielebną, święte nabytki,
Swoje, wyłączne, zapracowane.

Potem się modlą: „...od nagłej śmierci...
...od wojny ...głodu ...odpoczywanie”
I zasypiają z mordą na piersi
W strasznych mieszkaniach straszni mieszczenie.

Wzór tabeli z przykładowymi odpowiedziami.

KAPELUSZ	ZADANIE	PRZYKŁADOWE ODPOWIEDZI
<p>BIAŁY: fakty</p>	<p>Tematy, motywy w twórczości Tuwima.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Język, zabawa językiem, piękno przyrody (<i>Słowisień</i>). 2. Witalizm, radość życia, codzienność – przejażdżka tramwajem (<i>Do krytyków</i>). 3. Codzienność, flirt, rozmowa (<i>Qolloquium...</i>). 4. Miłość (<i>Wspomnienie</i>). 5. Krytyka mieszczaństwa, mieszczańskiego stylu życia, zakłamania, głupoty, biernego poddawania się (antysemickiej) propagandzie (<i>Mieszczanie</i>).
<p>CZERWONY: emocje</p>	<p>Jakie emocje pojawiają się w jego poezji?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachwyt nad pięknem świata. 2. Radość, uczucie wolności, swobody, lekceważenie (krytyków). 3. Żart, ironia, lekceważenie. 4. Miłość, czułość, melancholia, nastrojowość. 5. Ironia, szyderstwo, drwina, agresja.
	<p>Jakie ta twórczość budzi (w Was) emocje?</p>	<p>Bawi, śmieszy, porusza, irytuje, odrzuca, wzbudza obojętność.</p>
<p>CZARNY: złe strony</p>	<p>Czy macie problem ze zrozumieniem wiersza? Jeśli tak, to dlaczego? Jeśli nie, to jakie problemy może ta poezja stwarzać mniej wyrobionemu czytelnikowi?</p>	<p>Problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wiersz jest niezrozumiały, trudny w odbiorze, składa się prawie z samych neologizmów; – występują w nich słowa, które wyszły już z użycia; – wiersz odwołuje się do sytuacji społecznej, historycznej nieznannej odbiorcy.

<p>ŻÓŁTY: dobre strony</p>	<p>Co Wam się podoba w tym wierszu? Co jest w nich ciekawego?</p>	<p>Humor, żywiołowość, różnorodność wierszy, ich odmienność, liryczność, subtelność, ostrość i wyrazistość stawianych sądów, barwność i soczystość języka, pomysłowość, oryginalność.</p>
<p>ZIEŁONY: możliwości</p>	<p>Jakie jest miejsce Tuwima współcześnie? Czy jest on aktualny? Czy może interesować młodych ludzi?</p>	<p>Twórczość Tuwima jest ponadczasowa, gdy mowa o radości życia, wiosnie, uczuciach, a także o społeczeństwie, które choć się zmieniło, to pewne mechanizmy zachowań opisywane przez poetę nadal są aktualne. Uczniowie mogą nie być tego świadomi, ale teksty Tuwima są wykorzystywane przez współczesnych, również młodych artystów. Warto im o tym powiedzieć i być może zainteresować w ten sposób tą twórczością. Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rockowy zespół Bulldog nagrał płytę nazwaną od tytułu wiersza Tuwima <i>Chrystus miasta</i> (pojawilo się na niej 9 tekstów poety); – na płycie <i>Poeci</i> hip-hopowi artyści wykonali trzy utwory z tekstami Tuwima; – wiersze Tuwima śpiewali również m.in. Grzegorz Turnau, Janusz Radek, Czesław Niemen, Marek Grechuta, Ewa Demarczyk; – informacje o wszystkich wykonaniach wierszy Tuwima można znaleźć na stronie Fundacji im. Juliana Tuwima i Ireny Tuwim (www.tuwim.org.pl). <p>Teatr Roma w Warszawie wystawia przedstawienie „Tuwim dla dorosłych” – wybrane fragmenty można zobaczyć na YouTube.</p>
<p>NIEBIESKI: wnioski</p>	<p>Jakiego koloru jest najwięcej? To miejsce na Waszą ocenę twórczości Tuwima.</p>	<p>Mogą wyjść różne wyniki, dlatego warto podsumować, że świadczy to o bogactwie tej poezji, jej niejednoznaczności i różnych emocjach, które może ona budzić.</p>

4. Jako podsumowanie zajęć możemy odtworzyć którąś z piosenek. Warto, by uczniowie wyszli z lekcji z jakimś tekstem Tuwima. Każdy zatem niech wylosuje sobie z kapelusza (lub jakiegoś pojemnika) karteczkę z wypisanym przez nas wcześniej cytatem, fragmentem wiersza, tekstem z bibliofilskich zbiorów. Pamiętajmy, by fragment zawierał informację o jego autorstwie i skąd pochodzi.

Uwaga:

Wiersze wybrane do lekcji są często omawiane w szkole ponadgimnazjalnej. Program tych zajęć jednak nie polega na typowej analizie i interpretacji przeprowadzanej na lekcjach języka polskiego. Zamierzeniem jest raczej pokazanie wielostronności poezji Tuwima i zidentyfikowanie odczuć odbiorców, jakie one w nich wywołuje. W ten sposób lekcja przeprowadzona przez bibliotekarza może być doskonałym wstępem lub podsumowaniem zajęć szkolnych. Jeśli chcemy natomiast odejść od programu, poniżej zamieszczam propozycje innych wierszy, należących do tego samego nurtu twórczości Tuwima co wybrane:

Słowisień – Czereśnię, Wanda,

Do krytyków – Ranyjulek, Wiosna,

Wspomnienie – Intymny wiersz, Przy okrągłym stole (incipit: A może byśmy tak najmiłszy wpadli na dzień do Tomaszowa), Ty, Wieczorny wiersz,

*Mieszkańcy – *** (Znów to szuranie...), Do prostego człowieka.*

Można je znaleźć w antologiach wymienionych w bibliografii.

Bibliografia:

Biografie i opracowania twórczości:

1. SKAMANDRYCI / Jan Marx. – Warszawa : „Alfa”. – 1993. – 636 s.
Zawiera: Dytyrambista, hipnotyzer i prestidigitator s. 17-55.
2. TWARZ Tuwima / Piotr Matywiecki. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B., 2007. – 770 s. : il. – (Z Wagą)
3. WARSZTAT czarodzieja / Monika Warneńska. – Łódź : Wydaw. Łódzkie, 1975. – 385 s.
4. JULIAN Tuwim [Dokument elektroniczny] / Bartłomiej Szleszyński. – Tryb dostępu: http://www.culture.pl/baza-literatura-pelna-tresc/-/eo_event_asset_publisher/eAN5/content/julian-tuwim

Poezja i inne teksty:

1. CICER cum caule czyli Groch z kapustą / Julian Tuwim; [rys. Romuald Nowicki]. – Warszawa : Wydawnictwo Iskry, 2009. – 647 s. : il.
2. WIERSZE wybrane / Julian Tuwim; oprac. Michał Głowiński. – Wyd. 3 zm. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973. – LXVIII, 328 s. : il. – (Biblioteka Narodowa. Seria 1 nr 184)
Zawiera: Colloquium niedzielne na ulicy s. 14; Słowisień s. 49; Mieszkańcy s. 144.
3. NOWY wybór poezji / Julian Tuwim; wybrał, ułożył, postł. i notą edytorską opatrzył Juliusz Wiktor Gomulicki. – Warszawa : Państw. Instytut Wydawniczy, 2002. – 705 s. – (Złota Kolekcja Poezji Polskiej)
Zawiera: Do krytyków s. 128.
4. SKAMANDRYCI / Jan Marx. – Warszawa : „Alfa”. – 1993. – 636 s.
Zawiera: Wspomnienie s. 68.

Muzyka:

1. AKURAT, Prowincja [Dokument dźwiękowy]. – Bielsko-Biała: Agencja Koncertowo-Wydawnicza „Akurat”, 2003. – 1 płyta CD; 12 cm
Zawiera: Do prostego człowieka.
2. BULDOG, Chrystus miasta [Dokument dźwiękowy]. – Piotr Wieteska, 2003. – 1 płyta CD; 12 cm
Zawiera: Chrystus miasta, Do generałów, Nędza, Prośba, Kamienice, Mieszkańcy, Ostry erotyk, O chorym synku, Ty.
3. POECI [Dokument dźwiękowy]. – Warszawa : Warner Music Poland, 2009. – 1 płyta CD, 12 cm
Zawiera: L.U.C. Znów to szuranie, Fokus, Całujcie mnie wszyscy w dupę, Lilu, Lokomotywa.
4. PUSTKI, Kalambury [Dokument dźwiękowy]. – Warszawa : Agora SA, 2009. – 1 płyta CD, 12 cm
Zawiera: Trawa.

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

BIĄŁKIEWICZ Joanna Jadwiga, BŁASZCZYK Marek

Edward Grabski : Bogu, Ojczyźnie, rodzinie. – Bieganowo; Kraków: Joanna Białkiewicz, 2012. – 55 s. : il.

Ziemanin wielkopolski, działacz społeczny i gospodarczy, uczestnik Powstania Wielkopolskiego (1883-1951). Dot. m.in. związków z Bieganowem i Gniezmem.

BIBLIOGRAFIA regionalna miasta Turku i powiatu tureckiego : 2011 / oprac. Małgorzata Pawłowska; red. Wanda Grzeszkiewicz, Anita Nawrot; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku. – Turek: MiPBP, 2012. – 44 s.

Bibliografia zawiera 520 opisów głównie z prasy lokalnej i regionalnej uporządkowanych w układzie działowym.

BIBLIOGRAFIA regionalna Ostrowa Wielkopolskiego i powiatu ostrowskiego : 2011 / red. prow. Włodzimierz Grabowski; oprac. i red. Ewa Cegła; Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. – Ostrow Wlkp: BP, 2012. – 168 s.

Bibliografia zawiera 2417 opisów głównie z prasy lokalnej i regionalnej uporządkowanych w układzie działowym.

BOŻONARODZENIOWE żłóbki i stajenki wielkopolskie w obiektywie : [album] / wybór zdjęć i informacji o parafiach Marek Grzegorz Nowak. – Poznań, 2013. – [152] s. : fot.

Wybór fotografii wykonanych przez uczniów Zespołu Szkół Budownictwa nr 1 i Zespołu Szkół Komunikacji w Poznaniu w latach 2010-2011. M.in. informacje o parafiach.

BRASZAK Katarzyna

Byliśmy sąd. – [Czempiń: Biblioteka Publiczna im. Czesława Przygodzkiego w Czempiniu, 2012]. – 93 s. : portr.

Słownik biograficzny osób związanych z gminą Czemiń, pow. Kościan.

BRODA Józef

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie : studium historyczno-dokumentacyjne. – Gołuchów: OKL, 2012. – 216 s. : fot., il., pl.

Wydano z okazji czterdziestolecia Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie 1972-2012. Historia, działalność i wybór dokumentów.

CELER Bogumiła

Z dziejów chóralistyki kaliskiej : 150 lat chóralnego śpiewu w Bazylice Kaliskiej / red. Marek Łakomy; Towarzystwo Śpiewacze „Echo” w Kaliszu. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2012. – 194 s. : fot., portr.

M.in. sylwetki osób związanych z chórem, wykazy członków i kalendarium dokonań artystycznych.

CHLEBBA Tomasz, SPLITT Jerzy Aleksander

Kalisz między wojnami : opowieść o życiu miasta 1918-1939. – Łódź; Kalisz: Księży Młyn, 2012. – 120 s. : fot., pl. – (Magiczne Czasy Magicznych Miast) Historia i ciekawostki z życia miasta w okresie międzywojennym.

CO PO Auguście Cieszkowskim? : spojrzenie po 120 latach / pod red. Józefa Banaszaka. – Poznań: Wydaw. Uniwersytetu Przyrodniczego, 2012. – 137 s., [24] s. tabl. : il.

Wielkopolski filozof, działacz narodowy i społeczny związany z Wierzenicą (1814-1894). Księga pamiątkowa.

DAVID Janina

Skrawek nieba. – Warszawa: Wydaw. Magnum, 2012. – 488 s., [16] s. tabl. : il.

Losy żydowskiej dziewczynki pochodzącej z Kalisza w okresie II wojny światowej we wspomnieniach.

DAWNYCH stacyjek czar : dworce kolejowe na obszarze LGD [Lokalnej Grupy Działania] Stowarzyszenie „Dolina Wełny” : [informator] / fot. Mirosław Wojciński [i in.]; oprac. graf. Rafał Różak; red. Leonard Przesławski. – Wągrowiec: PMF Edward Stachowiak, 2012. – 47 s. : fot.

Stan obecny i fotografie obiektów dworcowych.

DRAGAN Anna

Sezamie otwórz się... / il. Jan Sznajder. – Konin : Setidava Wydaw. MBP Konin, 2012. – 171 s. : il.

Sylwetki koninian na tle historii powojennego Konina w reportażach i opowieściach dziennikarki „Przeglądu Konińskiego”:

DYMEK Przemysław

Niepokonana Dywizja : 25. Kaliska Dywizja Piechoty w latach 1921-1939.
– Warszawa; Poznań: Oficyna Wydaw. Ajaks. Taktyka i Strategia, 2012. – 232 s. :
il., mapy. – (Wojsko Polskie w Kampanii 1939 Roku)
Zarys historii dywizji oraz jej udział w kampanii wrześniowej.

FLIK Józef, PLOTA Jacek

Obraz Świętego Józefa Kaliskiego : studium warsztatu malarskiego : dzieje
kultu świętego Józefa. – Kalisz: Edytor, 2012. – 159 s. : fot.
Charakterystyka obrazu Świętej Rodziny w kolegiacie kaliskiej i historia
kultu świętego Józefa w Kaliszu.

GOŁDYN Piotr

Sławomir Czerwiński (1885-1931) : minister oświaty, przyjaciel Kalisza. –
Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2013. – 82, [4] s. : il. – (Kalisza-
nie; 6)
Nauczyciel związany z Sompolnem i Kaliszem.

GOŚĆ Renata

Zabytki i walory krajoznawcze gminy Trzcinica / fot. Justyna Muszalska
[i in.]. – Trzcinica: Gminna Biblioteka Publiczna, 2012. – 36 s. : fot., il., pl.
Dworki i pałace, architektura sakralna oraz walory przyrodnicze gminy.
Przewodnik turystyczny.

HISTORIA Kalisza w plakatach : afisze i plakaty w zasobie Archiwum
Państwowego w Kaliszu : [album] / red. Grażyna Schlender; wybór i opisy Anna
Bestian-Zajęc [i in.]; tłum. Caryl Swift. – Kalisz: Archiwum Państwowe; [War-
szawa]: Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, 2012. – 272 s. : il.

Katalog zbiorów uporządkowanych w 19. działach tematycznych i opa-
trzonych komentarzem.

JAJOR Jan

Wybitne postacie Szwajcarii Żerkowskiej / współpraca Robert Rogacki,
Bożena Hałas; oprac. graf. Sławomir Waszak. – Żerków: Gmina Żerków, 2012.
– 64 s. : portr.
Słownik biograficzny.

JAROSZEWSKI Julian

Kultura fizyczna na Ziemi Kaliskiej w latach 1945-1998 / red. Maria Sierakowska. – Konin: Wydaw. Państw. Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie, 2012. – 274 s. : il., mapy, tab.

Historia sportu i kultury fizycznej na Ziemi Kaliskiej.

JAZDON Artur

Wydawcy poznańscy 1815-1914 : kształtowanie środowiska i repertuaru wydawniczego. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2012. – 438 s. : fot., il. – (Prace Biblioteki Uniwersyteckiej; nr 32)

Historia ruchu wydawniczego i księgarstwa w Poznaniu w omawianym okresie.

KALISZ 2013 : informator : kultura, sport, rekreacja, turystyka / oprac. Maria Kubacka-Gorwecka, Monika Sobczak-Waliś; Urząd Miejski w Kaliszu. Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki. – Kalisz: Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka, 2013. – 256 s.

Informator o imprezach kulturalnych i sportowych oraz obchodach rocznic i wydarzeń planowanych w 2013 roku.

KALISZ w bursztynie poezji : wiersze związane z jubileuszem 18,5 wieków Kalisza / red. Zbigniew Kościelak. – Kalisz, 2012. – 87, [4] s. : il.

KARCZEWSKA Wanda

Listy do Seweryna / oprac. Karol Samsel. – Kalisz; Szczecin: Zaulek Wydaw. „Pomyłka”, 2012. – 299, [21] s. : il. – (Powrót do Karczewskiej; 1)

Pisarka związana z Kaliszem i Poznaniem (1913-1995). Listy do Seweryna Pollaka (1907-1987) z lat 1950-1987. Publikacja towarzysząca II Ogólnopolskiemu Festiwalowi Poetyckiemu im. Wandy Karczewskiej – Kalisz 2012.

KARWAT Janusz

Powstanie Wielkopolskie 1918/1919 w historiografii i kulturze : próba analizy i syntezy. – Poznań: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, 2012. – 346 s. : fot., il., portr.

Prezentacja dorobku naukowego historiografii polskiej i niemieckiej oraz obszaru kultury na temat Powstania Wielkopolskiego w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej.

KICMAN Wojciech

Franciszek Toboła [1897-1962] : powstaniec wielkopolski i śląski, pierwszy prezydent Piły / współpraca Marek Toboła. – Piła: [Wojciech Kicman], 2012. – 43 s. : fot., il., portr.

KIEKENAP Bernhard

Szkoła Podchorążych SS w Brunszwiku : z siedzibą w podpoznańskich Owińskach / tłum. Piotr Ogarzyński; red. Anna Nowotnik. – Poznań: Wydaw. Vesper; Luboń: Wydaw. Pomost, 2012. – 176 s. : fot., il. – (Festung Posen 1945; 17)

Historia szkoły i udział podchorążych w walkach w okolicach Kalisza, Koła i Konina.

KOLSKIE biogramy / pod red. Kazimierza Kasperkiewicza. – Koło: Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta Koła n. Wartą, 2012. – 103 s.

Biogramy osób pochowanych na cmentarzu parafialnym w Kole zasłużonych dla społeczności lokalnej.

KOŁUPAJŁO Jan

Miłostowo : najstarsza wieś w powiecie międzychodzkiem / red. Zuzanna Kołupajło. – Kwilcz; Poznań: Introligatorstwo Antoni Pawłowski, 2012. – 150 s. : fot., il., mapy

Historia miejscowości i mieszkańców od 1218 roku.

KOSTOŁOWSKA Ewa

Muzeum im. Adama Mickiewicza w Śmiełowie Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu / oprac. graf. Sławomir Waszak. – Żerków: Gmina Żerków, 2012. – 64 s. : fot., portr.

Historia, właściciele i goście pałacu, pobyt A. Mickiewicza i dzień dzisiejszy muzeum.

KOSTOŁOWSKI Andrzej

Szwajcaria Żerkowska oczami malarzy i pisarzy / oprac. graf. Sławomir Waszak. – Żerków: Gmina Żerków, 2012. – 64 s. : fot., il., portr.

Obraz Szwajcarii Żerkowskiej w literaturze i sztuce.

KOŚCIELAK Zbigniew

Kaliskie siatkarki : Calisia, Augusto, Grzeški, Winiary. – Kalisz, [2013]. – 125 s. : fot. – (Kaliska Biblioteka Sportowa)

Historia kaliskiej siatkówki żeńskiej w latach 1989-2010. M.in. biogramy zawodniczek i trenerów.

KOTOWSKA-RASIAK Ewa

Z kart historii : Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Sieroszewicach (1925-2012). – Sieroszewice: Urząd Gminy, 2012. – 132 s. : fot., il., portr.

Zawiera m.in. wykaz członków Kurkowego Bractwa Strzeleckiego w Sieroszewicach oraz wybór wiadomości o gminie.

KOWALCZYK Maciej

Geneza i pierwsze półwiecze powiatu ostrowskiego (1887-1939) : zarys dziejów ustrojowo – politycznych. – Ostrów Wielkopolski: Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego, 2012. – 125 s. : fot., il., mapy, portr.

Historia administracji lokalnej na obszarze powiatu ostrowskiego od czasów przedrozbiorowych do II wojny światowej.

KOWALCZYK Ryszard

Współczesna prasa lokalna w Wielkopolsce. – Poznań; Opole: Wydaw. Naukowe Scriptorium, 2012. – 492 s. : tab.

Historia i wydawcy prasy lokalnej w Wielkopolsce od lat 90. XX wieku do 2010 roku.

KOWALCZYKIEWICZ Zygmunt

Gadułki koninian i Leksykon koniński / il. Jan Sznajder; red. Mirosław Jurgielewicz. – Konin : Setidava Wydaw. MBP Konin, 2012. – 107 s. : il.

Opowieści i anegdoty z życia mieszkańców Konina oraz wybór regionalnego słownictwa i nazewnictwa.

LEKSYKON krajoznawczo-turystyczny powiatu poznańskiego : oprac. zbiorowe / pod red. Włodzimierza Łęckiego. – Poznań: Powiat Poznański, 2012. – 308 s. : fot., mapy

M.in. historia i noty biograficzne osób.

ŁĘCKI Włodzimierz

Pojezierze Międzychodzko-Sierakowskie : przewodnik / fot. Karol Budziński [i in.]; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Wyd. 8. – Poznań; Warszawa, 2012/2013. – 320 s. : fot., mapy, pl.

Zawiera m.in. notki biograficzne osób.

MAJEWSKI Andrzej

A takie tam... opowieści znad Warty / il. Dorota Pietrzyk. – Konin : Wydaw. MBP „Setidava”, 2012. – 84 s. : il.

Opowieści dot. Konina. Kontynuacja książki „Rosłem razem z moim miastem”.

MALINOWSKI Tadeusz

Mieszkańcy factorii na szlaku bursztynowym z około IX-VIII wieku przed naszą erą w Komorowie, powiat szamotulski / Biblioteka Publiczna Gminy Kaźmierz. – Kaźmierz: Tadeusz Malinowski, Biblioteka Publiczna Gminy Kaźmierz, 2012. – 104 s. : fot., il., pl.

Historia osadnictwa w oparciu o badania archeologiczne.

MATYSEK Kazimierz

Przewodnik po Kostrzynie i okolicach / fot. Jarosław Wicher [i in.]; oprac. graf. Roman Malczewski. – Kostrzyn: Gmina Kostrzyn, 2012. – 28 s. : il. – (Z Dziejów Kostrzyna i Okolic; 3)

Przewodnik turystyczno-krajoznawczy.

MIASTO Poznań w perspektywie badań interdyscyplinarnych / pod red. Anny Weroniki Brzezińskiej i Agnieszki Chwieduk. – Wielichowo: Tipi, 2012. – 234 s. : fot., wykr.

Wybór tekstów poświęconych badaniom Poznania z różnych perspektyw naukowych i kulturalnych.

MIEJSCA pamięci narodowej Ziemi Pleszewskiej – pomniki, tablice, obeliski upamiętniające osoby i wydarzenia historyczne / Pleszewskie Towarzystwo Kulturalne; Muzeum Regionalne w Pleszewie. – Pleszew: PTK, MR, 2012. – 171 s. : fot.

Przedruk publikacji Stanisława Bródki z 1986 roku oraz opracowanie Witolda Hajdasza „Miejsca pamięci narodowej Ziemi Pleszewskiej 1986-2012”. Historia, opis i lokalizacja obiektów w Pleszewie i powiecie pleszewskim.

MUSZKIETA Karol

Kurpiński nasz współczesny / red. Paweł Borowiec. – Włoszakowice: Towarzystwo Muzyczne im. Karola Kurpińskiego, 2012. – 50 s., [12] s. tabl. : fot., il., portr.

Sylwetka kompozytora (1785-1857) oraz popularyzacja jego twórczości. Dot. głównie Towarzystwa Muzycznego im. Karola Kurpińskiego we Włoszakowicach.

MYCIELSCY herbu Dołęga : właściciele Szamotuł i Gałowa. – Szamotuły: Muzeum Zamek Górków w Szamotułach, 2013. – [32] s. : fot., il., portr.

Historia rodów Mycielskich i Rostworowskich oraz wybór fotografii i tablica genealogiczna linii kobyłpolskiej.

NAJDAWNIEJSZE dzieje Koła : (do lat 20. XVI stulecia) / pod red. Krzysztofa Witkowskiego. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Koło: Muzeum Technik Ceramicznych w Kole; Kielce: NEW Fine Grain, 2012. – 157 s. : fot., il.

M.in. rozdział dot. pradziejów Koła w opracowaniu Krzysztofa Gorczycki oraz wybór dokumentów i tekstów źródłowych w opracowaniu Michała Kuleckiego.

OBSZARY Natura 2000 i parki krajobrazowe w województwie wielkopolskim / red. Piotr Basiński, Małgorzata Tarant; konsultacja Jerzy Ptaszyk; Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Poznań; Toruń, 2012. – 240 s. : fot., il., mapy

Charakterystyka i znaczenie parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000 dla ochrony przyrody województwa.

ODDZIAŁOWE Komisje Turystyki Pieszej PTTK : 1952-2012 / red. Stanisław Łuć. – Warszawa: PTTK Zarząd Główny. Komisja Turystyki Pieszej; Radom: Inerat, 2012. – 104 s. : fot., il.

Historia i działalność oddziałowych Komisji Turystyki Pieszej PTTK w Kaliszu, Pleszewie, Poznaniu i Środzie Wlkp. Dot. m.in. działaczy.

OSIĘGŁOWSKI Janisław

Pół wieku na rusztowaniach : czyli rzecz o Henryku Kocie / red. Anna Kaczmarek. – Poznań: Wydaw. eMPI2 Mariana Pietraszewskiego, 2012. – 101 s. : fot., portr.

Poznański artysta plastyk (1927-2008). Biografia i dokumentacja twórczości.

PARAFIA pw. św. Bogumiła w Gnieźnie 1979-2012 / zespół red. Stanisław Pietrzak [i in.]. – Gniezno: Studio EMI, 2012. – 133 s. : il.

Historia parafii, życie religijne, powołania kapłańskie i zakonne oraz wykazy wikariuszy i personelu pomocniczego.

PARAFIA św. Marii Magdaleny w Sompolnie na tle historycznym : praca zbiorowa / pod red. Wojciecha Krzywańskiego, Kazimierza Rulki; fot. Elżbieta Basiul [i in.]. – Włocławek: Włocławskie Wydaw. Diecezjalne, 2011. – 758 s. : fot., il., mapy, portr.

Historia kościoła i parafii św. Marii Magdaleny na tle dziejów społeczno-politycznych i religijnych Sompolna.

POLSCE zawsze i wszędzie służyć będę : mundur i broń Wojsk Wielkopolskich 1918-1919 : [album] / tekst Karol Szaładziński; il. Leszek Rościszewski; red. Magdalena Surma-Konwińska; oprac. graf. Anna Wybierała. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2012. – 110 s. : il.

Ubiór i uzbrojenie powstańców i żołnierzy z okresu Powstania Wielkopolskiego i wojny polsko-bolszewickiej. Rekonstrukcja.

POTOK Roman

Stowarzyszenie Chór Męski „Arion” w Kościanie 1924-2011. – Kościan: Stowarzyszenie Chór Męski „Arion”, Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej, 2012. – 86 s., [16] s. tabl. : fot., il., portr.

Historia chóru, wykazy członków i sylwetki dyrygentów.

POZNAŃ : fakty i liczby : [informator] / Wydział Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Poznania. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2012. – 48 s. : pl., tab., wykr.

Ludność, gospodarka i warunki życia mieszkańców w statystyce.

POZNAŃ we wczesnym średniowieczu. T. 7 / pod red. Hanny Kócka-Krenz; Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. Poznańskie sp. z o.o., 2012. – 228 s. : fot., il., tab., wykr.

Wyniki badań archeologicznych Instytutu Prahistorii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza na Ostrowie Tumskim w Poznaniu.

POZNAŃSKI poradnik antydyskryminacyjny dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin / oprac. Marian Jakub Suchanowski. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2012. – 55 s. : il.

Przykłady dyskryminacji osób niepełnosprawnych oraz przepisy prawne i formy jej przeciwdziałania.

PRZYGODZKI Sławomir

Kalisz wielokulturowy. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2012. – 141 s. : fot., il.

Historia mniejszości narodowych i religijnych do 1945 roku. M.in. dzieje najważniejszych obiektów i sylwetki wybitnych przedstawicieli środowisk mniejszościowych.

ROGACKI Robert

Dzieje ziemi żerkowskiej od roku 1891 do chwili obecnej : kontynuacja dzieła ks. Maksymiliana Łukaszczyka / oprac. graf. Sławomir Waszak. – Żerków: Gmina Żerków, 2012. – 127 s. : fot., il.

Kalendarz wydarzeń. Zawiera m.in. wykaz niemieckich nazw miejscowości.

ROLA i miejsce wspólnoty parafialnej w życiu społecznym : 25-lecie Kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Kaliszu : II sympozjum popularnonaukowe, Kalisz, wrzesień 2012 / red. merytoryczna Edmund Robek [i in.]; Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Kaliszu. – Kalisz: Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła, 2012. – 235 s. : il.

Księga pamiątkowa poświęcona jubileuszowi parafii pw. św. Piotra i Pawła w Kaliszu.

RYSZKA Czesław

Od Józefa do Maryi : od Maryi do Józefa : cztery wieki pielgrzymowania z Kalisza na Jasną Górę. – Kalisz: Sanktuarium Świętego Józefa, 2012. – 274 s., [32] s. tabl. : fot.

Dzieje kaliskiej pielgrzymki pieszej.

SACRATISSIMO CORDI Polonia Restituta : Najświętszemu Sercu Polska Odrodzona : osiemdziesiąta rocznica odsłonięcia i poświęcenia Pomnika Najświętszego Serca Pana Jezusa : [album] / red., koncepcja artystyczna, oprac. graf. Stanisław Grzesiek; fot. Bogusław Hajdasz [i in.]. – Poznań: Archidiecezja Poznańska, Bonami, 2012. – 201 s. : fot., il.

Historia budowy, odsłonięcia i zburzenia pomnika w Poznaniu w 1939 roku oraz jego funkcjonowanie w życiu społecznym miasta.

SIELICKA Grażyna

Powstańcy Wielkopolscy 1918-1919 z parafii Słupia i Tomice. – Jeziorki: Gmina Stęszew, 2012. – 223 s. : fot., il., portr., tab.

Biogramy powstańców wielkopolskich z parafii Słupia i Tomice oraz formy ich upamiętnienia.

[SZEŚĆSET pięćdziesiąt] 650 wydarzeń na 650-lecie Koła : [album] / Ewaryst Jaśkowski [i in.]. – Koło: Urząd Miejski, 2012. – 102 s. : fot., il.

Kalendarium wydarzeń.

[TRZYDZIEŚCI] 30 sposobów na Poznań : przewodnik tematyczny / zespół aut. Armin Mikos von Rohrscheidt [i in.]. – Poznań: Kultour.pl, 2012. – 278 s. : fot., il., mapki

Przewodnik turystyczny.

URBANIAK Miron

Leszczyńskie koszary z lat 1901-1905 na planach budowlanych Archiwum Państwowego w Lesznie. – Leszno: Archiwum Państwowe; Warszawa: Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, 2012. – 310 s. : fot., il., pl.

Historia budowli wojskowych i atlas planów budowlano-technicznych koszar w Lesznie.

URBAŃSKA Bożenna

Raptularza średzkiego część druga. – Środa Wielkopolska: Średzkie Towarzystwo Kulturalne, 2012. – 383 s. : fot., il., portr.

Fakty, wydarzenia i ciekawostki z dziejów miasta oraz sylwetki średzian.

WALCZAK-NIEWIADOMSKA Agata

Jan Sobczyński (1861-1942) : kronikarz Kalisza. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2012. – 93 s. : il. – (Kaliszanie; 5)

Ksiądz, proboszcz parafii św. Mikołaja w Kaliszu, bibliofil i regionalista.

WALORY przyrodnicze ziemi nowomiejskiej : informator przyrodniczy gminy Nowe Miasto nad Wartą / tekst Krystyna Szybiak [i in.]; fot. Anna Andrzejewska [i in.]. – Nowe Miasto nad Wartą: Biblioteka Publiczna Gminy Nowe Miasto nad Wartą, 2012. – 50 s. : fot.

Flora i fauna.

WIELKOPOLANIE wobec wojny polsko-bolszewickiej 1919-1920 : wybrane aspekty z perspektywy 90 lat / red. nauk. Janusz Karwat. – Poznań: Wydaw. Naukowe Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa, 2011. – 155 s.

Szkice historyczne dot. udziału wojsk wielkopolskich w wojnie polsko-bolszewickiej.

WIELKOPOLSKI alfabet pisarek / red. Ewa Kraskowska, Lucyna Marzec. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, [2012]. – 445 s. : fot., il., portr.

Biografie autorek związanych z Wielkopolską od średniowiecza do czasów współczesnych.

WIELKOPOLSKIE Zeszyty Folkloru. – 2013. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2013. – 74 s., [10] s. tabl. : fot., il.

Zawiera: Przewoźny Witold. Wielkopolskie zwyczaje i obrzędy doroczne : lato/jesień.

WIŚNIEWSKA Krystyna

Ludzie i czyny w cesarskim zamku w Poznaniu 1962-1999 / red. Witold Tomasz Machura. – Opole: Scriptorium, 2012. – 180 s. : fot., portr.

Historia, działalność i sylwetki dyrektorów Centrum Kultury „Zamek” w Poznaniu w wymienionych latach.

WOJTALA Tomasz

Bociun : płk. dypl. Ludwik Bociński (1892-1970). – Pleszew: Starostwo Powiatowe w Pleszewie, 2012. – 328 s. : fot., il., portr.

Powstaniec wielkopolski, wojewoda poznański urodzony w Pleszewie.

WRZESIŃSKI słownik biograficzny / red. Roman Nowaczyk. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Września: „Kropka” Jolanta i Waldemar Śliwczyńscy, 2011. – 335 s. : il.

ZBĄSZYŃ na dawnej pocztówce : [album] / oprac. Krzysztof Rzepa; Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu, Burmistrz Zbąszynia, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyślu. – Nowy Tomyśl; [Opalenica: Wydaw. Opalograf], 2012. – 160 s. : fot., il., mapy. – (Nowotomyskie Przechadzki Śladami Dawnych Pocztówek; cz. 4)

Pocztówki z widokami Zbąszynia z obszernym komentarzem historycznym.

ZŁOTÓW nasz i wasz. Cz. 2 / red. Zofia Korpusik-Jelonkowa; Muzeum Ziemi Złotowskiej. – Złotów, 2012. – 336 s. : fot. – (Biblioteka Muzeum Ziemi Złotowskiej)

Pamiętniki Bernadety Kowalskiej i wspomnienia Witolda Skrentnego oraz wybór artykułów Witolda Poczjowca.

ZUM Ausrotten (Na wyniszczenie) : wojenne losy dzieci wronieckich cel 1939-1945 / red. i oprac. Łucja Zielke. – Poznań: Wydaw. Rys, 2012. – 123 s. : fot., il., portr.

Stowarzyszenie Dzieci Wronieckich Cel 1939 w Szamotułach – organizacja, działalność, lista kombatantów i wspomnienia członków. M.in. losy mieszkańców powiatu szamotulskiego wysiedlonych do Jędrzejowa z punktem zbiorowym w więzieniu we Wronkach.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(grudzień 2012–luty 2013)

Biblioteki publiczne w województwie wielkopolskim organizowały imprezy z okazji św. Mikołaja, świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Odbywały się spotkania oplatkowe, podczas których śpiewano kolędy, wystawiano jasełka oraz zapoznawano się z tradycyjnymi zwyczajami i obrzędami. Dzieci wykonywały ozdoby choinkowe, dekoracje i kartki świąteczne.

Podczas ferii zimowych proponowano dzieciom i młodzieży m.in. zajęcia plastyczne, gry i zabawy, konkursy, najczęściej jednak głośne czytanie. Uroczyscie obchodzono Dzień Babci, Dzień Dziadka oraz walentynki.

Odbywały się spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki, rozwijały się Dyskusyjne Kluby Filmowe. Kontynuowana jest akcja „Cała Polska czyta dzieciom”.

Liczne formy popularyzatorskie poświęcone były obchodom Roku Powstania Styczniowego czy Juliana Tuwima.

Grudzień

Baranów (pow. Kępno)

- Spotkanie z Haliną Górecką pn. „Człowiek i jego ziemskie sprawy” oraz występ Michała Bagińskiego, absolwenta Państwowej Szkoły Muzycznej im. A. Tansmana w Kępnie (Mroczeń)
- Wystawa twórczości Aliny Centkiewicz z okazji 105 rocznicy urodzin (Słupia)
- Wystawa twórczości Władysława Broniewskiego z okazji 115 rocznicy urodzin (Słupia)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkanie z podróżnikiem i filmowcem Michałem Szymczakiem
- Spektakl teatralny dla dzieci pt. „Tajemnicze święta Skrzata”

Brzeziny (pow. Kalisz)

- „Małe moliki książkowe w bibliotece” – impreza dla pierwszoklasistów z Brzezin
- „Słoń na hulajnodze” czyli zabawa słowem – impreza dla uczniów klasy I szkoły podstawowej

- „Gwiazdka w Bullerbyn” – świąteczne spotkanie w bibliotece połączone z głośnym czytaniem fragmentu lektury i wizytą św. Mikołaja. W spotkaniu udział wzięli uczniowie klasy II szkoły podstawowej
- „Kolędowanie ze św. Mikołajem” – impreza dla dzieci połączona z głośnym czytaniem opowiadań o świętach Bożego Narodzenia, konkursem na najpiękniejszą choinkę oraz wizytą gościa z dalekiej Laponii
- „Tacy sami” – świąteczne spotkanie integracyjne dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy oraz wolontariuszy z miejscowego gimnazjum, połączone z jasełkami i zabawami prowadzonymi przez kleryków z kaliskiego seminarium

Chodzież

- Uroczystość 10-lecia koła Towarzystwa Przyjaciół Powstania Wielkopolskiego w Chodzieży – spotkanie z Włodzimierzem Łęckim, działaczem turystycznym i krajoznawcą
- Kiermasz świąteczny – ozdoby prezentowane przez panie z klubu „Zrób to Sama”
- Spotkanie sympatyków robótek ręcznych – dzieci wykonywały ozdoby bożonarodzeniowe
- Spotkanie Klubu „Zrób to Sama” (również w styczniu i lutym)
- „Tradycje bożonarodzeniowe w Polsce” – ścieżka edukacji czytelniczej dla młodzieży szkoły podstawowej

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- „Każde dziecko to potrafi” – zajęcia dla dzieci
- Z cyklu „Zwierzyniec” – spotkanie z Jackiem Pałasiewiczem i jego egzotycznymi zwierzętami

Gniezno

- Mikołajkowy bal pasiastych – impreza czytelnicza dla dzieci
- Wieczór autorski z poezją miłosną Szczepana Kropaczewskiego
- Kalendarz Ziemi Gnieźnieńskiej – wernisaż wystawy fotograficznej Klubu Foto 50+
- Mikołajkowy Festyn Różności – impreza dla dzieci

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Na świętego Mikołaja czeka dzieci cała zgraja” – przedświąteczne spotkanie z dziećmi m.in. głośne czytanie (Filia Tursko)
- „Tradycje bożonarodzeniowe w literaturze dziecięcej” – konkurs wiedzy (Filia Kościelna Wieś)
- Kiermasze tanich książek (Biblioteka Gołuchów, Filia Kucharki)

Gostyń

- Spotkanie autorskie z Olgą Rudnicką dla młodzieży
- Spotkania z aktorem Piotrem Witoniem w roli Pana Kleksa

Kalisz

- „O przekładzie na przykładzie” – warsztaty dla maturzystów i studentów filologii polskiej prowadzone przez Jarosława Mikołajewskiego
- „Nad Tybrem i Wisłą” – spotkanie z Jarosławem Mikołajewskim (Biblioteka Główna)
- Zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe – pogadanka dla dzieci (Filia nr 2)
- Bal Mikołajkowy dla podopiecznych warsztatów terapii zajęciowej (Filia nr 3)
- Zwyczaje bożonarodzeniowe – pogadanka dla dzieci (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
- Wspólne kolędowanie – spotkanie poetycko-muzyczne bibliotekarzy i czytelników (Filia nr 7)
- Wspólne kolędowanie – spotkanie poetycko-muzyczne dla pensjonariuszy Ośrodka Opiekuńczo-Pielęgnacyjnego „Salus” (Filia nr 7)
- „Moje świąteczne drzewko” – konkurs plastyczny dla uczniów kl. „0” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- Wystawy:
 - ~ „Świąteczno-noworoczne inspiracje” – wystawa plastyczna przygotowana w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kaliszu (Filia nr 1)
 - ~ „Władysław Broniewski – 115. rocznica urodzin (Filia nr 2)
 - ~ „Boże Narodzenie na pocztówkach (Filia nr 3)
 - ~ „Boże Narodzenie” – wystawa prac plastycznych dzieci ze świetlicy Szkoły Podstawowej nr 1 (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
 - ~ Okolicznościowa wystawa bożonarodzeniowa (Filia nr 7)
 - ~ „Jest taki czas, bardzo ciepły, choć grudniowy...” – wystawa poświęcona tradycji świąt Bożego Narodzenia (Filia nr 9)
 - ~ „155. rocznica śmierci Stanisława Jachowicza” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)

Kępno

- Spotkanie członków Kępińskiego Kurkowego Bractwa Strzeleckiego
- Spotkanie z Wydawnictwem Nowa Era. Szkolenie nauczycieli z terenu powiatu kępińskiego
- Spotkanie z dziennikarką radiowej Trójki Grażyną Dobroń, promocja jej książki „Instrukcja samoobsługi człowieka”
- Kurs fotografii cyfrowej organizowany w ramach Projektu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie pn. „Siłę mam dzięki Wam, ale radzę sobie

sam... – budowanie lokalnego systemu wsparcia”. Szkolenie prowadzone przez Firmę „CENSUS Agnieszka Buczkowska” z Poznania

- V Kępińskie Spotkania Przyrodnicze. Projekcja filmu „Rytmy natury w Dolnie Baryczy”. W spotkaniu z młodzieżą z Gimnazjum im. Polskich Noblistów w Bralinie uczestniczyli: ornitolog Paweł Dolata, a także Łukasz Kozić, Michał Pawlak członkowie Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków Grupy Południowowielkopolskiej. Otwarcie wystawy fotograficznej pt.: „Bezkrwawe łowy”, rezultat II Wielkich Łowów Powiatowych w Złotowie (prace z Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- Spotkanie z Mikołajem dla dzieci z Rodzin Zastępczych. Organizator: Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Nadzieja”
- Wigilia Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol”

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie opłatkowe dla osób niepełnosprawnych, członków Stowarzyszenia Słoneczny Promyk”

Koło

- Jubileuszowa promocja „Rocznika Kolskiego Nr 5” – zorganizowana w sali sesyjnej Ratusza Miejskiego w Kole (wydawcy: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kole, Muzeum Technik Ceramicznych w Kole, Miejski Dom Kultury w Kole, Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta Koła n. Wartą)
- Wigilijne spotkanie członków Koła Przyjaciół Biblioteki z udziałem zaproszonych gości. Spotkanie autorskie z Jerzym Strukiem oraz wieczerza wigilijna
- Zajęcia z biblioterapii dla dzieci – czytanie książek, malowanie fantastycznych rysunków, wykonywanie choinki z papieru toaletowego oraz pudełeczek na prezenty (Filia Dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawa „O młodości, która została nad Obrą. Adam Tomaszewski – życie i twórczość”
- „Znalazłem się w Kościańskiej Krainie Szczęśliwego Dzieciństwa” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu literacko-plastycznego z okazji Roku Janusza Korczaka, skierowanego do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów oraz wystawa prac uczestników
- Z cyklu Czwartki z przedszkolakami: „Na Świętego Mikołaja czeka dzieci cała zgraja”
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Maciej Szymczak: „Straż Miejska w Kościanie”

- Z cyklu Cała Polska czyta dzieciom: spektakl „W poszukiwaniu zaginionego Świętego Mikołaja” z Agencji Artystycznej „Paola Studio Art”; „Miejsce pod choinką” Renaty Piątkowskiej czytano przedszkolakom
- Spotkanie z aniołami, czyli przedświąteczne warsztaty plastyczne dla dorosłych – dekoracje świąteczne wykonywane różnymi technikami. Prowadzenie: Centrum Rekreacji i Terapii Ruchowej RECRCO
- „Pod skrzydłami anioła” – anielskie ozdoby z makaronu i nie tylko ... – warsztaty
- Wigilijny wieczór w Klubie Miłośników Książki
- Tradycje świąteczne – spotkanie z przedszkolakami
- Klub Przyjaciół Trąbka Bombka – spotkanie przy wigilijnym stole z klubowiczami
- Pogadanka: „Pan doktor i jego dzieci” – opowieść o Januszu Korczaku
- Poranki literackie „Boże Narodzenie – zwyczaje i tradycja” – dla dzieci klas „0” i przedszkolaków
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie

Biblioteka Publiczna Gminy

- „Tradycje świąteczne” – spotkanie przedświąteczne z uczniami klasy I szkoły podstawowej, w trakcie którego dzieci wysłuchały opowiadania pt. „Skrzypki Johnny’ego”, dyskutowały o tradycjach świątecznych kulturowanych w ich domach oraz wykonały kartki świąteczne dla swoich bliskich
- „Makiety średniowiecznych grodów” – wystawa prac plastycznych klasy I szkoły podstawowej
- Dekorowanie przez dzieci ozdobami świątecznymi biblioteki przed Bożym Narodzeniem (Filia Racot)
- „Konfrontacje z haftem” – trzy spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz)
- „Gryczane bombki w bibliotece” – zajęcia plastyczne z uczniami kl. I, II i III szkoły podstawowej – dzieci obsypywały kule styropianowe kaszą gryczaną (Filia Stary Lubosz)
- Spotkanie seniorów – dyskusja o nowościach wydawniczych (Filia Turew)
- Zajęcia plastyczne z dziećmi kl. I–III szkoły podstawowej – wycinanie choinek z tektury i ich ozdabianie (Filia Widziszewo)

Kościelec (pow. Koło)

- Konkurs recytatorski: „Czerwieńcie, zieleńcie się słowa”
- Noc w bibliotece – Polska XX/XXI w. – gry i zabawy
- Spotkanie wigilijne z seniorami (Filia Dobrów)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Zwyczaj i tradycje bożonarodzeniowe” – zajęcia dla grupy pięciolatków z Przedszkola „Parkowe skrzaty”

Koźminek (pow. Kalisz)

- Warsztaty teatralne dla klas 1-3 ze Szkoły Podstawowej w Koźminku, prowadzone przez aktorów z Akademii Wyobraźni z Wrocławia

Krobia (pow. Gostyń)

- Wystawa „Gwiazdka”

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ „Poznańska deskorolka w obiektywie Krzysztofa Wysockiego”
 - ~ „Fotografia – moim hobby”. Wystawa zdjęć z warsztatów fotograficznych osób niepełnosprawnych
- Promocja książki Bartosza Blechy „Wolny czy zniewolony, czyli jak kultura wpływa na nasze decyzje”
- Wykład Bartosza Blechy „Miłość w czasach konsumpcji”
- XII koncert „Śpiewamy kolędy – wieczór wigilijny” (Społeczne Ognisko Muzyczne w Krotoszynie), jasełka w wykonaniu uczniów Gimnazjum nr 4 w Krotoszynie
- Konkurs czytelniczy dla szkół ponadgimnazjalnych „Władysław St. Reymont – życie i twórczość” w 145 rocznicę urodzin pisarza
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Świąteczne drzewko – integracyjne warsztaty plastyczne
 - ~ Wystawa Szopek Bożonarodzeniowych – Stowarzyszenie Szkoły na Parcelkach
 - ~ Spotkanie Klubu Mam – Spotkanie Mikołajkowe
 - ~ Udział Biblioteki w III Jarmarku Świątecznym Organizacji Pozarządowych, włączenie się w akcję Cała Polska czyta dzieciom
 - ~ Spotkanie z Jadwigą Plutą, logopedą z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – zajęcia na temat świąt Bożego Narodzenia
 - ~ Bajkowe Świąta z Mikołajem – spotkanie z przedstawicielami z Biadek (współpraca z Filią w Biadkach)
- Pisanie listów do św. Mikołaja (Filia)
- Kartka świąteczna „Bożonarodzeniowa” – konkurs (Filia)
- Najładniejsza ozdoba świąteczna – konkurs (Filia)
- „Mój przyjaciel miś” – konkurs plastyczny (Filia)
- „Misie i niedźwiadki z naszych książek” – rozstrzygnięcie konkursu (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Poezja, Anioły i Ty” – wieczór poetycki (Filia Pawłowice)
- „Przed zapaleniem choinki” – spotkanie oplatkowe Klubu Miłośników Książki (Filia Garzyn)
- „Zofia Bystrzycka i jej książki dla kobiet” – wystawa

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Roman Cieślewicz. 100 plakatów z lat 1955-1995 plus prace edytorskie” – z kolekcji Jacka Jaroszyka („Galeria Lochy”; również w styczniu)
 - ~ „Migawki z krainy fiordów” – fotografie Haliny Radoły („Galeria za Regałami”; również w styczniu)
 - ~ „W kręgu literatury norweskiej” – książki ze zbiorów MBP („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Moje miejsce na ziemi” – wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie sztuk plastycznych, którego organizatorem było Leszczyńskie Stowarzyszenie Dzieciom Niepełnosprawnym przy współpracy z MBP („Galeria Recto Verso”; również w styczniu)
- „Wieczór Norweski”. W programie:
 - ~ Opowieść o św. Łucji
 - ~ „Norwegia warta obejrzenia” – prezentacja multimedialna Haliny Radoły
 - ~ „W kręgu literatury norweskiej” – wykład Katarzyny Tunkiel z UAM

Lipno (pow. Leszno)

- „Wspólnie ubieramy choinkę” – spotkanie dla dzieci

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży Przez kontynenty: „Meksyk dawny i współczesny w literaturze”. Gość: Łukasz Gołębiwski – dziennikarz, krytyk literacki, podróżnik
- Z cyklu: Kulturowy zawrót głowy: „Audiencja III, czyli raj Eskimosów” – spektakl w wykonaniu aktorów Sceny z bliska: Izabelli Tarasiuk i Janusza Andrzejewskiego
- „Z jedwabiu i gliny” – wystawa prac Anny Hryniewicz-Szulc i Antoniego Szulca (Galeria na Piętrze; również w styczniu)
- „Jak chronić połęderskie dziedzictwo” – konferencja podsumowująca badania nad architekturą połęderską w Grubsku. Współorganizatorzy: Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu; Uniwersytet Zielonogórski, Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski

- „Magiczne święto lampionów” – poznawanie zwyczajów adwentowych i warsztaty plastyczne przeprowadzone przez Hankę Billert, etnografa z Muzeum na Gościńcu (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Nocna wyprawa z Hobbitem w poszukiwaniu skarbu krasnoludów...” – impreza czytelnicza (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

Oborniki

- Mikołajki Klubu Mądra Sowa
- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Springerem połączone z promocją książki „Kolej doliny Warty. Historia linii kolejowej Oborniki-Obrzycko-Wronki”
- „Śpiewajmy i grajmy Mu” – wieczór poetycko-muzyczny
- Spotkanie autorskie z Edytą Zarębską.
- „Byłem u św. Mikołaja w Laponii” – spotkanie z Krzysztofem Sadowskim
- Wigilijne spotkanie Klubu Mądra Sowa i przyjaciół
- „Hej, kolęda, kolęda!” – wystawa prac plastycznych uczniów szkół podstawowych w Obornikach

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Bombkowanie” – pogadanka na temat świąt Bożego Narodzenia i zajęcia plastyczne dla dzieci, konkurs na najładniejszą bombkę choinkową
- Kurs podstaw obsługi komputera i internetu dla dorosłych w Szkole Podstawowej w Sierzchowie prowadzony przez bibliotekarkę – latarniczkę Polski Cyfrowej Równych Szans (również w styczniu)
- Wystawa pluszowych misiów wypożyczonych przez czytelników biblioteki

Orchowo (pow. Słupca)

- Zajęcia komputerowe dla seniorów w ramach projektu Polska Cyfrowa Równych Szans – prowadzenie: Andrzej Wojda, Latarnik Polski Cyfrowej (zajęcia cykliczne)

Osiek Mały (pow. Koło)

- „Mikołajkowe spotkania z bajką” dla klas 1-3 – zajęcia plastyczne, głośne czytanie, zabawy ruchowe przy muzyce
- Szkolenie komputerowe dla seniorów w ramach akcji „Fundacja Orange dla Seniorów”
- „Mikołajkowe spotkania z książką” dla maluchów (Filia Osiek Wielki)
- „Magia ozdób świątecznych” – zajęcia dla dzieci (Filia Osiek Wielki)
- „Fun English w bibliotece” – kursy on-line dla dzieci (Filia Osiek Wielki)

Ostrowite (pow. Słupca)

- Warsztaty – wykonywanie świątecznych ozdób z drewna oraz wigilia gminna

Ostrów Wielkopolski

- Wspólne ubieranie choinki, dekorowanie pierników, śpiewanie kolęd podczas spotkania z okazji świąt Bożego Narodzenia (Filia nr 1)
- Spotkanie „W świątecznym nastroju” z sześciolatkami z Przedszkola nr 11 „Calineczka” (Filia nr 7)
- Ogłoszenie powiatowego konkursu międzyszkolnego pt.: „Krzysztof Kamil Baczyński i jego twórczość”
- Ogłoszenie powiatowego konkursu literackiego pt.: „Walentynkowy wiersz miłosny”
- „Choinka łączy pokolenia” – spotkanie dla czytelników biblioteki i mieszkańców osiedla, poprzedzone wykonaniem tradycyjnych ozdób (Filia nr 6)

Pleszew

- „Tradycje bożonarodzeniowe w Polsce i na świecie” – wykład Kornelii Ćwiklak w ramach Bibliotecznego Saloniku Kulturalnego

Pobiedziska (pow. Poznań)

- Koncert kolęd – wspólne śpiewanie kolęd z Dorotą Lutomską w Klubach Seniora (filie Biskupice i Pomarzanowice)
- Wystawa ozdób choinkowych rękodzielniczych z działającego przy Bibliotece Klubu Rękodzieła, wspólne śpiewanie kolęd

Pogorzela (pow. Gostyń)

- „Polska książka pod holenderską choinką” – zbiórka książek dla Polonii holenderskiej

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Puc, Bursztyn i goście” – konkurs czytelniczy (Filia Przemęt)
- „List do Świętego Mikołaja” – konkurs plastyczno-literacki (Bucz)
- „I nastanie czas kolędy” – pogadanka o świętach (Bucz)
- „Spotkanie mikołajkowe” – Miła Wizyta Emeryta (Filia Kaszczor)
- „Mój wymarzony książkowy prezent gwiazdkowy” – konkurs i wystawa prac (Filia Mochy)

Przykona (pow. Turek)

- Konkurs Piosenki Ekologicznej

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Kółko Astronomiczne – zajęcia teoretyczne oraz obserwacje (również w styczniu i lutym)

Rychtal (pow. Kępno)

- Rysujemy portret Mikołaja – zajęcia plastyczne dla najmłodszych
- „Boże Narodzenie w literaturze” – wystawa książkowa

Słupca

- Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego „Czym podróżuje św. Mikołaj?” i wystawa pokonkursowa

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wernisaż wystawy rysunku „Sugestie pejzażu” mieszkanki Gminy Strzałkowo – Lucyny Kaczmarkiewicz
- Z cyklu Spotkania Ludzi Ciekawych Świata – spotkanie z podróżnikiem Krzysztofem Kryzą na temat Syberii
- „Planeta Biblioteka – podróż do książkowa” – zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym (również w styczniu i lutym)
- Spotkanie dzieci w wieku przedszkolnym ze Świętym Mikołajem z Miry
- „Wiara, siła, męstwo to nasze zwycięstwo” – zajęcia biblioterapeutyczne dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną – mieszkańców DPS w Strzałkowie (również w styczniu i lutym)

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Karta Bożonarodzeniowa” – konkurs i wystawa pokonkursowa

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Tajemnicze święta Skrzata” – spektakl krakowskiego teatru „Maska”
- Wystawa „Powstanie Wielkopolskie 1918-1919” poświęcona swarzędzkim powstańcom (Galeria Wielokropek)
- Spotkanie okolicznościowe poświęcone 94. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Świąteczny Konkurs Internetowy” – uczestnicy odpowiadali e-mailowo na pytania dotyczące informacji znajdujących się na naszej stronie internetowej
- „Królowa Śniegu” – przedstawienie kukiełkowe dla dzieci przygotowane i wykonane przez bibliotekarkę i pracowników Centrum Kultury
- Wystawa: „Szczeńliwa Gwiazdka”
- „Nasza bajeczka” – konkurs czytelniczy (Filia Stare Bojanowo)

- „Opowiadania pod choinkę” – Cała Polska Czyta Dzieciom (Filia Stare Bojanowo)
- „Aniołek z papieru” – wykonanie ozdoby przez przedszkolaków (Filia Czacz)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci z Elżbietą Krygowską-Butlewską
- „Anioł bożonarodzeniowy” – konkurs dla dzieci

Turek

- Warsztaty literackie – prowadzenie Lech Lament (również w styczniu i lutym)
- Biblioteczny Klub Filmowy. Projekcja filmu „Forrest Gump” – prelekcja Justyny Hofman-Przybylskiej
- Spotkanie autorskie z Jackiem Komudą
- Rodzinne Czytanie – akcja promująca głośne czytanie dzieciom (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży, Filia nr 4; również w styczniu i lutym)
- „Spotkanie z bajką” – zajęcia biblioterapeutyczne dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku (Czytelnia dla Dzieci i Młodzieży; również w styczniu i lutym)
- Zajęcia plastyczne dla uczniów szkoły podstawowej
- Program 50+:
 - ~ „Elity kulturalne w polskim dziedzictwie kulturowym” – wykład Mariana Walczaka

Wągrowiec

- Świąteczne warsztaty plastyczne
- Szkolenie komputerowe dla seniorów w ramach programu Polska Cyfrowa Równych Szans (również w styczniu i lutym)

Wijewo (pow. Leszno)

- „Tradycje świąt Bożego Narodzenia” – pogadanka, głośne czytanie

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Sobotnie poranki w bibliotece” – zajęcia dla dzieci

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Warsztaty literacko-plastyczne dla dzieci z Elżbietą Krygowską-Butlewską (Filie Krzycko Wielkie i Bukówiec Górny)
- „Kartka bożonarodzeniowa” – podsumowanie konkursu plastycznego dla dzieci

Zagórow (pow. Słupca)

- Wystawa prac mieszkańców DPS w Zagórowie (Filia Trąbczyn)
- Spotkanie z mieszkańcami DPS w Zagórowie – tradycje ludowe związane ze świętami Bożego Narodzenia

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Miłość w czasach konsumpcji” – wykład Bartosza Blechy oraz promocja jego książki „Wolny czy zniewolony”
- Wystawa fotograficzna z Międzynarodowych Warsztatów Ceramicznych w Zdunach w roku 2010
- „Książka pod choinkę” przedświąteczny kiermasz książek
- Warsztaty ozdób świątecznych (Konarzew)
- Tematyczne spotkania z przedszkolakami (Zduny, Konarzew)

Styczeń

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Ireny Jurgielewiczowej z okazji 110 rocznicy urodzin (Słupia)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Spotkania w ramach Akademii Młodego Czytelnika dla dzieci przedszkolnych
- Spotkanie organizacyjne Kółka Fotograficznego

Brzeziny (pow. Kalisz)

- „Pożeracze liter w bibliotece” – inauguracja działalności Świerszczykowego Klubu Pożeraczy Liter – impreza dla najmłodszych czytelników
- Wyprawa na Antarktydę – impreza dla dzieci z cyklu „Tego nie ma w podręczniku...” połączona z głośnym czytaniem lektury pt. „Zaczarowana zagroda” oraz zabawami plastycznymi i konkursem na najpiękniejszego pingwina

Chodzież

- Spotkanie autorskie z Janem Nowickim

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- Zajęcia dla dzieci:
 - ~ „Kolorowa zima”
 - ~ „Każde dziecko to potrafi”

- Trening kreatywności dla dzieci – warsztaty prowadzone przez Marcina Przybyła
- Warsztaty teatralne dla dzieci prowadzone przez Andrzeja Pieczyńskiego
- Bal karnawałowy dla dzieci

Gniezno

- 100 lat z harcerską książką – wernisaż wystawy
- Dziecko 2012 – wernisaż wystawy z zasobów Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- Nie od razu Narnię zbudowano – impreza dla dzieci zorganizowana w ramach IV Konwentu Fantastyki Fantasmagoria
- Ludzie i ich pasje – cykliczne spotkania dla młodzieży (Wiktor Koliński)

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Biblioferie” – zajęcia plastyczne, gry planszowe, warsztaty ozdób z filmu, zagadki książkowe, balik karnawałowy (Oddział Dla Dzieci)
- „Zimowy zawrót głowy”: rebusy, zagadki, krzyżówki – zajęcia z dziećmi (Filia Tursko)
- „Przydrożne znaki wiary Ziemi Pleszewskiej” – prelekcja Stanisława Małyszko
- „Literatura i kultura krajów niemieckojęzycznych” – prelekcja Franka M. Schustera
- Warsztaty taneczne dla członków Zespołu Pieśni i Tańca Tursko

Gostyń

- Galeria Jednego Obrazu
- Wystawy:
 - ~ „Przestrzeń wyobraźni” (również w lutym)
 - ~ „Królowa poezji przedszkolnej – Dorota Gellner”
- Konkurs ankietowy „Wiem wszystko” dla dzieci i młodzieży i impreza podsumowująca
- Konkurs plastyczny, impreza podsumowująca i wystawa pokonkursowa „Dorota Gellner dzieciom”

Kalisz

- „Myć się czy wietrzyć” – zajęcia dla maturzystów i studentów filologii polskiej prowadzone przez Małgorzatę Sokołowską
- „Myć się czy wietrzyć. Dramatyczne dzieje higieny od starożytności do dziś” – spotkanie z Małgorzatą Sokołowską (Biblioteka Główna)
- Wycieczka uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niesłyszącej w Kaliszu – zwiedzanie

wystawy, zapoznanie się z pracą Działu Udostępniania Zbiorów (Biblioteka Główna)

- „Kolorowa ortografia” – zajęcia z dziećmi ze szkoły podstawowej (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
- „Ilustrujemy bajki Perraulta” – konkurs plastyczny w ramach akcji Zima 2013 (Filia nr 2)
- Wystawy:
 - ~ „W krwawym polu srebrne ptaszę... O czym mówią pieśni Powstania Styczniowego” (Biblioteka Główna)
 - ~ „110. rocznica urodzin Aleksandra Kamińskiego (Filia nr 2)
 - ~ „20. rocznica I Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (Filia nr 3)
 - ~ „Rok 2013 Rokiem Powstania Styczniowego” (Filia nr 4)
 - ~ „2013 Rokiem pamięci o Powstaniu Styczniowym – w 150. rocznicę wybuchu” (Filia nr 9)
 - ~ „Podróż za jeden uśmiech” i inne książki Adama Bahdaja (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
 - ~ „Dzień Babci i Dziadka” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
 - ~ „110. rocznica urodzin Ireny Jurgielewiczowej (Filia nr 16)

Kępno

- Spotkanie oplatkowe Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych
- Spotkanie członków Zarządu Powiatowego Koła Pszczelarzy w Kępnie
- Akcja „Ferie z Filmem 2013 w bibliotece”, przygotowana przez Centrum Edukacji Obywatelskiej wraz ze Stowarzyszeniem Nowe Horyzonty

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Zajęcia z usprawniania czytania – m.in. ćwiczenia poprawiające koncentrację oraz zrozumienie czytanego tekstu – prowadzenie Marcin Przybył

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ „Powstanie Styczniowe”
 - ~ „Znam swoją gminę”

Koło

- Wystawa „Powstanie Styczniowe” – 150. rocznica wybuchu (czytelnia PiMBP)
- „Z torebką przez świat” – finał konkursu plastycznego oraz pokonkursowa wystawa prac dzieci (Filia Dla Dzieci)

- Zajęcia biblioterapeutyczne: czytanie książek, wykonywanie bransoletek z guzików malowanie najbardziej zabawnej życiowej przygody (Filia Dla Dzieci)
- Ferie ze smokiem Nudożerem – czytanie książek; robienie: kota z papieru, kwiatu oraz ptaka z rolki po papierze toaletowym; malowanie i rysowanie (Filia Dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Malarskie oblicza powstania styczniowego” (w 150. rocznicę wybuchu; ze zbiorów MBP)
 - ~ „Moja ulubiona książka” – wystawa prac uczniów klas I-III biorących udział w konkursie plastycznym zorganizowanym przez Szkołę Podstawową w Starych Oborzyskach
- „Mróz, śnieg i coś jeszcze” – zabawa literacko-plastyczna
- Madagaskar według Krzysztofa Sadowskiego – spotkanie z podróżnikiem, dziennikarzem radiowym, autorem reportaży
- Klub Przyjaciół Trąbka Bombka: W Krainie Eskimosów; Dzień Babci i Dziadka
- Z cyklu Czwartki z przedszkolakami: „My się zimy nie boimy...”
- „Pan doktor i jego dzieci” – opowieść o Januszu Korczaku. Pogadanka
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Czesław Wieczorek: „Sto lat piłki nożnej w Kościanie”
- Spotkanie z Marią Bartkowiak i Malwiną Borowską – ceramika

Biblioteka Publiczna Gminy

- Recenzowanie wierszy młodych racockich poetów przez Urszulę Ciszewską wobec grona czytelników (Filia Racot)
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego (Filia Stary Lubosz)
- „Talerzykowe bałwanki w bibliotece” – zajęcia plastyczne z uczniami klasy I, II i III szkoły podstawowej (Filia Stary Lubosz)
- Zajęcia plastyczno-muzyczne – dzieci wykonują bałwanki, maski wykorzystując papierowe talerzyki i papier kolorowy (Filia Widziszewo)

Kościelec (pow. Koło)

- „Nie tylko książki” – warsztaty filcowania oraz wykonywanie kwiatów z biuły

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „150 rocznica wybuchu Powstania Styczniowego” – wystawa książek

Koźminek (pow. Kalisz)

- Spektakl dla dzieci „Wędrówki Stasia” Akademii Wyobraźni z Wrocławia

Krobia (pow. Gostyń)

- Balik karnawałowy dla dzieci
- Wystawa „Babciom i dziadkom”
- „Migawki z Norwegii” – prezentacja Haliny Radoły dla młodzieży (Filia Pu-
dliński)

Krotoszyn

- Wystawa rysunków Czesława Herby w „Mini Galerii”
- „23.01.1945 r. – wyzwolenie Krotoszyna” – wystawa materiałów z własnych
zbiorów
- „Kwiaty polskie w malarstwie Małgorzaty Zimniak” – wystawa obrazów
- Spotkanie z Czesławem Herbą, autorem książki „Wspomnienia Sybiraka” –
dla uczniów ZSP nr 1 w Krotoszynie
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ „Bezpieczne ferie” – spotkanie z Piotrem Szczepaniakiem z Komendy
Powiatowej Policji w Krotoszynie
 - ~ „Komputerowy świat” – dzień komputerów w Bibliotece, organizator Fir-
ma Komputerowa „Hardbit”, prezentacja najnowszych gier na CD, kon-
kursy
 - ~ Teatr Maska z Krakowa: przedstawienie „Magiczna księga”
 - ~ Spotkanie w Centrum Fitness Gladiator – aerobik dla dzieci
 - ~ „Bezpieczny przejazd – zatrzymaj się żyj” – spotkanie z przedsta-
wicielami PKP Polskich Linii Kolejowych S.A.
 - ~ Spotkanie z przedstawicielami Nadleśnictwa Krotoszyn: „Las i zwierzęta
zimą”
 - ~ „Roztańczone ferie” – nauka tańca, prowadziła Aleksandra Drygas, in-
struktor tańca KOK
 - ~ Krotoszyn w czasach rycerstwa według Pocztu Wierzbęty – spotkanie
z Bractwem Rycerskim Poczta Wierzbęty z Krotoszyna
 - ~ „Promowanie zdrowego trybu życia” – spotkanie z Łukaszem Rabendą,
propagatorem zdrowia
 - ~ Spotkanie z Sylwią Jandrysiewicz, kucharzem z Restauracji Wawrzyniak
 - ~ Wystawa „Rok 2013 – Rokiem Juliana Tuwima”
 - ~ Klub Mam – „Zima lubi dzieci”
- „Jaka to melodia” – słuchanie koled i odgadywanie ich tytułów (Filia)

- „Złote myśli” – wspólnie wyszukujemy i tworzymy gazetkę na spotkaniu z czytelnikiem dziecięcym (Filia)
- „Bajkolandia – nocne czytanie” – uczniowie kl. I-IV szkoły podstawowej (Filia)
- „Dbajmy o swoje bezpieczeństwo w czasie ferii” – spotkania w oddziale przedszkolnym (Filia)
- Konkurs plastyczny „Portret Króla Macjusia Pierwszego” (Filia)
- „Lubię gry planszowe” – w czasie przerwy wakacyjnej przeprowadzono zajęcia dla dzieci i młodzieży wprowadzające i doskonalące umiejętność gry w warcaby (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Dbaj o swoją urodę” – spotkanie z kosmetyczką (Filia Garzyn, GCK)

Krzykosy (pow. Środa Wlkp.)

- „Spotkanie z baśnią malucha” – zabawy na śniegu
- Warsztaty dla dzieci „Zrób to sam”
- Warsztaty dla dzieci i dorosłych „Decoupage” (również Filia Pięczkowo)

Kuślin (pow. Nowy Tomyśl)

- „Magiczna Polska wielu kultur”. Goście: Anna Olej-Kobus i Krzysztof Kobus; podróżnicy i fotograficy, autorzy książek podróżniczych

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „5 lat Dyskusyjnego Klubu Książki w Lesznie” – wystawa jubileuszowa („Galeria za Regałami”; również w lutym)
- Spotkanie autorskie z Elżbietą Cherezińską, autorką książek historycznych m.in. cyklu skandynawskiego „Północna droga”
- „5 lat Dyskusyjnego Klubu Książki w Lesznie” – spotkanie jubileuszowe

Lipno (pow. Leszno)

- „Ferie w Bibliotece” obejmujące m.in.: wycieczkę do Nadleśnictwa „Karczma Borowa”, Muzeum Okręgowego i kina Cinema 3D, pieczenie i gotowanie wykonywane przez dzieci i rodziców (GBP i Filia Wilkowiec)

Miedzichowo (pow. Nowy Tomyśl)

- „Namibia. 9000 km afrykańskiej przygody”. Goście: Anna Olej-Kobus i Krzysztof Kobus; podróżnicy i fotograficy, autorzy książek podróżniczych

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży Przez kontynenty: „Kuba – muzeum niespełnionych marzeń”. Goście: Anna Olej-Kobus i Krzysztof Kobus; podróżnicy i fotograficy, autorzy książek podróżniczych

- Dyskusyjny Klub Książki: KSIĄŻKoterapia na długie zimowe wieczory – spotkanie otwarte z udziałem poznańskich autorek: Iwony J. Walczak i Joanny Opiat-Bojarskiej oraz ich gościa Magdaleny Kawki
- Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: Zimowy czas, świąteczny czas – koncert w wykonaniu Michaliny Brudnowskiej (śpiew) i Wojciecha Wiśniarskiego (gitara)
- „Stoi na stacji lokomotywa” – ferie z Julianem Tuwimem (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Z cyklu: Godziny dla Rodziny – „Podróżowanie z dziećmi” – spotkanie z podróżnikami Anną Olej-Kobus i Krzysztofem Kobusem (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

Oborniki

- Koncert świąteczny w wykonaniu uczniów Szkoły Muzycznej YAMAHA
- Góralskie jasełka i nie tylko (w wykonaniu uczniów szkół podstawowych w Sycynie i Chrustowie)
- „Zagrajmy i zaśpiewajmy Jezuskowi” – koncert uczniów Aliny Forsyśiak
- „Nie starzeje się ten, kto nie ma na to czasu” – wykład Jolanty Szwalbe w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Spełnienia marzeń...” – wystawa kart okolicznościowych autorstwa Magdaleny Krytkowskiej
- „Teatr od kulis” – wycieczka do teatru dla dzieci. Poznanie pracy Teatru im. Wojciech Bogusławskiego w Kaliszu.
- „Razem w bibliotece” – zajęcia plastyczno-literackie dla dzieci: rozmowy o ulubionych książkach, malowanie scen z nich, gry planszowe, układanie klocków
- Spotkanie z Małgorzatą Pecold – fotograf z Kalisza i warsztaty fotograficzne – w ramach projektu „Pasjonowanie codzienności” w konkursie „Aktywna Biblioteka” Programu Rozwoju Bibliotek

Orchowo (pow. Słupca)

- Spektakl „Legenda Lech, Czech i Rus” w wykonaniu aktorów teatru Art-Re z Krakowa
- Zajęcia komputerowe dla seniorów

Osiek Mały (pow. Koło)

- „Kolory Kultury – cykl warsztatów plastycznych i teatralnych dla dzieci i młodzieży” – etap I – czterodniowe warsztaty prowadzone przez Teatr Wielkie Koło im. Jacka Łabacza z Będzina

- „Wyprawka dla malucha” – nowonarodzone dzieci z całej gminy otrzymują „paczkę powitalną” (książka, list gratulacyjny z zaproszeniem do biblioteki, lista książek do wspólnego czytania dla rodziców)
- „Z życia wzięte” – wystawa nowości i nie tylko (Filia Dęby Szlacheckie)

Ostrowite (pow. Słupca)

- Spotkanie integracyjne (konkurs kulinarny, pokaz wizażu, prelekcja dot. dawnego Ostrowitego)

Ostrów Wielkopolski

- Zajęcia szachowe dla dzieci „Graj jak Kasparow” (Filia nr 1)
- Ogłoszenie konkursu szkolnego pt.: „Kalendarz pełen zagadek” (Filia nr 7)

Piaski (pow. Gostyń)

- Zgaduj zgadula dla dzieci pt. „Zagadki z muzycznej szufladki”

Pleszew

- „Zosia – Samosia” – impreza czytelnicza dla przedszkolaków w ramach obchodów Roku Tuwima (Filia Kuczków i Piekarzew)
- Wystawa „Rok Powstania Styczniowego w Polsce i na Litwie”
- Wystawa „Rok 2013 rokiem Juliana Tuwima”
- Ferie 2013:
 - ~ „Książka i zabawa to świetna sprawa” – zajęcia literacko-plastyczne
 - ~ „Biało, mroźnie i zimowo spędzaj ferie kolorowo!” – warsztaty plastyczne, projekcje filmowe, konkursy czytelnicze (Filia Taczanów Drugi)
 - ~ Gdy pada śnieg – gdy słońce świeci w bibliotece wesoło bawią się dzieci” – zajęcia literacko-plastyczne (Filia Zawidowice)
 - ~ „Z książką przez zimowy czas” – zajęcia edukacyjne związane z promocją czytelnictwa (Filia Kowalew)
 - ~ „Ferie na zimowo” – projekcje filmowe, zajęcia plastyczne, zabawy zręcznościowe (Filia Kuczkow i Piekarzew)

Pobiedziska (pow. Poznań)

- I Gminny Turniej Szachowy – dla mieszkańców gminy Pobiedziska
- „Powstanie Styczniowe 1863” – wystawa z okazji 150 rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego
- „Moja Rodzina”, „Mój młodszy brat” – warsztaty z elementami biblioterapii dla dzieci na podstawie książek M. Krajewskiej z okazji Dnia Babci i Dziadka

Powidz (pow. Słupca)

- „Uroki Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego” – wystawa poplenerowa (również w lutym)

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Legendarne warsztaty o Ziemi Przemęckiej – również w lutym (Filia Kaszczor)
- Wystawa: „W osadzie rycerskiej” (Filia Kaszczor)
- „Wielcy i niezapomniani – Maria Rodziewiczówna” – wystawa książek (Bucz)
- „Bingo po angielsku – zabawy słowne” – Miła Wizyta Emeryta (Filia Kaszczor)

Przykona (pow. Turek)

- Przegląd Dorobku Artystycznego Szkół

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Ferie z filmem w bibliotece. Prezentacja filmów: „Max Minsky i ja”, „Thembi” i „Przeznaczone do burdelu”
- Spotkanie organizacyjne uczestników projektu „Doświadczalnia”

Rychtal (pow. Kępno)

- Dzień Babci i Dziadka – wykonanie laurek z życzeniami

Rydzyzna (pow. Leszno)

- „Malowanie z wyobraźni” – konkurs plastyczny

Sompolno (pow. Konin)

- Wystawy:
 - ~ „Poległym na chwałę – żywym na otuchę” – 150. rocznica powstania styczniowego
 - ~ „2013 rok Rokiem Juliana Tuwima”
 - ~ „Niezwykła postać w dziejach Wielkopolski” – w 200. rocznicę urodzin Hipolita Cegielskiego (Filia Lubstów)
 - ~ „Powstanie Styczniowe”
- „Generał Mierosławski i jego grupa w potyczce pod Lubstowem” – w 150. rocznicę wybuchu powstania styczniowego – pogadanka dla młodzieży (Filia Lubstów)

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Z cyklu Spotkania Ludzi Ciekawych Świata:
 - ~ „Wieczór Neapolitański w trzech aktach ze śpiewem” – spotkanie z radną gminy Strzałkowo
 - ~ „Poznański Dywizjon Myśliwski nad Wielkopolską w wojnie obronnej 1939 roku” – spotkanie z historykiem Łukaszem Łydzką
- Zajęcia komputerowe dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną – mieszkańców DPS w Strzałkowie (również w lutym)

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Rok 2013 – Rokiem Juliana Tuwima” – wystawa tematyczna

Swarzędz (pow. Poznań)

- „W szuwarach dni” – promocja tomiku poezji Haliny Dziszyńskiej-Błachnio
- Wystawa artysty Henryka Błachnio, autora ilustracji tomiku „W szuwarach dni” (Galeria Wielokropek)
- Grupa Zabawowa – cotygodniowe spotkania maluchów w wieku od 6 miesięcy do 3 lat (również w lutym)

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Śmigielaczek” – uruchomienie i rozpoczęcie działalności Grupy Zabawowej dla dzieci w wieku od 1 do 3 lat
- „Zimowa Akademia Malucha”: Gry i zabawy integracyjne, wyjazd do kina Galeria
- „Zimowa spartakiada” – zabawy i gry na powietrzu
- Wystawa: „Charles Perrault – francuski bajkopisarz – 85 rocznica urodzin”
- „Laurka dla babci dziadka”; „Drzewko szczęścia” – konkursy i zajęcia plastyczne (Filia w Starym Bojanowie)
- „Bałwanki” – wydzieranki, wyklejanki dla przedszkolaków (Filia Czacz)
- Laurka dla babci i dziadka” – zajęcia plastyczne (Filia Czacz)
- „Ulepimy bałwana” – czytanie bajki przedszkolakom (Filia Czacz)
- Wycieczka do lasu i kulig – wspólnie z MBP w Śmiglu (Filia Czacz i Nietążkowo)
- „Niespodzianka dla Dziadków” – zajęcia plastyczne (Filia Nietążkowo)

Turek

- Wystawy:
 - ~ Rok 2013 – Rokiem Juliana Tuwima
 - ~ Rok 2013 – Rokiem Powstania Styczniowego
- Biblioteczny Klub Filmowy. Projekcja filmu „Wino truskawkowe” – prelekcja Piotra Wojtanka

Wągrowiec

- „Dyskusyjny Klub Książki 2008-2013” – wystawa

Zagórów (pow. Słupca)

- Wystawa fotograficzna „Cztery pory roku” – prace członków Słupeckiej Organizacji Turystycznej (również w lutym)
- Szkolenia komputerowe dla osób 50+ w ramach projektu Polska Cyfrowa Równych Szans (również w lutym)

Zbąszyń (pow. Nowy Tomyśl)

- „Magiczna Polska wielu kultur”. Goście: Anna Olej-Kobus i Krzysztof Kobus; podróżnicy i fotograficy, autorzy książek podróżniczych

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Ferie z filmem w bibliotece” (Filie: Zduny, Baszków, Konarzew)
- „Zrób to sam” – robimy laurki dla babci i dziadka (Filia Baszków)
- „Karnawałowy zawrót głowy” – gry i zabawy przy muzyce (Filia Baszków)
- „Papierowe szaleństwo” – wycinamy z papieru (Filia Baszków)
- „Odlotowe gry planszowe” – konkurs gier planszowych (Filia Baszków)
- „Komputer źródłem wiedzy i rozrywki” – rysujemy w edytorze graficznym PAINT (Filia Baszków)
- „Dwie Dorotki” – spektakl teatralny dla dzieci w ramach cyklu „Rodzinne, sobotnie popołudnia w bibliotece (Filie Zduny, Baszków, Konarzew)
- Jasełka dla dzieci z przedszkola (Zduny)
- „Link do przyszłości” – spotkanie z Tomaszem Kolinko (Filia Zduny)
- „Serfuję – respektuję” – spotkanie dla przedszkolaków z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu (Filia Zduny)

L u t y

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Marii Rodziewiczówny z okazji 150 rocznicy urodzin (Słupia)
- Wystawa twórczości Karola Bunscha z okazji 115 rocznicy urodzin (Słupia)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Konkurs literacki z okazji walentynek
- Spotkanie Kółka Fotograficznego

Brzeziny (pow. Kalisz)

- „Rodzina pana Pingwina” – spotkanie z cyklu „Tego nie ma w podręczniku...” dla uczniów klasy II. Wyprawa do krainy lodowych pól bieguna południowego i poznanie jej niezwykłych mieszkańców połączona z działaniami plastycznymi w grupach
- „Alfabet na śniadanie” – kolejna wizyta Pożeraczy Liter w bibliotece. Głośne czytanie śmiesznych wierszyków, gry i zabawy czytelnicze oraz uroczyste wręczenie legitymacji małym członkom Świerszczykowego Klubu
- „Gdzie mieszkają Eskimosi?” – impreza czytelnicza dla klasy III. Drużynowy konkurs sprawdzający znajomość treści lektury „Anaruk chłopiec z Grenlandii” oraz zabawa w kalambur

Chodzież

- Międzynarodowy Dzień Kota – wizyta zaproszonego gościa z dziećmi przedszkolnymi w Oddziale dla Dzieci
- „Z czego Chodzież słynie, notowanie w rymie” – spotkanie młodzieży szkolnej w ramach projektu grantowego „Aktywna biblioteka”
- Tworzymy ze sznurka – manualne zajęcia dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Agatą Widzowską-Pasiak w ramach projektu „Z czego Chodzież słynie, notowanie w rymie”
- Spotkanie z podróżnikiem i autorem książek podróżniczych Robertem Maciągiem

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- Zajęcia dla dzieci:
 - ~ „Każde dziecko to potrafi”
 - ~ „Co w lesie piszczy”
 - ~ „F&F czyli Fajne Ferie” (Filia Żydowo)

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Walentynkowo i literacko w bibliotece – krzyżówki i zgadywanki dla dzieci z okazji walentynek

Duszniki (pow. Szamotuły)

- Lekcja flirtu z „Panem Tadeuszem” – walentynkowe czytanie poematu Adama Mickiewicza z podziałem na role
- Warsztaty dziennikarskie prowadzone przez Krzysztofa Sadowskiego z Radia Merkury

Gizałki (pow. Pleszew)

- Quiz dla dzieci – impreza w ramach obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu

Gniezno

- Gnieźnianie pojedynczo i grupami – wernisaż wystawy fotograficznej Krzysztofa Łukasika

Gołuchów (pow. Pleszew)

- „Moja kartka walentynkowa” – konkurs plastyczny dla kl. II-IV (Filia Kościelna Wieś)
- „Julian Tuwim dzieciom” – konkurs recytatorski dla klas I-VI (Filia Kościelna Wieś)
- Spotkanie autorskie z Urszulą Kozłowską autorką książek dla dzieci (Oddział Dla Dzieci, Filia Tursko)

Gostyń

- Wystawa „Koty nasze kochane”
- Koncert Kuby Michalskiego – „Ballady Leonarda Cohena”
- Konkurs recytatorski „Jesteśmy razem – mój przyjaciel i ja” – współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 1
- „Brazylia” – prezentacja Haliny Radoły dla dzieci (Filia Daleszyn)

Kalisz

- Spotkanie z Agatą Walczak-Niewiadomską, autorką książki „Jan Sobczyński” z serii „Kaliszanie” (Biblioteka Główna)
- „GLORIA VICTIS. Miejsca pamięci powstania styczniowego na terenie powstańczego województwa kaliskiego” – wykład Moniki Sobczak-Waliś dla członków Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (Biblioteka Główna)
- „Powstanie Styczniowe” – zwiedzanie wystawy okolicznościowej i lekcja historyczna dla studentów Filologii Polskiej UAM w Kaliszu oraz uczniów I LO prowadzona przez Monikę Sobczak-Waliś (Biblioteka Główna)
- „Kolorowa ortografia” – zajęcia z dziećmi ze szkoły podstawowej (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
- Poznajemy jak zbudowana jest książka oraz jak powinniśmy dbać o książki – zajęcia z przysposobienia czytelniczego dla 6-latków z przedszkola (Filia nr 2)
- „Walentynki na wesoło. Najzabawniejsze wiersze o miłości w interpretacji uczestników spotkania” – wieczór literacki Koła Przyjaciół Biblioteki (Filia nr 5)
- Jubileusz 10-lecia Filii nr 7 – spotkanie bibliotekarzy i czytelników
- Język angielski na wesoło – zajęcia z przysposobienia czytelniczego dla dzieci współorganizowane ze Szkołą Helen Dorn English (Filia nr 7)
- Wystawy:
 - ~ „Walentynkowe niespodzianki” – wystawa plastyczna przygotowana w Szkole Przysposabiającej do Pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (Filia nr 1)
 - ~ „Dzieci chcą się uczyć” – wystawa przygotowana w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 (Filia nr 1)
 - ~ „185. rocznica Juliusza Verne’a” – wystawa książek (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ „540. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika” – wystawa książek (Filia nr 1, Oddział dla dzieci)
 - ~ „Najpiękniejsze wiersze o miłości” (Filia nr 3)
 - ~ „Walentynki 2013” – wystawa książek oraz dziecięcych prac plastycznych (Filia nr 5)

- ~ „Cynowy Jubileusz” – prezentacja osiągnięć Filii nr 7 za lata 2003-2013 (Filia nr 7)
- ~ „W górach jest wszystko...” (Filia nr 9)

Kępno

- Spotkanie Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol”
- Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Nadzieja”
- Wystawa malarstwa pt.: „Ekspresje” autorstwa Anny Korpyty. Większość prac pochodzi z dwóch cykliw „Sekrety” i „O człowieku”. Przy akompaniamencie Ewy Szymańskiej uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej im A. Tansmana w Kępnie gościnnym występem uświetnili otwarcie wystawy
- Obchody „Światowego Dnia Kota” – wiersze o kotach czytali: lekarz weterynarii Natalia Gruszevska-Szlacheta, Krzysztof Zimny z Komendy Powiatowej Policji w Kępnie i Mariusz Szczepański, komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kępnie. Kot Julian odwiedził bibliotekę w dniu głośnego czytania
- Spotkanie młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych w Kępnie z Kamilą Sidor w ramach projektu „Link do przyszłości” realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego ze środków Microsoft, w ramach inicjatywy „YouthSpark” oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Udział w quizie nt. aktualnej sytuacji na rynku pracy
- „Kobiety w aforyzmie i aforystyce” – wykład Krzysztofa Martyny, wielkopolskiego aforysty i poety, nauczyciela akademickiego – dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- „Co możemy zrobić dla naszego zdrowia” – prelekcja
- „Szlak kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka” – wystawa grafik wykonanych przez Dawida Sierchulskiego

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Porozmawiajmy o naszej gminie” – spotkania z regionalistą.
- „Pomyszkuj w bibliotece” – biblioteczne spotkania z młodzieżą

Koło

- Spotkanie Koła Przyjaciół Biblioteki – inscenizacja „Opowieści wigilijnej” w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kole
- „Kosmiczna wycieczka” – konkurs plastyczny oraz pokonkursowa wystawa prac dzieci (Filia Dla Dzieci)

- Zajęcia biblioterapeutyczne: czytanie, malowanie i wyklejanie walentynek, zmienianie plamy z żelazka w fantazyjne rzeczy, tworzenie motyla z użyciem kalki, wykonywanie mapy stumilowego lasu (Filia Dla Dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Ziemia Kościańska – daleka i bliska” (w fotografii, grafice i malarstwie) z cyklu: Prezentujemy zbiory MBP
 - ~ „Miłość w poezji i w prozie”
- „Planety, gwiazdy. Wszechświat” – zabawa literacko-plastyczna
- Balik karnawałowy w Klubie Przyjaciół „Trąbka Bombka”
- „Święty Walenty i historia walentynek” – pogadanka
- Spotkanie „Opowiadki ziarenek kawy – o kawie prawie wszystko”. Spotkanie z cyklu: Kuchnia Literacka; współpraca: Centrum Rekreacji RECREO
- Spotkanie z przedszkolakami: Zwierzęta zimą
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Arkadiusz Kwaśny: „Energetyka zawodowa na Ziemi Kościańskiej – tradycja, współczesność i perspektywy”
- Zajęcia biblioterapeutyczne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie
- Poranki literackie: spotkania z Arletą Frąckowiak, poetką
- Czwartki z przedszkolakami: „Kotki czyścioszki” – z okazji Światowego Dnia Kota

Biblioteka Publiczna Gminy

- „Niech żyje bal, czyli karnawałowo w bibliotece” – cykl czterech spotkań z uczniami klas „0”–III szkoły podstawowej. W trakcie tych spotkań dzieci wykonywały karnawałowe maski (pandy, koty, zające), posługując się papierowymi talerzykami. Uczniowie klasy „0” otrzymali karnawałowe maski i ubrani w nie wzięli udział w grach i zabawach karnawałowych (Biblioteka Kielczewo)
- „Państwa Unii Europejskiej” – wystawa albumów wykonanych przez uczniów klasy II ze Szkoły Podstawowej w Starych Oborzyskach (Biblioteka Kielczewo)
- Gminny Konkurs Recytatorski „Władysław Bełza” (Biblioteka Kielczewo)
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz)
- Spotkanie seniorów w bibliotece – dyskusja na temat abdykacji papieża (Filia Turew)
- Zwyczaje i tradycje związane z Dniem Zakochanych – spotkania z okazji walentynek (Filia Widziszewo)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Maria Rodziewiczówna trochę zapomniana” – wystawa książek z okazji 150 rocznicy urodzin polskiej pisarki
- „Marta Patton, Majka Skowron i inni bohaterowie książek Aleksandra Min-kowskiego” – wystawa książek z okazji 80 rocznicy urodzin autora

Krobia (pow. Gostyń)

- Konkurs plastyczny dla dzieci pt. „Zima” i wystawa pokonkursowa
- „Migawki z Norwegii” – prezentacja Haliny Radoły dla dorosłych
- Wystawa „Walentynki”

Krotoszyn

- Warsztaty haftu Temari przeprowadzone przez instruktorki Fabryki Nici „Ariadna” w Łodzi, w ramach „Zawsze Aktywni”
- Spotkanie z Leszkiem Szymowskim, dziennikarzem śledczym, autorem książek „Zamach w Smoleńsku”, „Media wobec bezpieczeństwa”
- Wystawa na temat życia i twórczości Wisławy Szymborskiej z okazji pierwszej rocznicy śmierci laureatki Nagrody Nobla
- Warsztaty fotograficzne prowadzone przez Bartosza Blechę (seniorzy, licealiści, gimnazjaliści)
- Oddział dla dzieci i młodzieży:
 - ~ Klub Świata Ciekawych – Środowiskowy Dom Samopomocy
 - ~ Link do przyszłości – spotkanie z Kamilą Sidor
 - ~ Klub Mam – spotkanie walentynkowe
 - ~ „Moje marzenie” – wystawa z Przedszkola Bajka
- „Bezpieczny Internet” – zajęcia komputerowe (Filia)
- „Karnawałowe maski” – zajęcia plastyczne oddział przedszkolny (Filia)
- „Młodzież zapobiega pożarom” – zajęcia z grupą dzieci i młodzieży mające na celu przygotowanie do eliminacji konkursu (Filia Biadki)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Spotkanie dla czytelniczek z senator Andżeliką Możdżenowską, radnymi oraz władzami gminy i powiatu
- „Komputer i Internet w społeczeństwie aktywnym 50+” – warsztaty komputerowe
- „Zimowe spotkanie z książką” dla członków Klubu Miłośników Książki (Filia Garzyn)

Krzykosy (pow. Środa Wlkp.)

- „Spotkanie z baśnią malucha” – Franklin i walentynki

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Nie tylko dla Ewy” – wystawa obrazów Macieja Piotrowskiego, zamykająca cykl „Kwiaty polskich ogrodów” („Galeria Lochy”)
 - ~ „Historia Polski i stosunków polsko-niemieckich” – wystawa przygotowana przez Niemiecki Instytut Polski w Darmstadt („Galeria za Regałami”)
 - ~ „W Poznaniu na wygnaniu” – wystawa książek ze zbiorów MBP („Galeria za Regałami”)
- Adam Rymarz z zespołem – koncert muzyki gospel (organizator: Stowarzyszenie Kulturalne „Kontakty”)
- XXIV Leszczyńskie Dni Literatury
 - ~ „Dzień dla Iłły” – spotkanie poświęcone Kazimierze Iłakowiczównie, w 30. rocznicę jej śmierci. Z młodzieżą spotkała się Elżbieta Andrzejewska, kustosz Mieszkania-Pracowni Kazimierzy Iłakowiczówny w Poznaniu
 - ~ „Historia Polski i stosunków polsko-niemieckich” – spotkanie z Mariuszem Struniakiem, Łukaszem Kaczmarkiem i Jakubem Magrianem z Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie połączone z wystawą i multimedialną prezentacją „Początki Państwa Polskiego”

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim dla dzieci
- „Światowy Dzień Kota” – wystawy książek, spotkania dla przedszkolaków (GBP i Filia Wilkowice)
- „Dzień Kobiet” – ogłoszenie konkursu literackiego

Nowy Tomyśl

- Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: Wieczór z piosenkami Anny German w wykonaniu: Katarzyny Relewicz-Sawickiej (śpiew) i Piotra Niewiedziała (piano)
- „Twarze świata” – wystawa szkiców Ewy Rugały w ramach cyklu: bibliowyszukiwarka.talentów.pl (Galeria na Piętrze)
- Z cyklu: Spotkania niebanalne – „Dziki miejsca, niezwykli ludzie, niebezpieczeństwo...” – ekstremalna wyprawa z Tomaszem Grzywaczewskim podróżnikiem i reporterem, autorem książki „Przez dziki Wschód”
- Nowotomyskie Piętro Wyrazów Literackich. spotkanie literackie z udziałem nowotomyskich ludzi pióra: Doroty Nowak, Katarzyny Mrozik-Stefańskiej, Katarzyny Kutzmann-Solarek, Kingi Walli, Marka Geislera, Rafała Putza, Mariana Ziomkowskiego. Oprawa muzyczna: Jacek Szofer

- Promocja albumu: „Zbąszyń na dawnej pocztówce” autorstwa Krzysztofa Rzepy z serii wydawniczej: Nowotomyskie przechadzki śladami dawnych pocztówek, wydanej nakładem bibliotecznego oficyny
- Klub Małego Odkrywcy – Filcujemy z Mirosławą Kupiec i odkrywamy sobie tajemnice (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Dzień Bezpiecznego Internetu – spotkanie uczniów szkół podstawowych ze st. sierż. Anną Urbaniak z zespołu Prewencji Kryminalnej Nieletnich i Patologii Komendy Powiatowej Policji (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Link do przyszłości: spotkanie z Danielem Mendalką – informatykiem; założycielem Akademickiego Koła Aplikacji Internetowych; web developerem, w ramach projektu Szkoły Liderów i FRSI (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

Oborniki

- Koncert „Karnawał z Presleyem”
- „Darowizna i testament” – wykład Piotra Mazurkiewicza w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- Wystawa prac plastycznych Janiny Dreger, Ewy Sundmann-Stroińskiej i Wiesławy Drożdż
- Walentynki w Klubie Mądra Sowa.
- „Zapomniana historia z 1939 roku. Szukamy śladów Wiktora Wentza” – spotkanie z Haliną Zięcik
- „Ciepłe zakątki Europy dla seniorów” – wykład w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- „Moje dwa spotkania z Rosją”. Gość – Krzysztof Sadowski

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Godzina z Panem Tuwimem” – lekcja biblioteczna dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Sierzchowie
- „150. rocznica Powstania Styczniowego” wieczornica we współpracy z gimnazjami w Opatówku i Brzezinach oraz Muzeum Historii Przemysłu: montaż słowno-muzyczny z elementami scen aktorskich, prezentacja multimedialna, z udziałem wnuka powstańca styczniowego, spotkanie w bibliotece
- Wystawa „Powstanie Styczniowe”
- Spotkanie i warsztaty dla kronikarzy OSP z Wielkopolski – w ramach projektu „Pasjonowanie codzienności” w konkursie „Aktywna Biblioteka” Programu Rozwoju Bibliotek

Orchowo (pow. Słupca)

- „Tanecznie w Orchowie, artystycznie w świetlicach wiejskich, czyli aktywizacja kulturalna dzieci i dorosłych” – realizacja projektu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
- Zajęcia taneczne – nauka kroków do tańców greckiego i irlandzkiego, dla dzieci ze szkół podstawowych (Słowikowo i Bielsko)

Osiek Mały (pow. Koło)

- Zajęcia plastyczno-edukacyjne w ramach Kolorów Kultury dla dzieci z klas 1-3 i dzieci starszych (podstawy scrapbookingu, zawieszka na drzwi, robimy akwarium) (Filia Dęby Szlacheckie)

Ostrów Wielkopolski

- Rozstrzygnięcie i ogłoszenie wyników 7. edycji powiatowego konkursu międzyszkolnego pt.: „Krzysztof Kamil Baczyński i jego twórczość”
- Uroczyste ogłoszenie wyników 10. edycji powiatowego konkursu literackiego pt.: „Walentynkowy wiersz miłosny”
- Zajęcia kulturalno-edukacyjne dla dzieci z klasy pierwszej szkoły podstawowej z okazji dnia św. Walentego, których tematem była miłość, przyjaźń, sympatia i uczucie (Filia nr 7)
- Spotkania i warsztaty plastyczne przeprowadzone przez malarkę i grafikę, Natalię Talarek, która zapoznała dzieci z tajnikami tworzenia ilustracji do książek (Filia nr 6 i nr 7)
- Lekcja historii „Ostrów pod zaborem pruskim” (Filia nr 6)
- Rozstrzygnięcie konkursu szkolnego pt. „Kalendarz pełen zagadek” (Filia nr 7)
- Spotkanie z cyklu Ostrowskie Spotkania z Przyrodą pt.: „Iran. Oryginalna przyroda...”, prelekcja Jagody Pietrzak i Norberta Skarżyskiego (Biblioteka Główna)
- Spotkania z kulturoznawcą Jarosławem Górskim, wykład pt.: „Powstanie styczniowe – schyłek czy kulminacja polskiego romantyzmu?” oraz rozstrzygnięcie konkursu wiedzy o Powstaniu Styczniowym zorganizowanego przez bibliotekę Zespołu Szkół Budowlano-Energetycznych – z okazji obchodów 150 rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego
- „Rok Tuwima w ostrowskiej bibliotece” – ogłoszenie konkursu plastycznego pt.: „Ilustracje do wierszy Juliana Tuwima”

Perzów (pow. Kępno)

- Spektakl teatralny dla przedszkolaków pt. „Reksio” w wykonaniu aktorów Teatru Duet z Krakowa

Pępowo (pow. Gostyń)

- „Brazylia” – prezentacja Haliny Radoły dla gimnazjalistów

Pleszew

- „E-seniorzy” – warsztaty informatyczne dla seniorów w ramach programu Latarnicy Polski Cyfrowej,
- „Walentynkowa niespodzianka” – zajęcia plastyczne dla przedszkolaków (Filia Zawidowice)
- „Sporty i zabawy zimowe” – zajęcia literacko-plastyczne dla przedszkolaków (Filie Kuczków i Piekarzew)
- Konkurs recytatorski dla uczniów szkół podstawowych pod hasłem „Rok Juliana Tuwima” – o zasięgu powiatowym
- „Bajkoterapia” – zajęcia dla dzieci z elementami biblioterapii (Filia Taczanów Drugi)

Pobiedziska (pow. Poznań)

- „Zdrowa żywność – najlepszym lekarstwem. Co należy wiedzieć o zdrowym odżywianiu” – prelekcja Grażyny Arasimowicz-Banaszak, dietetyka – pracownika Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu
- „Spotkanie z Mistrzem i Małgorzatą” – w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki, wieczór literacki z projekcją fragmentów filmowej i teatralnej adaptacji dzieła literackiego

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Konkurs plastyczny dla dzieci „Kot to jest kot” i wystawa pokonkursowa
- Warsztaty kulinarne dla dzieci „Wafelkowe koty”

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Poznański Marych ma już 30 lat? – wystawa książek, płyt i plakatów (Filia Mochy)
- Tuwimowe różności? – przedstawienie teatralne (Filia Mochy)
- Światowy Dzień Kota – warsztaty biblioteczne dla dzieci najmłodszych:
 - ~ „Czy dzieciaki kochają kociaki?” (Filia Przemęt)
 - ~ „W kocim świecie” (Filia Kaszczor)
 - ~ „Kot zawsze chodzi swoimi drogami” (Bucz)
 - ~ „Literacka psota nie tylko na dzień kota” (Filia Mochy)
- „Różne oblicza miłości” – walentynki w bibliotece (Bucz)

Przykona (pow. Turek)

- „Czerwieńcie, zieleńcie się słowa” – konkurs recytatorski, eliminacje gminne
- Konkurs piosenki TV MEDIA – eliminacje gminne

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Realizacja projektu „Doświadczalnia” – zajęcia dla rodziców z psychologii rozwojowej dziecka
- Realizacja projektu „Doświadczalnia” – Amatorskie Kino Filmu Animowanego – spotkania dla dzieci i rodziców

Rydzyzna (pow. Leszno)

- „Życzenia prosto z serca” – zajęcia plastyczne (Filia Moraczewo)
- Głośne czytanie i opowiadanie bajek „Masza i niedźwiedź”, „Żrebaczek moje maleństwo” oraz „Bajki z podwórka i znad rzeczki” – wykonywanie ilustracji do książek przez przedszkolaków

Słupca

- Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego „Mój bajkowy przyjaciel” i wystawa pokonkursowa

Sompolno (pow. Konin)

- Wystawa: „185. rocznica urodzin Juliusza Verne”
- Walentynki – dekoracje stołu (domki z ciastek, łąbędzie z bezów), laurki walentynkowe, wróżby – impreza w bibliotece
- „Pisał o niszczącej sile szlachetnych uczuć” – wieczór literacki w 100. rocznicę urodzin Irvina Shaw’a (Filia Lubstów)

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Walentynki” – wystawa
- „Dziecięca wyobraźnia” – spotkanie oraz warsztaty plastyczne dla uczniów klas II i III szkoły podstawowej: prowadząca Katarzyna Giorgiou, autorka tomiku wierszy dla dzieci

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Bezpiecznie w domu i na dworze” – warsztaty biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów klasy I szkoły podstawowej
- „Kącik Malucha” – powstanie i uruchomienie kącika dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat w ramach konkursu grantowego „Aktywna Biblioteka” ogłoszonego przez Program Rozwoju Bibliotek – gry i zabawy integracyjne
- Wystawa: „Okazuj miłość najbliższym... często”
- „Wykonanie plakatu o Bawarii” – zajęcia plastyczne (Filia Stare Bojanowo)
- „Co wiemy o Walentynkach” – czytanie książki dla 5-6 latków, wykonanie z papieru walentynkowej zakładki do książki (Filia Czacz)

Święciechowa (pow. Leszno)

- „Zagadki literackie” – zajęcia dla dzieci

Turek

- Spotkanie Bibliotecznego Klubu Filmowego. Projekcja filmu „Frida” – prelekcja Piotra Maciantowicza
- Warsztaty teatralne – prowadzenie Ewelina Derucka
- Program 50+:
 - ~ Wieczór muzyczno-literacki w 1. rocznicę śmierci Wisławy Szymborskiej
 - ~ „Ziemia Święta wczoraj i dziś” – wykład Anny Szurczak
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ Każdy z nas jest inny, czyli o szacunku
- Wystawa „George Gordon Byron w 225. rocznicę urodzin”

Wągrowiec

- Zakończenie całorocznego Konkursu Internetowego z 2012 roku o Januszu Korczaku pt „Nie wolno zostawiać świata takim, jakim jest”

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Zimowe spotkanie przy ciastku i kawie” – dla czytelników-seniorów

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Najpiękniejsze wiersze o miłości” – konkurs recytatorski dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum (Filia Bukówiec Górny)
- „Wykonujemy ozdoby na wiosenne drzewko” – zajęcia plastyczne (Filia Krzycko Wielkie)

Zagórów (pow. Słupca)

- Gminny Konkurs Recytatorski dla uczniów szkół podstawowych „Czerwieńcie, zieleńcie się słowa”
- Szkolenie „Muuvit – ruszaj się i odkrywaj świat”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Muzyka moja pasja, mój sposób na życie” spotkanie akordeonisty Tomasz Drabiny z młodzieżą gimnazjalną (Filia Zduny)
- „Akordeon na Drabinie” – koncert Tomasza Drabiny (Filia Baszków)
- Kurs komputerowo-internetowy dla członków Klubu Bardzo Dorosłego Internauty (Filia Zduny, Baszków)
- Warsztaty nauki tańca (Filia Konarzew)
- Mikołaj Kopernik – 540 rocznica urodzin – wystawa książek (Filia Konarzew)
- Walentynki, czyli o uczuciach z przedszkolakami (Filia Zduny)

- „Sieciaki w sieci – co wiemy o bezpieczeństwie w sieci” – spotkanie z mieszkańcami DPS (Filia Zduny)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 298, s. 27

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo”; wystawa „Historia stosunków polsko-niemieckich” prezentowana w Gnieźnie; Pracownia Krajoznawcza zaprasza na questowe ścieżki po Wielkopolsce.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2012, nr 302, s. 19

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 3, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: promocja książki „Dwa życia jak dwa psalmy. Historia mówiona Leona Toshu Jedwab”; wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo”; „Monidło kolejna próba rehabilitacji” – prezentacja Pracowni Monideł Ewy Martyniszyn; suport „Mamidło Jerzy Piątek” – wernisaż i spotkanie z autorem koncepcji wystawy i projektu katalogu Jerzym Piątkiem.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 15, s. 28

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawy fotografii „Monidło – kolejna próba rehabilitacji”; Pracownia Monideł Ewy Martyniszyn”; „Mamidło – prace Jerzego Piątka”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 21, s. 28

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: prezentacja książki „Wielkopolski alfabet pisarek” wydanej przez WBPiCAK; wystawy fotografii „Monidło – kolejna próba rehabilitacji”; „Pracownia Monideł Ewy Martyniszyn”; „Mamidło – prace Jerzego Piątka”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 27, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wystawy fotografii „Monidło – kolejna próba rehabilitacji”; „Pracownia Monideł Ewy Martyniszyn”; „Mamidło – prace Jerzego Piątka”; „Fragmenty rzeczywistości” (Klub Fotograficzny Blenda z Krotoszyna).

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 33, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: „Fragmenty rzeczywistości” – wystawa Klubu Fotograficznego Blenda z Krotoszyna w ramach Wojewódzkiego Przeglądu Wystaw Fotograficznych 2012.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2013, nr 51, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: „Portret 2012” – pokonkursowa wystawa fotografii Trzcianieckiego Domu Kultury.

FOTOREPORTAŻ wiecznie żywy : konkurs fotograficzny „Wielkopolska Press Photo 2012” / Karolina Kasprzak // Filantrop Naszych Czasów. – 2013, nr 1, s. 24-25

Rozstrzygnięcie konkursu i wystawa prac w siedzibie WBPICAK w Poznaniu.

KOLEJNY sukces G.A.F. „Odbitka” / Daniel Hilbrecht // Młode Miasto. – 2013, nr 1, s. 11

Udział Grupy Aktywności Fotograficznej „Odbitka” działającej przy MDK w Wągrowcu w konkursie fotografii „Zdjęcie Roku” zorganizowanym przez WBPICAK w Poznaniu.

MIASTO zwielokrotnione / Krystyna Rodowska // Twórczość. – 2012, nr 12, s. 107-109

Recenzja książki „Muzeum dzieciństwa” Leszka Engelkinga wydanej przez WBPICAK w Poznaniu.

PODLEGŁY dzikości / Tomasz Mizerkiewicz // Nowe Książki. – 2013, nr 1, s. 55-56

Recenzja tomu poezji Krzysztofa Siwczyka „Gody” wydanego przez WBPICAK w Poznaniu.

POZNAŃ kołęduje! / MAZ // Polska Głos Wielkop. – 2013, nr 2, s. 17

M.in. o występie Zespołu Folklorystycznego Wielkopole.

SENIORZY na internetowym szlaku / oprac. (akf) // *Gaz. Jarocińska*. – 2012, nr 50 s. 3m

Spotkanie „Senior na szlaku” zorganizowane w Klubie e-seniora w Jarocinie m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu. Prezentacja portalu www.regionwielkopolska.pl.

SERYJNI poeci w CK Zamek / MAZ // *Polska Głos Wielkop.* – 2013, nr 42, s. 15

Spotkanie z udziałem Eugeniusza Tkaczyszyn-Dyckiego, autora tomiku poetyckiego „Podaj dalej” wydanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIEJSKA biblioteka wśród najlepszych / KORD // *Monitor Wielkop.* – 2013, nr 2, s. 7

Konkurs na najlepszy serwis internetowy „Aktualnie wirtualnie” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu we współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W gronie laureatów znalazły się biblioteki: BPMiG w Jarocinie, GBP w Opatówku i BPMiG w Śremie.

ZAWODY fotograficzne Street Photography z Wągrowca / red. // *Młode Miasto*. – 2013, nr 1, s. 7

Konkurs organizowany przez Miejski Dom Kultury w Wągrowcu i WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Medal Młodej Sztuki** 2012 otrzymał *Filip Springer* „za sprostanie i odświeżenie wielkiej tradycji polskiego reportażu, za pisarską odkrywczność, przenikliwość i oryginalność wyrazu”.
- **Nagrodę „Literatury na Świecie”** za 2011 rok otrzymali: *Dorota Horodyska* za przekład tomu „Dzieci natury” Luljety Lleshanaku (kategoria poezji); *Wiktor Dłuski* za przekład książki „Rewolucja. Władza, nadzieja, rozterki” Bronisława Baczki i *Magda Heydel* za przekład „Jądra ciemności” Josepha Conrada (kategoria prozy); *Tomasz Majewski* za książkę „Dialektyczne ferie. Szkoła frankfurcka i kultura popularna” i *Łukasz Musiał* za książkę „Kafka. W poszukiwaniu utraconej rzeczywistości” (kategoria Nowa Twarz); *Wydawnictwo Austeria* w Krakowie za wznowienie „Biblii Hebrajskiej” w przekładzie Izaaka Cyklowa (kategoria Inicjatywy Wydawnicze).
- **Nagrodę im. Andrzeja Semka** otrzymał *Krzysztof Mrowcewicz* za książkę „Małe folio (historia jednego wiersza)”.
- **Nagrodę Nowych Książek** za 2012 rok otrzymał *Radosław Romaniuk* za książkę „Inne życie. Biografia Jarosława Iwaszkiewicza”
- **Nagrodę Paszport „Polityki”** 2012 w dziedzinie literatury otrzymał *Szczepan Twardoch*.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych** – Jesień 2012 otrzymali: *Andrzej Kwilecki* za książkę „Z Kwilcza rodem” [Poznań: Wydawnictwo Nauka i Innowacje]; *Zyta Oryszyn* za książkę „Ocalenie Atlantydy” [Warszawa: Świat Książki] i *Marek Żebrowski* za książkę „Jerzy Giedroyc: życie przed »Kulturą«” [Kraków: Wydawnictwo Literackie].

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę amerykańską National Book Award** za 2012 rok przyznano *Louise Verdich* za powieść „The Round Mouse”.

C. Zmarli

- **Boris Strugacki** (19.11.2012), klasyk rosyjskiej i światowej literatury fantastyczno-naukowej.